

#10 (50), 2019 część 9

Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe
(Warszawa, Polska)

Czasopismo jest zarejestrowane i publikowane w Polsce. W czasopiśmie publikowane są artykuły ze wszystkich dziedzin naukowych. Czasopismo publikowane jest w języku polskim, angielskim, niemieckim i rosyjskim.

Artykuły przyjmowane są do dnia 30 każdego miesiąca.

Częstotliwość: 12 wydań rocznie.

Format - A4, kolorowy druk

Wszystkie artykuły są recenzowane

Każdy autor otrzymuje jeden bezpłatny egzemplarz czasopisma.

Bezpłatny dostęp do wersji elektronicznej czasopisma.

Zespół redakcyjny

Redaktor naczelny - Adam Barczuk

Mikołaj Wiśniewski

Szymon Andrzejewski

Dominik Makowski

Paweł Lewandowski

Rada naukowa

Adam Nowicki (Uniwersytet Warszawski)

Michał Adamczyk (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Peter Cohan (Princeton University)

Mateusz Jabłoński (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)

Piotr Michalak (Uniwersytet Warszawski)

Jerzy Czarnecki (Uniwersytet Jagielloński)

Kolub Frennen (University of Tübingen)

Bartosz Wysocki (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Patrick O'Connell (Paris IV Sorbonne)

Maciej Kaczmarczyk (Uniwersytet Warszawski)

#10 (50), 2019 part 9

East European Scientific Journal
(Warsaw, Poland)

The journal is registered and published in Poland.
The journal is registered and published in Poland.
Articles in all spheres of sciences are published in the journal. Journal is published in English, German, Polish and Russian.

Articles are accepted till the 30th day of each month.

Periodicity: 12 issues per year.

Format - A4, color printing

All articles are reviewed

Each author receives one free printed copy of the journal

Free access to the electronic version of journal

Editorial

Editor in chief - Adam Barczuk

Mikołaj Wiśniewski

Szymon Andrzejewski

Dominik Makowski

Paweł Lewandowski

The scientific council

Adam Nowicki (Uniwersytet Warszawski)

Michał Adamczyk (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Peter Cohan (Princeton University)

Mateusz Jabłoński (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)

Piotr Michalak (Uniwersytet Warszawski)

Jerzy Czarnecki (Uniwersytet Jagielloński)

Kolub Frennen (University of Tübingen)

Bartosz Wysocki (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Patrick O'Connell (Paris IV Sorbonne)

Maciej Kaczmarczyk (Uniwersytet Warszawski)

Dawid Kowalik (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)
Peter Clarkwood(University College London)
Igor Dziedzic (Polska Akademia Nauk)
Alexander Klimek (Polska Akademia Nauk)
Alexander Rogowski (Uniwersytet Jagielloński)
Kehan Schreiner(Hebrew University)
Bartosz Mazurkiewicz (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)
Anthony Maverick(Bar-Ilan University)
Mikołaj Żukowski (Uniwersytet Warszawski)
Mateusz Marszałek (Uniwersytet Jagielloński)
Szymon Matysiak (Polska Akademia Nauk)
Michał Niewiadomski (Instytut Stosunków Międzynarodowych)
Redaktor naczelny - Adam Barczuk

1000 kopii.

Wydrukowano w «Aleje Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warszawa, Polska»

Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe

Aleje Jerozolimskie 85/21, 02-001
Warszawa, Polska

E-mail: info@eesa-journal.com ,
http://eesa-journal.com/

Dawid Kowalik (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)
Peter Clarkwood(University College London)
Igor Dziedzic (Polska Akademia Nauk)
Alexander Klimek (Polska Akademia Nauk)
Alexander Rogowski (Uniwersytet Jagielloński)
Kehan Schreiner(Hebrew University)
Bartosz Mazurkiewicz (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)
Anthony Maverick(Bar-Ilan University)
Mikołaj Żukowski (Uniwersytet Warszawski)
Mateusz Marszałek (Uniwersytet Jagielloński)
Szymon Matysiak (Polska Akademia Nauk)
Michał Niewiadomski (Instytut Stosunków Międzynarodowych)
Editor in chief - Adam Barczuk

1000 copies.

Printed in the "Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warsaw, Poland»

East European Scientific Journal
Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warsaw,
Poland

E-mail: info@eesa-journal.com ,
http://eesa-journal.com/

СОДЕРЖАНИЕ

ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ

Копань А.	
КУЛЬТУРНИЙ ВІМІР ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ ПРАЦІВНИКІВ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ XIX – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.	4
Кубарев В.В.	
ПРОИСХОЖДЕНИЕ РОДА РЮРИКА	9
Прищепа А. И.	
РАЗВИТИЕ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА В СУРГУТЕ В ГОДЫ НЕФТЕГАЗОВОГО ОСВОЕНИЯ ЗАПАДНОЙ СИБИРИ (К.1950-Х – НАЧ.2000-Х ГГ.)	39

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

Ільчук Л.І.	
СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ В ГРОМАДІ: ІННОВАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА	42
Kolesnikova V.	
IMPLEMENTATION OF MODERN TOOLS OF ADAPTATION OF PERSONNEL: UKRAINIAN AND FOREIGN EXPERIENCE	47
Кропівницька М. Е.	
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ У РОЗРОБЦІ ТА ВПРОВАДЖЕННІ СИСТЕМИ НАДАННЯ ПОСЛУГИ РАННЬОГО ВТРУЧАННЯ	51
Тураев А. С.	
НЕОКОНСЕРВАТИВНАЯ ПРАКТИКА: ОПЕРАЦИЯ "ИРАК"	58
Мухитдинова Ф. А., Баймурадов Б. П., Хусанбаев О. О.	
ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ, НРАВСТВЕННО-ВОСПИТАТЕЛЬНЫЕ ИДЕИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МИРЗО УЛУГБЕКА	64

ИСТОРИЧЕСКИЕ НАУКИ

Kopan Anastasiia

PhD student of historical department

of Mariupol State University

ORCID iD 0000-0002-7730-8295

A CULTURAL DIMENSION OF THE EVERYDAY LIFE OF UKRAINIAN METALLURGY INDUSTRY' WORKERS IN THE LAST THIRD OF THE XIX - BEGINNING THE XX CENTURY

Копань Анастасія

асpirantka кафедри історичних дисциплін

Маріупольського державного університету

ORCID iD 0000-0002-7730-8295

КУЛЬТУРНИЙ ВІМІР ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ ПРАЦІВНИКІВ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ В ОСТАННІЙ ТРЕТИНІ XIX – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Анотація. Стаття висвітлює питання культурного зразу повсякдення українських металургів наприкінці XIX – на початку ХХ ст. З'ясовані основні види відпочинку. Висвітлені заходи підприємства щодо організації дозвілля в позаробочий час. Охарактеризовано релігійний вимір повсякдення працівників металургійної промисловості.

Abstract. The article covers the issues of the cultural section of everyday life' Ukrainian metallurgists of the 19th - early 20th centuries. Found out all major types of recreation. Illuminated activities of the company in the organization of leisure time after work. The religious dimension of the everyday life of metallurgical workers is characterized.

Ключові слова: культура, культурний вимір, повсякдення, металург, відпочинок, дозвілля.

Keywords: culture, cultural dimension, everyday life, metallurgist, rest, leisure.

Повсякденне життя – багатоманітне. Його невід'ємною частиною є культурний вимір, що включає духовний розвиток та відпочинок як конкретної особи, так і певної соціальної групи. Поселення, що утворилися внаслідок індустріального бума в Донецько-Придніпровському регіоні, відрізнялись своєю етнічною різноманітністю. Це було добрым підґрунтам для культурного симбіозу різних етнічних спільнот, основу яких складали спільні соціально-економічні інтереси. Культурний вимір повсякдення індустріальної епохи відрізнявся унікальним зв'язком минулих практик з новими технологічними відкриттями (напр., кіно) та поширенням моделей відпочинку технічної інтелігенції серед простих металургів (напр. футбол).

Вивчення культурного виміру зазначеної соціальної групи є актуальним завданням та обґрунтованим кроком для побудови цілісної картини повсякденного життя працівників металургійної промисловості України наприкінці XIX – на поч. ХХ ст.

Мета статті – простежити вплив ідентичностей на розвиток культурного життя серед металургів різних шаблів соціальної дробини, виокремити особливості культурного виміру серед робітників та технічної інтелігенції.

Історіографічний доробок з означеної теми складають праці як вітчизняних, так і закордонних науковців. Серед українських дослідників питання культури у повсякденному житті металургів

побіжно торкалися Н. Буланова (2011), В. Куліков (2018), О. Стяжкіна (2018), І. Склокіна (2018) та ін. Серед закордонних дослідників варто відмітити праці В. Пеетерса (2010), Ч. Вінн (1992), Т. Фрідгут (1989) та ін. У своїх працях вони розглядали різні аспекти життя металургів українських земель, зокрема висвітлюючи питання духовного розвитку та дозвілля.

Розвиток металургійної справи та відкриття нових заводів потребувало великих людських ресурсів. На початку індустріального бума власники підприємств дбали здебільшого про розвиток виробництва, залишаючи питання соціальної та культурної сфери без потрібної уваги. Але питання плинності робітничої сили спонукало керівні кадри звернути увагу на розбудову необхідної для життя інфраструктури. Почали відкриватись школи, бібліотеки та народні доми для просвіти й цивілізованого дозвілля робітничого класу (Куліков (ред.), 2018, с.131).

Відкриття закладів для культурного дозвілля українських металургів відбувалось не паралельно з запуском підприємств. О. Стяжкіна та І. Склокіна вбачають причину цього в тому, що власники в першу чергу дбали про розвиток виробництва. Підприємства відчували проблеми з нестачею робочої сили. Для того, щоб зацікавити колишніх селях та закріпити плинну робочу силу, підприємці почали розбудовувати необхідну для життя інфраструктуру (Куліков (ред.), 2018, с.131). Донецькі дослідники В. Гончаров та В. Койнаш зазначали, що відкриття театрів, організація

спортивних секцій мали на меті зайняти вільний час простих металургів корисними справами та, в першу чергу, відгорнути увагу робітників від зловживання алкогольними напоями (*Гончаров, Койнаш, 2013, с.26*).

При заводі «Нікополь-Маріупольського товариства» працював театр, в якому давав вистави гурток любителів драматичного мистецтва (*Мариупольская жизнь, 22.10.1915, с.3*). Якщо на початку при заводі діяло 2 театральних гуртка, то у листопаді 1915 р. постало питання про їх злиття. Причина крилась у тому, що гуртки покинули актори-аматори, знайти заміну яким не вдавалось довгий час. Для того, щоб не сцені театру можна було грати серйозні вистави, керівники драматичних гуртків прийняли важливе рішення про їх об'єднання (*Мариупольская жизнь, 17.11.1915, с.3*).

Вистави грали не лише задля розваг. У роки Першої світової війни, поширене було проведення тематичних вечорів з метою збирання коштів на користь комітету щодо надання допомоги родинам робітників «Нікополь-Маріупольського заводу», що брали участь у бойових діях (*Мариупольская жизнь, 4.11.1915, с.3; Мариупольская жизнь, 18.11.1915, с.3*). Комедія «На порозі великих подій» зібрала аншлаг, актори зірвали справжні овациї (*Мариупольская жизнь, 4.11.1915, с.3*).

З благодійною метою відбувались й літературно-музично-вокальні вечори. 6 грудня 1915 р. при заводі «Нікополь-Маріупольського Товариства» за участю робітників-аматорів заводів «Нікополь» та «Російський Провіданс» відбувся благодійний концерт на користь комітету допомоги біженцям з Сербії (*Мариупольская жизнь, 10.12.1915, с.3*).

У Юзівці також процвітало театральне життя. За ініціативою директора Новоросійського товариства було збудовано літній театр «Аудиторія». При ньому працювало 2 театральних гуртки (російський та український), існував хор (*Гончаров, Койнаш, 2013, с.26*).

Окрім вистав чималим попитом користувались кінокартини. Для людини ХХ ст. це було справжнім відкриттям. У Юзівці Новоросійське товариство організовувало кіноперегляд картин, така форма розваг набула неабияку популярність. Фільми демонстрували на вихідних та святах, а доходи використовували для фінансування постановки п'ес, в яких приймали участь самі працівники. Поряд з кінотеатром були відкриті бібліотека та читальна зала (*Friedgut, 1989, с.181*).

У Маріуполі діяв електротеатр «Вечірній відпочинок». Картини, що там демонструвались збиралі повні зали, деякі глядачі залишалися на повторні кіносеанси (*Мариупольская жизнь, 11.11.1915, с.3*).

Заводський оркестр був майже при кожному підприємстві. На кошти Дніпровського заводу утримувався музичний колектив, до складу якого входили капельмейстер та 24 музиканті. На початку свого існування оркестр складався виключно з

робітників підприємства. Але ця задумка виявилась непрактичною. І на поч. ХХ ст. до оркестру входили виключно професійні музиканти. Завдяки цьому музичний колектив міг виконувати різноманітні та складні композиції. Графік виступів оркестру був розписаний майже на кожен день. 2-3 рази на тиждень він грав у заводському клубі, 2 рази – у Народній аудиторії, 1 раз у яхт-клубі. Влітку оркестр грав у парку або у «бесідці», яку побудували спеціально на пагорбі, що підносився перед будинком Верхньої колонії, щоб її заможні мешканці мали змогу насолоджуватись музикою у теплі вечори (*опис Дніпровського заводу, с.37*).

За сприяння директора Дніпровського заводу у с. Кам'янському у 1898 р. був відкритий заводський клуб (*Буланова, 2011, с.113*). Він слугував місцем відпочинку для членів «Гімнастичного товариства» та «Інженерного клубу» (*Слоневський, 2009*). У будівлі відбувались театральні вистави та 2 рази на тиждень давав концерти заводський оркестр. Члени клубу мали змогу відвідувати й інші розважальні заходи, зокрема ігри у карти та шахи. 2 рази на місяць відбувались танцювальні вечори (*опис Дніпровського заводу, с.33*). Члени «Гімнастичного товариства» узимку влаштовували на території клубу ковзанку. У літній час розваг було значно більше – гра у теніс, прогулянки на човнах по Дніпру, катання на велосипедах та ін. (*опис Дніпровського заводу, с.34*). Важливо підкреслити, що доступ до членства у вищезазначених товариствах мали лише представники інженерно-технічної інтелігенції.

При Дніпровському заводі активну діяльність проводило «Товариство веслування». Воно було найчисленнішим та діяльним. За його ініціативи влаштовували перегони, прогулянки, театральні вистави та танцювальні вечори. У Товариства була власна будівля «Яхт-клубу» при якому працював буфет, який мав характер «ресторану» та більярдна зала (*опис Дніпровського заводу, с.34*).

У 1900 р. була відкрита Народна аудиторія. Тут двічі на тиждень грали вистави або відбувались концерти (*Буланова, 2011, с.113*). У парку неподалік, який був влаштований для народних гулянь, влітку раз на тиждень давав концерти духовий оркестр.

Відкриття Народної аудиторії мало на меті надати вже робітникам Дніпровського заводу місце для розваг та освіти. Вистави грали як приїжджі трупи, так і власні, що складались з працівників заводу. При аудиторії працювала бібліотека та читальний зал. Двічі на тиждень книжки видавалися додому. Інколи, вкрай рідко, читались лекції освітнього або морального характеру (*опис Дніпровського заводу, с.37*).

Народна аудиторія користувалась неабиякою популярністю серед металургів. За рішенням адміністрації Дніпровського заводу у 1910 р. було заплановано її розширення, за рахунок додавання місць у ложі та побудови нових балконів. Не дивлячись на те, що зала вміщувала 500 осіб, бажаючих потрапити на вистави було так багато,

що половина поверталась додому ні з чим. Вартість квитка було чітко врегульована заводом та складала від 10 коп. до 50 коп. За один вечір збиралі приблизно 150 руб (*Южная заря, 30.12.1910, с.3*). Тобто зала збирала повні аншлаги, це говорить про зацікавленість робітничого населення у проведенні культурного дозвілля та відпочинку.

При Брянському металургійному заводі була побудована актова зала. Дослідник Ч.Вінн зазначав, що цей завод був одним з двох у всьому регіоні, який мав власну актову залу (*Wynn, 1992, с. 77*). На її сцені грали вистави колективи, які сформувались з працівників підприємства. Самодіяльні колективи складались не лише з простих металургів, серед членів були й представники керівної ланки. Ці вистави користувались неабиякою популярністю. Два рази на тиждень у актовій залі робітники мали змогу насолоджуватись музичними творами, влітку такі вечори проходили у парку. Вхід на такі заходи був за спеціальними брошурами, які продавались робітникам з 80% знижкою (*Wynn, 1992, с. 77*). Як бачимо, керівництво металургійного завodu дбало про те, щоб простий робітник мав змогу відвідувати розважальні заходи.

До 1913 р. лише десять з двадцяти двох металургійних підприємств відкрили бібліотеки або читальні зали (*Wynn, 1992, с. 77*). У 1897 р. на Дніпровському заводі була відкрита бібліотека у будівлі Головної контори. Право користуватися бібліотекою мали лише штатні службовці. На початку ХХ ст. кількість членів бібліотеки сягала 118 осіб. Розвитку бібліотечної справи перешкоджав статут, який обмежив коло осіб, які могли її відвідувати, а також величі членські внески (*опис Дніпровського заводу, с.38*).

Для металургів с. Юзівки містобудівне підприємство відкрило громадський заводський парк. Влітку та у святкові дні у ньому грав заводський оркестр, до складу якого входили працівники металургійного заводу. Парк омивав ставок, в якому дозволяли ловити рибу та плавати на човнах (*опис Дніпровського заводу, с.25*). Можна сміливо припустити, що цей парк, особливо у теплі пори року, був одним з улюблених місць відпочинку мешканців міста.

На території Брянського заводу адміністрація підприємства побудувала парк, де робітники мали змогу проводити свій вільний час. Два рази на тиждень його відвідування було безкоштовним, в решту з відвідувачів стягували символічну плату. Дехто з робітників прогулювались та відпочивали на лавках у парку. Дехто проводили час більш активно граючи у різноманітні ігри (*Wynn, 1992, с. 78*).

Трудові мігранти прибували з навколоишніх територій. Здебільшого, це були вихідців з сіл. Ця особливість відбилась на особливостях культурного виміру повсякдення звичайних металургів.

Колишні селяни звикли до важкої праці, розваги та відпочинок у вільний час були для них

невичним явищем. Звичний плин життя розбавляли свята та традиції, які мали поважне місце у сільській культурі. Церковні свята посідали особливе місце. Працювати у такі дні вважалось великим гріхом.

Робітники металургійної промисловості України у зазначеній період походили здебільшого з селян. Вони приходили на заробітки з центральних губерній Російської імперії та навколоишніх українських сіл. Політнічний склад промислових робітників підтверджує у своїх описах Є. Рагозін. Він наводить відомості, що наприкінці XIX ст. на Дніпровському заводі працювали мешканці із різних регіонів Росії «..55% – з великоросійських, 27% – з польських, а 15% з малоросійських губерній. Інші 3% складали іноземні піддані – німці та французи» (*Рагозін, 1895, с.37*).

Традиційне для сільської місцевості прославлення фізичної сили перекочувало й до робітничих поселень. Так, на заміну кулачним боям та ярмарковим змаганням прийшла більш модерна варіація демонстрування фізичних переваг – спортивні змагання. Неабияку популярність серед молоді та дорослих здобув футбол. Спочатку гра була здебільшого розвагою для елітарних прошарків населення. Але потроху місцеві мешканці почали наслідувати цікаву гру і з часом футбол став виконувати роль культурного трансферу (*Куліков (ред.), 2018, с.145*).

Відбувались різноманітні змагання, спочатку були матчі між командами іноземних інженерів та місцевих майстрів. Потім почали з'являтись змішані команди. У 1913 р. було утворено футбольну лігу, куди увійшли команди з різних міст Донецького регіону (*Куліков (ред.), 2018, с.145*). Не залишився осторонь і Маріуполь, 22 травня 1915 р. газета «Маріупольская жизнь» повідомляла про матч, що відбувся між командами заводу «Провіданс» та першою маріупольською. Тоді команда металургійного підприємства зазнала поразки з рахунком 2:0 (*Мариупольская жизнь, 22.05.1915, с.3*).

Спортивні гуртки відкривалися й на інших підприємствах. У 1914 р. було порушене клопотання про реєстрацію Єнакієвського гуртка любителів спорту при Петровських заводах (*Русская правда, 17.06.1914, с.3*). У 1915 р. у с. Юзівка при Новоросійському товаристві спортивний гурток нараховував до 200 осіб. Також діяло гімнастичне товариство «Сокіл». Кількість його членів сягнула 80 осіб (*Friedgut, 1989, с.181*).

Відкриття металургійних підприємств провокувало чітку динаміку до зростання кількості населення (*Плещакова, 2018, с.49*). В тому числі з закордону. Тож, окрім слід розглянути культурний вимір повсякденного життя працівників-іноземців. Численні переселенці були носіями найрізноманітніших етнокультур (*Маслова 2016, с. 80*). Разом з новими знаннями, на українську землю вони принесли й власну культуру. Вона пронизувала усі сфери буття: від

побудови міст до розваг у вільний час. Іноземні службовці і робітники з сім'ями, як правило, мешкали окремо, утворюючи власну субкультуру, їх контакти з місцевим населенням були вкрай обмеженим (Куліков, 2018, с.26).

В 1900 році компанія «Металургійне Товариство Донбас-Юр'ївка» відкрила кегельбан. Інші компанії могли похизуватись тенісними та крикетними kortами, більярдом чи тиром, та навіть казино. Але ці розваги були доступні лише іноземцям або особам з вищого класу (Пеетерс, 2010, с.42).

В Юзівці улюбленою розвагою англійців було полювання, катання на санях, танці та звісно чаювання. Не залишили вони острівній міські розваги: аматорський театр та перегляд кінофільмів у «Англійському клубі» (Куліков (ред.), 2018, с.148). Полябляли іноземці й сімейні музичні вечори. Так, Е. Гаршин під час відвідування Юзівки зазначав, що заводський оркестр, раз на тиждень грав концерти у оселі директора заводу А. Юза. За його відсутності такі вечори проводив у себе головний бухгалтер Новоросійського Товариства. До оркестру входили виключно «...русікі юноши съ мозолистыми трудовыми руками» (Гаршин, 1892, с. 6-7).

Гувернантка дітей А. Юза залишила спогади про тогочасні розваги. За її словами у будинку британських підданих головної розвагою була музика. Г. Джонс наголошувала, що місцеві мешканці були дивовижними музикантами (Jones, 1944).

Дозвілля бельгійських інженерів описав у праці «Сталь у степу» В. Пеетерс. Автор зазначав, що через незнання російської чи української мови, іноземцям було важко знайти гарну компанію для відпочинку у місті. Тому вони шукали можливості для відпочинку на природі. Особливої популярності, через невисоку вартість дозволів, набуло полювання та ловля риби. Це дозволяло їм втекти від «монотонного ритму заводського буття» (Пеетерс, 2010, с. 44).

Гувернантка Г. Джонс зазначала, що головною розвагою британців на свіжому повітрі у Юзівці було полювання та катання на санчатах та ковзанах узимку. Жінки брали активну участь у полюванні, але не на вовків. Це вважалось небезпечним заняттям (Jones, 1944).

Загалом, релігійне життя складає невід'ємну частину культурного зразу повсякденного буття. У промислових поселеннях великі підприємства вкладали кошти у спорудження церков, синагог та мечетей. Так, за сприяння Новоросійського товариства у с. Юзівці були споруджені англіканська, католицька та православні церкви, а також дві синагоги та одна мечеть (Куліков (ред.), 2018, с.138). Парафіяни також приймали фінансову участь у побудові церкви у с. Юзівка. Їхніми зусиллями було зібрано 17 тис. руб. на спорудження храму. Е. Гаршин відзначав, що з робітників добровільно протягом декількох місяців взвився 1% від заробітку на побудову дзвіниці

храму, що розташований у північній частині поселення (Гаршин, 1892, с.7).

У 1894 р. у с. Кам'янському, за кошти працівників Дніпровського заводу та власне самого підприємства, була побудована православна церква. Вона могла вмістити до 2000 осіб. При церкві значилися 2 священика, 2 диякона та хор з 30 осіб. Всі вони утримувались за рахунок металургійного заводу. Прихожан було до 3000 осіб. У 1897 р. був побудований католицький костьол. Фонд на його будівництво складали особисті пожертви службовців і робітників заводу та коштів металургійного товариства. Будівля вміщувала до 500 осіб. При костьолі значилися 1 священик, 1 органіст та 1 прислужник. Вони утримувались за рахунок особистих пожертв працівників Дніпровського заводу. Для лютеранської общини працівників Дніпровського заводу у 1897 р. на кошти підприємства був придбаний молитовний будинок (*опис Дніпровського заводу, с.19-22*).

Православна церква та лютеранський будинок були побудовані й при заводу «Нікополь-Маріупольського товариства». При церкві значилися 1 священик та 1 диякон (*опис заводу «Нікополь-Маріупольського товариства», с.11*).

Можна зробити висновок, що культурний вимір був невід'ємною частиною повсякденного життя працівників металургійної промисловості України в останній третині XIX – на поч. ХХ ст. Він мав певні особливості, які знаменували народження нового індустріального суспільства у заводських поселеннях. З одного боку, це була своєрідна суміш міської та сільської культури. З іншого – величезний вплив на формування культурного буття мав іноземний елемент, який привніс на українські землі нові розваги та новий погляд на відпочинок. У даному питанні можливі подальші розвідки, які б окреслили систему освіти, як складову частину культурного виміру повсякденного життя українських металургів.

Список використаних джерел і літератури

1. «Hughesovka Stalino», by A Gwen Jones (1944) // Hughesovka Research Archive. DX409 (Annie Gwen Jones and Gwyneth Vaughan Jones papers).

Режим доступу:<http://calmview.cardiff.gov.uk/Record.aspx?src=CalmView.Catalog&id=HRA%2fDX409%2f26>

2. Friedgut T. (1989). Iuzovka and Revolution, Volume I: Life and Work in Russia's Donbass, 1869-1924. Princeton: Princeton University Press. 361 p.

[3. http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_istor_2018_29%2868%29_1_7\]](http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_istor_2018_29%2868%29_1_7])

4. Wynn C. (1992) Workers, Strikes, and Pogroms. The Donbass-Dnepr Bend in Late Imperial Russia, 1870-1905. Princeton University Press. 316 p.

5. Буланова Н. (2011). Кам'янські етюди в стилі ретро. Дніпропетровськ: IMA-Прес. 239 с. [Bulanova N. (2011). Kam'ianski etiudy v stylu retro. Dnipropetrovsk: IMA-Pres. 239 s.]

6. Гаршин Е. (1892). Отчет о поездке на Юзовский завод и попутные заметки о техническом образовании в Донецком каменноугольном районе. СПб.: тип. В. Демакова. 49 с. [Harshyn E. (1892). *Otchet o poezdke na Yuzovskyi zavod y poputnye zametky o tekhnicheskem obrazovaniyu v Donetskom kamennouholnom raione.* SPb.: typ. V. Demakova. 49 s.]
7. Гончаров В., Койнаш В. (2013) Развлекательная культура рабочих Донбасса. Наука. Релігія. Суспільство. 1. С. 24–27. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nrs_2013_1_6. [Honcharov V., Koinash V. (2013) *Razvlekatelnaiia kultura robochykh Donbassa.* Nauka. Relihiia. Suspilstvo. 1. S. 24–27. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nrs_2013_1_6.]
8. Куліков В. (2018) Процеси соціальної конвергенції і фрагментації населення заводських і шахтарських поселень Донбасу протягом останньої третини XIX – поч. XX ст. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Історичні науки. 1. С. 25–29. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_istor_2018_29%2868%29_1_7 [Kulikov V. (2018) *Protsesy sotsialnoi konverhentsii i frahmentatsii naselennia zavodskykh i shakhtarskykh poselen Donbasu protiahom ostannoii tretyny KhIKh – poch. KhKh st. Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriia : Istorychni nauky.* 1. S. 25–29. Rezhym dostupu:
9. Куліков В. (ред.) (2018). Праця, виснаження та успіх: промислові мономіста Донбасу. Львів: ФОП Шумилович. 244 с. [Kulikov V. (red.) (2018). *Pratsia, vysnazzennia ta uspikh: promyslovi monomista Donbasu.* Lviv: FOP Shumylovych. 244 s.]
10. Маслова Л.В. (2016). Людина в соціально-економічному та етнокультурному просторі Слобідської України. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди. Історія та географія, (53), с. 75–85. doi.org/10.5281/zenodo.2601560 [Maslova L.V. (2016). *Liudyna v sotsialno-ekonomichnomu ta etnokulturnomu prostori Slobidskoi Ukrayiny.* Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnogo universytetu im. H. Skovorody. Istorija ta heohrafiia, (53), s. 75–85. doi.org/10.5281/zenodo.2601560]
11. На заводах. Благотворительный вечер. Мариупольская жизнь. 10 декабря 1915. С.3 [Na zavodakh. Blahotvorytelnyi vecher. Maryupolskaia zhizn. 10 dekabria 1915. S.3]
12. На заводах. В драматических кружках. Мариупольская жизнь. 17 ноября 1915. С.3. [Na zavodakh. V dramaticheskikh kruzhkakh. Maryupolskaia zhizn. 17 noiabria 1915. S.3.]
13. На заводах. Спектакль. Мариупольская жизнь. 11 ноября 1915. С.3 [Na zavodakh. Spektakl. Maryupolskaia zhizn. 11 noiabria 1915. S.3]
14. На заводах. Спектакль. Мариупольская жизнь. 18 ноября 1915. С.3 [Na zavodakh. Spektakl. Maryupolskaia zhizn. 18 noiabria 1915. S.3]
15. Описание Днепровского завода Южно-Русского Днепровского металлургического общества (1908). Варшава. [Opysanye Dneprovskoho zavoda Yuzhno-Russkoho Dneprovskoho metallurhcheskoho obshchestva (1908). Varshava.]
16. Описание завода «Никополь-Мариупольского горного и металлургического общества» (1912). Мариуполь. [Opysanye zavoda «Nyropol-Maryupolskoho hornoho u metallurhcheskoho obshchestva» (1912). Maryupol.]
17. Пеетерс В.(2010) Сталь у степу. 104 с. [Peeters V.(2010) *Stal u stepu.* 104 s.]
18. Плещакова Л. (2018). Населення Луганська: шляхи формування та ментальна специфіка. Переяславський літопис. 14. С. 44-50 doi.org/10.5281/zenodo.2270530 [Plieshakova L. (2018). *Naselennia Luhanska: shliakhy formuvannia ta mentalna spetsyfika.* Pereiaslavskyi litopys. 14. S. 44-50 doi.org/10.5281/zenodo.2270530]
19. Рагозин Е.И. (1895) Железо и уголь на Юге России. СПб. 192 с. [Rahozyin E.Y. (1895) *Zhelezo u uhol na Yuhe Rossyy.* SPb. 192 s.]
20. С. Каменское Южная заря.1378. 30 декабря 1910. С.3 [S. Kamenskoe Yuzhnaia zaria.1378. 30 dekabria 1910. S.3]
21. Слоневский А.(2009) Игнатий Ясиукович. Имя в истории. Днепропетровск: Пороги. Режим доступу: http://lib.dndz.gov.ua/uploads/Ignatius_Jasiukowicz_Name_in_history.pdf [Slonevskyi A.(2009) *Yhnatyj Yasiukovych. Ymia v ystoryy.* Dnepropetrovsk: Porohy. Rezhym dostupu: http://lib.dndz.gov.ua/uploads/Ignatius_Jasiukowicz_Name_in_history.pdf]
22. Спорт. Футбол Мариупольская жизнь. 22 мая 195. С.3. [Sport. Futbol Maryupolskaia zhizn. 22 maia 195. S.3.]
23. Театр при заводе «Никополь-Мариупольского общества». Мариупольская жизнь.22 октября 1915. С.3. [Teatr pry zavode «Nyropol-Maryupolskoho obshchestva». Maryupolskaia zhizn.22 oktiabria 1915. S.3.]
24. Успех «Фарса» Мариупольская жизнь. 11 ноября 1915. С.3 [Uspekh «Farsa» Maryupolskaia zhizn. 11 noiabria 1915. S.3]
25. Учреждение Енакиевского кружка. Русская правда. 2219. 17 июня 1914. С.3 [Uchrezhdenye Enakyevskoho kruzhka. Russkaia pravda. 2219. 17 yunia 1914. S.3]
26. Юзовский чугуноплавильный и железоделательный завод. Завод Новороссийского общества каменноугольного, железного и рельсового производств (1896) / Всерос. пром.-худож. выставка в Н. Новгороде 1896 г. Санкт-Петербург. 25 с. [Yuzovskyi chuhunoplavylnyi u zhelezodelatelnii zavod. Zavod Novorossiyskoho obshchestva kamennouholnogo, zheleznogo u relsovoho proyzvodstv (1896) / Vseros. prom.-khudozh. vystavka v N. Novgorode 1896 h. Sankt-Peterburh. 25 s.]

ORIGIN OF THE GENS RURIK

Кубарев В.В.

доктор исторических наук, профессор
Православная Русская Академия

ПРОИСХОЖДЕНИЕ РОДА РЮРИКА

Summary. The origin of Rurik and Russ statehood is legendary, poorly supported by reliable documents. In our opinion it is caused by absence of own chroniclers of the period of formation of Russia and involvement of governors of Russ in higher power structures of New Rome. After the break of ties between the metropolis and the Russian principalities, the annals of Byzantium were cleared of the mention of "foreigners" in the management of the Empire, and the Chronicles of Russia did not have time to properly reflect the role of Rurik in world history. A study of the sources of Ancient Rome, New Rome, Russia, Arab countries, Danube and Volga Bulgaria allowed the author to identify the Russ gens and Bulgarian Khagans with the Flavian dynasty, as well as to identify Rurik, his descendants and relatives from the Macedonian dynasty (IX–XI century) and dynasty of Lecapenus (X century). The last Russian Emperor of New Rome been Yaroslav the Wise, whose throne name was Constantine Monomachos.

Annotation. Происхождение Рюрика и русской государственности носит легендарный характер, слабо подкрепленный достоверными документами. По нашему мнению это вызвано отсутствием собственных летописцев периода становления Руси и вовлечением правителей Руси в более высокие властные структуры Нового Рима. После разрыва связей между метрополией и русскими княжествами, анналы Византии были очищены от упоминания «иноземцев» в управлении империи, а хроники Руси не успели правильно отразить роль Рюриковичей в мировой истории. Исследование источников Древнего Рима, Нового Рима, Руси, арабских стран, Дунайской и Волжской Болгарии позволило автору отождествить род Руси и булгарских каганов с династией Флавиев, а также идентифицировать Рюрика, его потомков и родственников с Македонской династией (IX–XI века) и династией Лакапинов (X век). Последним русским императором Нового Рима являлся Ярослав Мудрый, тронное имя которого было Константин Мономах.

Keywords: Rurik, Russ, Constantinople, New Rome, Flavian dynasty, Macedonian dynasty, Lecapenus, Ugric peoples.

Ключевые слова: Рюрик, Русь, Константинополь, Новый Рим, Флавии, Македонская династия, Лакапины, угры.

Statement of problem: Traditional Russian historiography considers Norman theory to be the main version of Rurik's origin. According to this politicized theory, the gens of Russ originated in Scandinavia and were part of the Norman tribes. The history of Russ gens before Rurik is completely absent. Modern studies of DNA descendants of Rurik, the annals of Volga Bulgaria and the works of the author refute the established stereotypes. Finding the truth is possible with a careful study of all layers of historical and religious Chronicles, now available to researchers.

Постановка проблемы: Традиционная российская историография считает нормандскую теорию основной версией происхождения Рюрика. Согласно этой политизированной теории род Руси возник в Скандинавии и был частью племен норманнов. При этом предыстория рода Руси до Рюрика начисто отсутствует. Современные исследования ДНК потомков Рюрика, анналы Волжской Болгарии и работы автора опровергают устоявшиеся стереотипы. Нахождение истины возможно при тщательном изучении всех пластов исторических и религиозных хроник, доступных ныне исследователям.

The analysis of the last of research and publications: Armenian historians since the end of the XIX century are actively developing a version of the Armenian origin of the Macedonian dynasty and the Lecapinus dynasty. In addition, recent publications and politicized analysis of the facts by representatives of DNA genealogy take science into the realm of fantasy, again leaving unknown the history of Rurik's ancestors. While historians are turn a blind eye to the complete identity of the symbols and regalia of Rurikovich and the Khagan Kubrat.

Анализ последних исследования и публикаций: Армянские историки с конца XIX века активно разрабатывают версию армянского происхождения Македонской династии и династии Лакапинов. Кроме того, последние публикации и политизированный анализ фактов представителями ДНК-генеалогии уводят науку в область фантазий, вновь оставляя в неизвестности историю предков Рюрика. При этом историки закрывают глаза на полную тождественность символов и регалий Рюриковичей и кагана Кубрата.

Allocation unresolved before parts of the general problem: It is necessary to investigate the

relationship between Rurik and his descendants with the Khagan Kubrat, the creator of Great Bulgaria, as well as his predecessors. You should examine the gens of Russ during the First Millennium, and identify its representatives with the famous Royal and Imperial dynasties.

Выделение нерешенных ранее частей общей проблемы: Необходимо исследовать связь между Рюриком и его потомками с каганом Кубратом, создателем Великой Болгарии, а также его предшественниками. Следует изучить род Руси на протяжении первого тысячелетия и отождествить его представителей с известными царскими и императорскими династиями.

The purpose of clause: The purpose of this study is to substantiate the author's hypothesis of the origin of the family of Rurik in the Volga region and the identification of relatives and descendants of Rurik with the Imperial dynasty Lecapenus, and the Russ gens with Roman Flavian dynasty.

Цель статьи: Целью настоящего исследования является обоснование авторской гипотезы происхождения рода Рюрика в Поволжье и отождествление родственников и потомков Рюрика с императорской династией Лакапинов, а также рода Руси с римскими Флавиями.

The basic material: To achieve this goal, we will use the paradigm of the emergence of modern human civilization in the Volga region about 5500 years ago. For the first time this hypothesis was put forward by Marija Gimbutas in 1956 [1–4]. In the author's research in 2009–2019, we confirmed this theory, tied it to the canvas of historical events of the past [5], clarified the chronology and localization of Ancient Egypt and Ancient Rome [6, 7], as well as corrected the chronology of monotheistic religions [8] and carried out the primary identification of Rurik and Lecapenus/Lakapenos Emperors [9].

For the analysis we use materials of Chronicles of the Volga Bulgaria [10], genealogy of the Prophet Mohammed [11], the list of the Bulgarian Khans [12], and also our own reconstruction of history [6–9].

The family tree of the Princes of Russia goes back to Adam they are the heirs of the family of Heracliedae, Fabius and Flavius [8]. According to our reconstruction of history, the gods of the Olympic Pantheon were ethnic Ugrians [8] from the area of the Yamnaya Culture (the Volga region and the southern Urals). After the Flood – Late Bronze Age collapse (1250–1200 BC), the surviving titans settled on Olympus [8], which is not in Greece at all, but in Bithynia (Mysian Olympus, Mount Uludag) is 35 km from the city of Prusa (Bursa).

In our era the ancestor of the family of Russ and gens Rurik was Titus Vespasian Flavius, aka Khagan Tash Bash, aka Abraham [8, 9], who spent a significant part of his life in the Middle East, Thrace and Anatolia.

We believe that the concept of the state Power in the Bulgarian Chronicles [10] is identified by the Bulgarians with Rome and the Roman Empire. The adoption of Islam in the X century, as the official religion of Volga Bulgaria, eventually distorted the

original meaning of the State and the origin of the Bulgarians.

In historiography it was believed that the Emperors of Rome and Byzantium were representatives of ancient and respected families, but no one noticed that they were all leaders of their small peoples and Kings of certain territories and cities. Millions of people stood behind the Emperors, not just families. For example, the Flavians were Kings of the nomadic peoples of the Volga region, the North Caucasus and Siberia. Some of them settled in the Balkans, Italy, Anatolia and the Middle East. The ethnic composition of the tribes was diverse—they were representatives of the Ugric peoples (Haplogroup N1), Germans and Latins (Haplogroup R1b) and Indo-Europeans (Haplogroups I1, I2). They believed the Bulgars, the Romans and used the self-power is Idel or Itil. Therefore the elite of Ancient Rome were formed, including the estate of riders, from Kings—shepherds.

After the Flood, according to legends, the elite of the Ugric settled on Olympus. No wonder the Throne of Russia – the Prusa city is located near the habitat of the ancestors—gods of the Olympic Pantheon (Zeus, Hercules). The first Tsar of Russ and Prusa was Constantius Chlorus, aka Aga Ruzha (Rouge) in the III century [8–10]. Note that King Prusias I was called in Greek the lame Προυσίας Α' ὁ Χωλός, and the nickname of Constantius is pale – Χλωρός. If you rearrange the letter λ, you get a play of words, almost isomorphic in spelling.

Constantius met his wife in a civil marriage (concubine), the future Equal-to-the-Apostles Saint Helena, an Inn outside Prusa.

The second King of Prusa was the son of Constantius Chlorus the Equal-to-the-Apostles Saint Constantine the Great, aka Kubar-Barys [8–10].

Then the Throne of Russ passed by inheritance between the brothers and cousins of the Khagans of Bulgaria, called in Rome Flavius. The main prize is the Title Emperor of Rome remained with the senior members of the family. Finally, Throne of Russ as city Prusa became property of Mundzuk, he same Urus-Ruzha Burgas, rule in 414–434, III vol., p. 90 [10]. Mundzuk was the youngest son of Rosomonorum Princess [13] and Khagan Arbat, aka Theodosius the Great, aka the Leader Moses [8–10].

Mundzuk inherited the Throne of Russ to his nephew Attila, whose father was Muenchak, the eldest son of Arbat, III vol., p. 91 [10]. In the future it is necessary to conduct a special study and determine all the Kings of Prusa from Attila to Rurik. Attila is identified with Flavius Aetius, Theodosius II, and Joshua. He was called Flavius Aetius before the accession of the nomadic tribes of Huns in 434.

Since the first century, power in the Roman Empire, Byzantium, Great Bulgaria and Russia was transferred in a bizarre way between fathers and children, as well as brothers and nephews, sometimes grandchildren of reigning persons. In any case, genetically the heirs received the blood of the previous generation from father to son, preserving the power of the Ugric Kings. All data on the Ugric Kings,

Patriarchs, Roman and Byzantine Emperors will be summarized in the Table No. 1.

The Table No. 1

AN IDENTIFICATION OF THE ROMAN AND BYZANTIUM EMPERORS WITH UGRIAN TSARS AND PATRIARCHS.

No.	Emperors, names	Board, years	Life, years	Ugric Tsars, names	Board, years	Life, years
1	Titus Vespasianus Flavius	69–79, 79–81, 81–96	7/9–163	Tash Bash, Er Tash Artan, Abraham	?–163	7/9–163
2	Constantius Chlorus Flavius	305–306	126–306	Avitahol, Aga Ruzha, Tsar Prusias I, Isaac	163–?	3 centur., 126–306
3	Constantine I Great, Flavius Valerius Aurel.	306–337	250–337	Kubar – Barys, Tsar Prusias II, Jacob, Israel	IV century	230/250– 337
4	Constantine II	337–340	317–340			
5	Constantius II	340–361	317–361			
6	Julianus II	361–363	331–363			
7	Iovianus	363–364	330–364			
8	Valentinianus I	364–375	321–375			
9	Valens II Flavius	364/375– 378	328–378	Balamber, Budimir, Judas	363–378	?–378
10	Theodosius I Great Flavius, Dux Moesiae	379–395	347–395	Arbat, Alp Biy, Abay, Dux Moesiae	378–402	345–402
11	Arcadius	395–408	377–408	Mundzuk	402–414	381–414
12	Theodosius II, Flavius Aetius	408–450	401–450	Attila, Aetcel, Joshua	408/434– 453	401–453
13	Marcian	450–457	392–457			
14	Leo I Thracian	457–474	401–474			
15	Leo II	474–474	425–474			
16	Zeno	474–491	425–491	Ernakh, Ernakh	463–489	?–489
17	Anastasius I	491–518	430–518	Masgut Ruzha	489–505	?–505
18	Justine I	518–527	?–527	Bantan, Mundo	505–520	?–520
19	Justinianus I	527–565	483–565			
20	Justin II	565–578	520–578			
21	Tiberius II Constantine	578–582	520–582	Bayan Chelbir, Utrik	535–590	510–590
22	Maurice	582–602	539–602	Alburi	593–602	?–602
23	Phocas	602–610	547–610	Yurgan Teles, Tsar Saul	602–605	547–605
24	Heraclius I August Flavius	610–641	574–641	Kubrat, Kurt, Kurbat, King David	605–653/660	570/574– 653/665
25	Constantine III	641–641	612–641			
26	Heraclius II	641–641	626–641			
27	Constans II	641–668	630–668			
28	Constantine IV	668–685	652–685	Bat Bayan, Ilyat	665–690	617–690
29	Justinian II Rhinotmetus Flavius	685–695	669–711	Sulabi, King Solomon	700–727	?–727
30	Leontios	695–698	?–706			
31	Tiberius III	698–705	?–706			
32	Justinian II Rhinotmetus Flavius	705–711	669–711	Sulabi, King Solomon	700–727	?–727
33	Philippikos Bardan	711–713	?–713			
34	Anastasios II	713–715	?–718			
35	Theodosius III	715–717	?–754			

36	Leo III Isaurian Flavius	717–741	685–741	Avar, Aiar	727–759	?–759
37	Constantine V Flavius	741–775	718–775			
38	Leo IV Khazar Flavius	775–780	750–780	Tat–Utyak	760–787	?–87
39	Constantine VI Blind Flavius	776–780 780–797	771–805	Karadjar	787–805/813	771– 805/813
40	Irene	797–802	752–803			
41	Nikephoros I	802–811	760–811			
42	Michael I Rangabe	811–813	?–844			
43	Leo V Armenian	813–820	775–820			
44	Michael II Amorian	820–829	?–829			
45	Theophilos	829–842	813–842	Leo, Ursus Ugyr Aydar	815–855	796–855
46	Michael III	842–867	840–867			
47	Basil I, son of Constantine VI	867–886	805/811–886			
48	Constantine	868–879	?–879	Lachin, Rurik	822–879	862–879
49	Leo VI Wise	886–912	866–912	Oleg the Seer	879–912	?840–912
50	Alexander	912–913	870–913			
51	Constantine VII Porphyrog.	913–959	905–959			
52	Romanos I Lecapenus	920–944	870–948	Igor Lachin	912–945/949	870– 945/949
53	Christopher Lecapenus	921–931	?–931	Almysh Jaffar	895–925/930	855– 925/930
54	Stephen Lecapenus	924–945	?–963	Svyatoslav	945–969/972	905–972
55	Constantine Lecapenus	924–945	?–946/948	Glebe	?–945	907–945
56	Romanos Lecapenus	927–945	?–946	Mal	900–946	?– 946/949
57	Michael Lecapenus	931–945	?–?	Michael	930–943/945	?–943/945
58	Romanos II Yanger	945–963	938–963			
59	Nikephoros II Phokas	963–969	912–969			
60	John I Tzimiskes	969–976	925–976			
61	Basil II Bulgar Slayer	960/976–1025	958–1025	Basil, Vladimir I	940–1015	978–1015
62	Constantine VIII	1025–1028	960–1028			
63	Romanos III Argir	1028–1034	968–1034			
64	Zoe	1028–1050	978–1050			
65	Theodora	1028–1056	984–1056			
66	Michael IV Paphlagonian	1034–1041	1010–1041			
67	Michael V Kalaphates	1041–1042	1015–1042			
68	Constantine IX Monomachos	1042–1055	?–1055	Yaroslav the Wise	1016–1054	978–1054

After the death of Attila, his Empire fell into separate parts, ruled by his children and other relatives who seized power in certain regions.

According to the Bulgarian Chronicles, III vol., pp. 91–95 [10], the Khagans were Illak Aby-Dulo (453–454), Tingiz Khursa (454–469), Irnik (463–489), Audan (463–532), Masgut (489–505), Mundo (505–520), Bulyak–Bolgar (520–522), Kushtan/Constantine (527–528), Mugel (528), Avar (528–531), Princess Boyarkyz (520–535), Katrag (531–563), Bayan–

Chelbir (535–590) who was a Great Poet and Musician, Askal Kelbir (563–593), Albury (593–602), Yurgan Teles (602–605) and the Great Khagan Kubrat (605–660).

After the reign of Irnik (the end of the V century), the period of Bulgarian history corresponds to the rule of Judges from the Old Testament. The Era ended with the appearance of the first King of Great Israel Saul, aka Yurgan Teles. Then the Great Khagan Kubrat/Kurbat/Kurt appeared on the historical stage.

Kubrat [8] created a monotheistic Religious state – Great Bulgaria or Great Israel. He is identified by us with King David, who in the frescoes and mosaics of Byzantium was called Dad (Father).

A small part of the Bulgarian Khagans became Emperors of Byzantium (the Table No. 1), but most remained Kings in the steppes and cities of Europe and Asia. Byzantine and Arabic Chronicles noted the continuous relationship between the Bulgarian rulers and the Emperors of New Rome, without specifying that they had a genetic and kinship relationship. The Chronicles of the Bulgars described them as their Khagans, and the Byzantine annals – as respected and influential Imperial nobles, by the will of fate and the conduct of a continuous struggle for power, who became Emperors. Later historians attributed their families to the "Greeks", which is a politicized fiction.

After the reign of Kubrat, aka Flavius Heraclius Augustus, which confirms our hypothesis about the origin of the gens Russ from the Flavians, the huge Empire fell into several parts, as Kubrat matured five sons with serious human, military and financial resources. From the Khagan Kubrat went Royal family of New Rome, Danube Bulgaria, Avar Khaganate, Volga Bulgaria, Caliphates in the East, Khazaria, Russia and other Powers.

One of Kubrat's adopted sons was Kubar (Kyzyl-Kubar) of the Bilig family, III vol., p. 98 [10]. His descendants settled in the Balkans (modern Greece and Bulgaria). The family tree is Kubar, Imenyar-Bilik, Shada-Idik, Kelbir, Sain, Bir-Eget, Tarkhan (son of Byzantine mother), sons Banju (Methodius), Kushtan (Constantine) and Baksan (Cyril). Baksan and Banju became monks under the names Cyril and Methodius and created the Church Slavonic alphabet, which is more correct to call the Church-Russian alphabet. Cyril and Methodius accounted for Rurik (Lachin) native cousins, so as himself Rurik led its pedigree from Kubrat and bat Bayan.

The senior Imperial branch of the Russ – Flavian family was continued by bat Bayan/Ilat (665–690) and Sulabi (700–727) [9]. Sulabi is identified by us with the Emperor Justinian II Rhinotmetus, who was twice in power. After the first reign, he was forced to flee to Volga Bulgaria, collect finances and with an army of Bulgarians to win back his throne in Constantinople. After ruling in New Rome, he apparently converted to Islam and became Caliph of the Umayyad Caliphate in Damascus under the name Suleiman (715–717). We identify Sulabi with the Biblical King Solomon. The dates of the reigns of Justinian, Sulabi and Suleiman the mute vary in years, due to the difficulties of translating the epochs of New Rome, the Bulgarians and the Arabs into the modern system of chronology.

Sulabi had a son named Ayar /Avar (727–759), aka Emperor Leo III Isaurian Flavius, reign in 717–741.

Leo Isaurian was married to the Khazar Princess Chakchak or Chekalina. In 750 she gave birth to Leo IV Khazar (775–780), who is identified by us with Tat-Utyak, son of Avar, ruling in 760–787. Tat-Utyak was married to Canbika who give birth the son Caracara. In the Byzantine Chronicles, the wife of Leo Khazar was Irene a resident of Athens. Subsequently, Empress Irene was recognized as an Equal-to-the-Apostles Saint of the Orthodox Church.

Karadjar is the son of Tat-Utyak and Canbika, rules in 787–813, III vol., p. 100 [10]. He was married to Arya-Uslan, who gave birth to a son Urus Ugyr Aydar. The first part of the name Kara-jar is associated with the concept of "dark, blind". According to the Bulgarian chronicle Karadjar died in battle from an arrow that pierced his throat, I vol., p. 29 [10]. The King was too lazy to fasten his helmet before the battle.

Constantine VI the Blind Flavius is the last Emperor of the Isaurian dynasty, years of life 771–805, reign in 780–797. During the life of his father Leo Khazar was crowned in 776 as co-ruler [14]. With 780 started rules Constantine's mother Irene. From 790 Constantine began to rule alone. In 788 after a review of brides, Constantine married Maria of Amnia, who give birth two daughters. In 795 the Emperor tonsured his wife as a nun and removed her from him. In the same year he married Theodote, who gave birth to a son Leo in 796. Soon the grandmother Irene declared the baby dead.

On August 15, 797, Constantine was blinded by his own mother Irene as warning for iconoclasm. His wife Fedora was sent to the monastery, where she gave birth to a son [15]. The deposed Emperor almost died as a result of the execution. However Constantine lived until 805 [16], therefore, the second son was born in 806. Thus, Constantine the Blind had two sons, whose fate remained unknown.

Urus Ugyr Aydar is son of Karadjar and Arya-Uslan, III vol., p. 100 [10]. Literally the name of the Tsar is translated as the Great Horseman Igor. From early childhood he was sheltered from his grandmother Irene in Kiev, at a young age he was baptized, ruled in 815–855. As an adult, because of resentment towards his relatives and the elite of Constantinople, he converted to Islam in 820. He created on the basis of the lands of Kara-Bulgaria (Western Bulgar) the state of Khaganate of Russ (Russ Khaganate) with its capital in Kiev. In those days Kiev was inhabited by the Khazars (Jews), the Avars, the Ugrians and Varangians, were believers in Tengri (Tengrism).

Urus Aydar was the ancestor of the Saklan dynasty of Volga Bulgaria [9], the Russian Rurik dynasty, the dynasty of the Lecapenus and the Arpad dynasty [17] in Hungary (the Table No. 2). Identified persons are indicated in gray in the Table.

NAMES AND YEARS OF BOARD OF TSARS OF GREAT BULGARIA – POWER, EMPERORS OF BYZANTIUM AND PRINCES OF THE HUNGARIAN KINGDOM IN IX–X CENTURIES.

No.	Khagan, years of life	Board, years	Lecapenus, years of life	Board, years	Arpad's, years of life	Board, years
1	Urus Ugyr Aydar, Leo 797–855	819– 855				
2	Gabdulla Djilki, 820–882	855– 882			Ugyek 820–882	855– 882
3	Lachin, Rurik 822–882	862– 879/882	Constantine 822–882	869– 879		
4	Bat-Ugyr Mumin, ?–895	882– 895				
5	Almysh Djafar, ?–925	895– 925	Christopher 850–925/930	921– 931	Almos 855–925	895– 925
6	Hasan, Gazan (Kazan, Azan) Mumin, ?–930	925– 930			Kurszan 875–930 Arpad 880–933	925– 930 925– 933
7	Michael Yalkau Baltavar, ?–943	930– 943	Michael ?–943	931– 945	Zolta 896–947/948	933– 946/947
8	Mohammed ?–976	943– 976			Falisci ?–955	947– 955
9	Talib/Gleb Mumin, ?–981	976– 981	Basil Lecapenus ?–985	945– 985	Taksony 931–972	955– 972
10	Timar Mumin Badjanak, ?–1004	981– 1004				

In addition, according to our reconstruction of history [8], Ursus Ugyr Aydar also became the founder of the Quraysh dynasty. Aydar married a pechenezh Princess, who gave birth to a son Djilki (820), who converted to Islam and the name Gabdulla. The second son of the Khan was Lachin (822), an admirer of the old faith of Bulgarian – Tengrism (Vedism). During the reign of Ursus Ugyr Aydar, Kara-Bulgarians or Russ Khaganate reached economic and political power. In 840 the population census of Kara-Bulgar was conducted, according to which more than 1.1 million people lived in the state, there were 173 thousand households that paid tax on one Marten (Kuna) skin per year (hence the name of Kuna money). In 855 Aydar died and according to his will was buried in the city named after his father – Karadjar, for all his life he grieved for him. Aydar's eldest son, Gabdulla Djilki (820–882), ruled in 855–882, was an Islamist, so was not mentioned in the Chronicles of Byzantium and Russia.

We identify Ursus Ugyr Aydar with Leo, the eldest son of Constantine VI the Blind, who allegedly disappeared in infancy.

Basil I Macedonian Flavius is founder of the Macedonian dynasty, life 805–886, reign in 867–886. Place of birth of Basil is not known. The father is considered to be Constantine the Macedonian. Specialists in the history of Byzantium did everything to confuse the ethnicity of the Emperor. Thus the historian Bury John Bagnell [18] recorded it in the

Armenians. However, the Arab Chronicles called Basil a Slav, although in fact he was Ugric, Haplogroup N1. Note please, that in the Russian Chronicles used the words Prince of Urman, and in the Bulgarian Urum. We believe that Armenian, Urman and Urumets in the annals simply mean a resident of Rome (Urum) or Roman.

Basil had several children, including sons Leo VI the Philosopher and Alexander I, who continued the dynasty. He has four daughters – Anastasia, Anna, Elena and Maria. The last three were born in the Porphyry hall of Palace in Constantinople.

Curiously, the young Basil from 813 lived in the care of Khan Krum. Historians call this period of captivity. In fact, Krum was Basil's uncle. Only in 836 Basil allegedly managed to escape to Thrace, where he found freedom. We believe that in this he was helped by the ships of the Russ Vikings [19]. In 866 Basil was declared co-ruler of Michael III the Drunkard, and a year later he killed his benefactor and became sole Emperor. At the time of the change of power in 867, the ships of the Princes Askold and Dir reappeared in New Rome [19]. We are convinced that they participated in the coup. Especially since the Princes of Russ were baptized in Tsargrad with the boyars after the victory of Basil. Having lived a long and varied life, Basil died in a hunting accident in 886. Some historians believe that the Emperor was poisoned or killed by Alexander I's mother.

Lachin, Rurik is son of Khagan Ursus Ugyr Aydar, years of life 822–879/882. In the Russian Chronicles, the year of the Prince's death is 879 (6387) [20]. In the Bulgarian Chronicles, Gabdulla Djilki and Lachin / Rurik die in 882, I vol., page 44 [10]. According to our research and the Bulgarian annals III vol., p. 98 [10], Rurik was baptized in 860 in Itil (the capital of the Khazar Khaganate) by his cousins Equal-to-the-Apostles Saints Cyril and Methodius with the cross name Constantine. In 862 [20] Rurik was called to the throne in Novgorod, along with his brothers Sineus and Truvor. At that time, Rurik had an elder brother Djilki and a cousin – Oleg the Seer (Leo), the son of Basil the Macedonian, who later became Emperor Leo VI Philosopher. An alternative version of the identification of Sineus and Truvor is the Russian names of the Princes Askold and Dir. Who of them is called in the Russian Chronicles Sineus and Truvor is still unknown.

Rurik married twice. He spent the first part of his life with wife Umila [20], sister of the Khazar Khagan Isaac (in Russian Chronicles, Umila and Isaac were called children of Gostomysl, Prince of Novgorod). Having lived to 48 years old in a childless marriage, Rurik married a second time to Efanda, the daughter of Prince Urmansky, pp. 422–423 [21]. Efanda was the sister of Prince Urmansky Oleg the Seer, brother-in-law of Rurik [21]. Before his death, Rurik lived with both wives. After the second wedding of Rurik, Efanda in 870 give birth son Igor. Rurik died in Itil surrounded by Umila, Efenda and son Igor.

Constantine Macedonian Flavius is son and co-Emperor of Emperor Basil the Macedonian, years of reign 869–879. The mother of Constantine is called the first wife of Basil the Macedonian named Maria. Known is coin—gold solid, on one side of which depicts Basil I, and on other side Constantine with Eudokia Ingerina.

We identify Rurik/Lachin/Constantine as one historical person who lived in the IX century. Who of daughters of Basil (Anastasia, Anna, Elena, and Maria) married Rurik is still unknown.

Oleg the Seer, Salakhbi is Novgorod Prince since 879, Grand Prince of Kiev since 882, brother-in-law of Rurik [21]. In Bulgarian Chronicles was called Salakhbi, II vol., p. 23, III vol., p. 98 [10]. Year of birth is unknown. Bulgarian sources attributed Oleg/Salakhbi of support for the dissemination of the alphabet Cyril and Methodius. He killed in 882 Princes Askold and Dir in Kiev, seized the throne of the Russian Empire. He led the attack on Constantinople in 907, nailed the shield to the gates of Constantinople. He is concluded lucrative treaties with Byzantium in 907 and 911. He died in 912. In PVL [20] it is called Seer (Prophetic), knowing the future. In the text of the border plate found in Bulgaria and dating back to 904, Oleg was called the Emperor – Theodore Olgu Tarkan [22].

Leo VI Wise or Philosopher Flavius is Byzantine Emperor of the Macedonian dynasty, years of life 866–912, year of reign is 886–912. Don't have information about the war with Russ and Oleg the Seer, in the Byzantine Chronicles does not contain. Leo was

married four times. In 905 from the marriage with Zoe Karbonopsina was born illegitimate heir to the throne Constantine VII Porphyrogenitus. After attacks troops of Russ Prince Oleg in 907 on New Rome, son Constantine was recognized legitimate. In 908 he was crowned as co-ruler of father Leo the Philosopher's. In 912 the Emperor died of stomach pains, apparently poisoned. Before his death he transferred power to his brother Alexander I.

Alexander I Macedonian is Emperor of the Macedonian dynasty, years of life 880–913, and year of reign is 912–913.

We identify the Oleg the Seer–Salakhbi–Leo VI Philosopher as one historical person who lived in the IX–X centuries. Oleg belonged to the Macedonian dynasty, was Christian and headed the Russian state after the death of Rurik, transferring power in Russia to Prince Igor Rurikovich, and in New Rome – to his son Constantine VII.

Igor Rurikovich / Ugyr Lachini is Grand Prince of Kievan Rus in 912–945, the years of life about 878–945 [20]. He was married to Olga, according to Russian opinion [20] originally from Pskov (although such a city appeared only in the XII century), and according to Bulgarian Chronicles from Pliska (Bulgaria). The wedding took place in 903, but the son Svyatoslav was born only in 942, which is ridiculous. According to the Bulgarian data, II vol., pp. 28–29 [10] in 922, Ugyr Lachini proclaimed the independence of Kievan Rus from the Bulgars. In 941 and 944 Igor attacked Constantinople [20]. In 945 Igor attacked Corostel (Putivl) and Prince Mal, coming for the third time for the same tribute [20]. As a result of an unsuccessful attempt to get tribute, Igor was killed. Then came for tribute Olga, which the Prince Mal suggested marriage. As a result of the attack, the city fell, and Prince Mal was captured. The story didn't end there. Accord to the Bulgarian Chronicles, I vol., pp. 86–87 [10], Mal was sent to serve as a Stoker in Olga's bath. For the first time Olga came to bath with her maid, the daughter of a boyar. Quote:

“Mal and the Boyars were placed in the Courtyard of Almysh and told the Emir to be a Stoker in the Uljay (Olga) bath. When Bika (Princess) entered the bathhouse with the maid, the Emir drove the girl out and took possession of Uljay like a wild stallion. After that Uljay made Mal the first Urus Bek (Prince) and kept him with his ladies near her and in the greatest honor. Then our mocking said that the Emir from the very beginning had to fight with Uljay... and not a sword...”

“Uljay, fearing that her connection with the Emir would become known and cause outrage, ordered Mal to kill the witness of her sin – a servant. Mal, however, took possession of the girl and let her go. Meanwhile, she was the daughter of one Ulciscor Biy (Boyar), who all told. Biy mutinied, demanding that Mal marry his daughter”

In the end Mal became a Russian Prince and married Olga's maid. The son of Mal, Dobrynya became Governor of Novgorod, and the daughter of

Mal is Malusha married the son of Olga is Gleb and gave birth to Vladimir I.

Romanos I Lecapenus Flavius is Byzantine Emperor from 920 to 944, founder of the Lecapenus dynasty, years of life is 870–948. Traditional historians consider Roman Lecapenus an Armenian from the peasants. He was married to Theodora, who died in 922. He married daughter Helena born in 903 to Emperor Constantine VII Porphyrogenitus in 919. In 920 he became Emperor co-ruler of Constantine VII. He made co-rulers of his sons Christopher, Stephen and Constantine, and grandchildren – Roman and Constantine. He married his daughter Maria to the Bulgarian Tsar Peter I in 927. The younger son Theophylact Lecapenus, castrated by his father in childhood, became Patriarch of Constantinople (933–956). Basil Lecapenus also castrated in childhood, was appointed the first Minister of the Empire (Parakoimomenos) in 945–985. As a result of Palace intrigues, all Lecapenus lost the Titles Emperors in 945 and were sent into exile, where they died. The plot began in 944, when the sons Stephen and Constantine rebelled against the father Emperor Romanos I Lecapenus and 16 December, 944 arrested him, and then exiled to monastery on the Princes' Islands (20 km from New Rome), where 27 January, 945 were themselves after overthrow.

We identify Igor Rurikovich / Ugyr Lachini–Romanos I Lecapenus as one historical person who lived in the IX–X centuries, life years is 870–944. His wife Olga originally from Danube Bulgaria is daughter of Patrician Nikita. Olga had a sister married to her cousin Igor is Almush. In New Rome her name was Sophia. Igor–Roman Lecapenus had four children: daughter Elena married to Constantine VII Porphyrogenitus, the eldest son Svyatoslav (Barys), the middle son Gleb (Uleb) and the youngest son Theophylact, who never visited Russia. The word Lecapenus the Bulgarian originated from the name of Rurik – Lachin. In the Chronicles the Lecapenus were called Lakapini on Bulgarian language the name of the identically – Lachini. At the same time, we understand that the Lecapenus began to be called not only the direct descendants of Rurik, but also his relatives – the children and grandchildren of elder brother Gabdulla Djilki. Igor Rurikovich was Emperor in 920–944, then was deposed by his sons and killed by nephew Mal.

Almush/Almysh/Almosh is senior or middle son of Gabdulla Djilki, Tsar Kara (Dnieper) and Volga Bulgaria, years of reign 895–925, before Almush rules his brother Bat Ugyr (Igor) in 882–895, III vol., pp. 167–168 [10]. Almush's life years are 855–925 / 931. In Kiev it was the name Olma. In PVL for 898 [20] described the passage of the Ugrians through Kiev with the further capture of the lands of Moravia. Almush's first wife gave birth to sons Gazan (Kazan/Kursan) and Arbat (Arpad). Almush's second wife was called Nushabi, who gave birth to Yalkau Michael, Mal and daughter Zuhra, I vol., p. 49 [10]. The Bulgarian nobility frightened by the invasion of the Oghuz (Torkil), in 895 overthrew Bat–Ugyr, hostile to the Oghuz conquerors, and raised Almush to the Bulgarian

throne, who promised to protect Bulgaria from the Oghuz raids. In the center of Kiev was the Great Palace of Almush (Olma yard), which even in the XII century was landmark of the city, II vol., p. 24 [10]. In 907 Almush supported the military operation of Salakhbi (Oleg the Seer) in Constantinople, II vol., p. 25 [10]. In 921 the Great Embassy of the Caliph of Baghdad arrived in United Bulgaria. On May 16, 922, a solemn ceremony was held to proclaim Islam as the state religion of the United Bulgaria, which provided for the appointment of only Muslims to public posts. Under Almush, the minting of the Bulgarian metal coin began. It replaced the leather money that had been in circulation since the Idelic Kingdom era. Silver coins Bulgars called Danga. From this term there was a Russian word Dengi (money), II vol., p. 28 [10]. On coins wrote Jafar bin Gabdulla in honor of the father Almysh. The daughter of the Khan is Zuhra was wed to Tahir before birth, but he was killed, I vol, pp. 54–55 [10], so Zuhra was married to the future King of Bulgaria. Almush died of a wild bear attack in 925, I vol., pp. 73–74 [10]. The rulers who reigned after the death of Almush, according to Kul Gali, were called Weak Kings.

Almos is the leader of the Hungarian tribes, the son of Ugyek. Life time is approximately 820–895. Ugyek is a legendary leader of the Hungarian tribes. According to legend, the wife Asheme saw in the dream, the mythical bird Turul, which seeded the Asheme and predicted that it will happen a lot the great Kings. Soon they had a son Almosh [23].

We identify the mythical leader Ugyek with the very real Djilki, a Khagan of the Bulgarians in 855–882. We find out chronological shift downwards for 30 years in the history of the Hungarian Princes and Kings. The real Khan Almosh lived up to 925 or 931 instead of 895.

Christopher Lecapenus is considered the eldest son of Emperor Romanos I Lecapenus, the reign of 921–931. Nothing is known about Christopher's early life. Before his accession, he was the head of the Palace guard. He had three brothers – Stephen Lecapenus, Constantine Lecapenus, and the Patriarch of Constantinople Theophylact, and two younger sisters. When Christopher's mother Theodore died in 922, his wife Sophia was proclaimed Augusta, along with Helena Lekapene. After his death, Sophia went into a monastery. Daughter Maria was married in 927 to the Bulgarian Tsar Peter I.

All kinship ties Emperor Christopher Lecapenus are considered unreliable [24]. It turned out that he was married to Sophia sister of the wife of the father of Roman Lecapenus named Theodore. The father of the sisters was a Slav Nikita, a rich Patrician. At the same time, the daughter Elena of Romanos Lecapenus, was born in 903, respectively, Christopher could not be the son of Romanos, because the relationship of the sisters is established immutably. It can definitely be argued that the mother of Christopher was Theodora, who died in 922. We conclude that the names of Christopher's mother and Romanos I's wife simply coincide.

In 928 the Patrician Nikita incited Christopher to overthrow his father, for which he was expelled. Christopher died in August 931, leaving three children – daughter Maria, son Romanos and Michael, who became Caesars and Emperors co-rulers of Romanos I Lacapenus and Constantine VII Porphyrogenitus in 927–945 and 931–945 respectively.

We identify Almush-Almosh-Christopher as one historical person who lived in the IX–X centuries. Almush was older than his cousin Ugyr Lachini, aka Igor Rurikovich or Romanos. Surprisingly, Igor and Almush were married to sisters Princesses Olga and Sofia, daughters of Patrician Nikita from Bulgaria. Bulgars called Sophia the name Nosaby birth of Yalkau Michael, Mal (Romanos) and the daughter Zuhra (Maria).

Consequently, Christopher was not the son, but the elder cousin of Romanos I Lecapenus – Igor Rurikovich, respectively, was the uncle of Romanos's children – Helena, Stephen (Svyatoslav) and Constantine (Gleb). Our discovery elegantly corrects all misunderstandings of the origin and order of succession of the Macedonian dynasty and the Lacapenus dynasty. Note that the Lacapenus were the closest relatives of the Macedonian dynasty (descendants of Kubrat, Bat Bayan and Constantine VI the Blind) and a branch of the Bulgarian Kings, descended from Kubrat's son named Asparukh (younger brother of Bat Bayan).

Helena Lekapene is Augusta of New Rome, daughter of Romanos I Lecapenus, wife of Constantine VII Porphyrogenitus, years of live 903–961, gave birth to Romanos II the Younger (938–963) and four daughters – Theodora, Agatha, Theophano and Anna. Father of Helena was Igor Rurikovich, and mother is Princess Olga.

Svyatoslav Igorevich/Barys (form of name Kubar) is Prince of Novgorod (945–969) and Grand Prince of Kiev (945–972), years of life is 942–972. Year of birth is not exactly known. Father Igor and mother Olga married in 903, so date birth Svyatoslav as 942 looks dubious. Mentioned in PVL [20] for 946 is describing a hike on Drevlyan. The Regent of the Kingdom was Princess Olga (died 969), who actually ruled the state. In Joachim's chronicle p. 433 (38) [21] said that Svyatoslav killed his younger brother Gleb for belonging to Christianity. Svyatoslav's children are Yaropolk, Oleg and Vladimir, and the Chronicles separate Vladimir from Svyatoslav's other sons:

"Svyatoslav had three sons they also divided the region: the eldest Yaropolk get city Kiev with all the regions, Oleg the youngest get Drevlyany, and Vladimir, son of Malusha get Novgrad"

The mother of Yaropolk and Oleg is unknown. Vladimir's mother was Malusha, is Princess Olga's housekeeper. Svyatoslav fought with Bulgarians, Byzantines and Khazars in 960th defeated the Khazar Khaganate with the help of troops of the Volga Bulgarians and Byzantines (heavy cavalry, battering machines). He died in 972 on the rapids of the Dnieper at the hands of the Pechenegs.

Barys (form of name Kubar) is Russian Bek, son of Ugyr Lachini – Igor Rurikovich. For the first time Barys is mentioned by Bulgars, I vol., p. 51 [10] in the event dated 925. A certain doctor Subash built a hospital and a pharmacy in Bastu (Kiev), where he healed the terminally ill Barys, the son of Ugyr Lachini, whom the Roman doctors tried unsuccessfully to treat.

"When Barys's mother – anatyshka Uljay [Olga] asked him why he did it, Subash replied: " My father became very rich from the sale of rum [Roman] things that he bought from Ughir [Igor], and considered himself indebted to him. So I want to help his son." "What are your terms?" asked berry. " If I heal Barys, let him not accept Christianity," said Father Subash. He cured Barys and gave him a new name Audan..., and he did not convert to Christianity..."

It is known that Svyatoslav-Barys remained a Tengrist until the end of his life.

On annals I vol., pp. 97–98 [10] it's said that Barys would not have been able to take Itil without soldiers and wall-breaking equipment of the Rumanians. After the victory over Khazaria, Barys took its share in the form of province Djir (modern Moscow, Tver, Yaroslavl and Vladimir regions). In 972, I vol., pp. 99–100 [10] Kura Khan, Khan of the Pechenegs, waylaid Barys on the spurs of the Dnieper and beheaded him for failure to pay several measures of honey as a toll for travel through the lands of the Pechenegs. From the skull of Barys Khan made a bowl for the bal, which was used on ceremonial occasions for several hundred years [20].

Stephen Lecapenus is the son and co-ruler of Emperor Romanos I Lecapenus in 924–945 [25]. Date of birth is unknown. He was declared co-ruler on December 25, 924 along with his younger brother Constantine Lecapenus. In 933 he married Anna, who gave birth to a son named Romanos. In 943 Romanos I Lecapenus made a will, according to which Constantine VII was to become the senior Emperor. Stephen and Constantine Lecapenus organized a conspiracy and on December 20, 944 took his father to the island of Proti, where he was forced to abdicate and take the veil as a monk. The wife of Constantine VII did not accept the circumstances and accused Stephen and Constantine of plotting to overthrow the legitimate Emperor. The court of the Empire decided to seize the sons of Romanos Lecapenus and send them to an island where dwelt the novel. The Lecapenus Emperors were expelled from Byzantium in 945. Stephen died in exile in the 963. John Skylitzes believes that Stephen was poisoned by the Empress Theophano [26].

We identify Svyatoslav-Barys-Stephen Lecapenus as one historical person who lived in the X century. He was born after 905, was the second child in the family of Igor and Olga. In his majority he was proclaimed Emperor-co-ruler of the father Romanos Lecapenus (Igor Rurikovich). Active life path began after recovery in 925. He had two sons is Yaropolk and Oleg. The firstborn (Romanos –Yaropolk) was born before the expulsion from Constantinople in 945, probably in 933. Svyatoslav died in adulthood in 972 on the spurs of the Dnieper.

Gleb Igorevich/ Uleb/ Talib are Russian Prince, youngest son of Igor Rurikovich and Olga, husband of Malusha and father of Vladimir. From the Russian Chronicles it is known that Gleb was a Christian and suffered a Martyr's death at the hands of his elder brother Svyatoslav pp. 432–433 [21]:

"He became fierce, and the single brother of Gleb (38) not for mercy, but the different flour wearying kills. But Gleb joy in agony come and faith to Christ not stop and idol bow not want, with joy the crown of torments accept."

Constantine Lecapenus is the youngest son and co-ruler of Emperor Romanos I Lecapenus, reign in 924–945 [25]. Date of birth is unknown, was killed between 946 and 948 in exile while trying to escape. In 939 Constantine married Helena, and after her death on 14 January, 940 two weeks later (February 2) he married to Theophano Mamas. In marriage was born son Roman, from what mothers is unknown, although on logic he could be born only from Theophano [27, 28]. It is believed that Roman castrated in 945, so as not to claim the throne [27]. As result, Roman made a career as a judge and became the Eparch of Constantinople [27].

In the description of the beginning of the reign of Mohammed (943–976), son of Yalkau Michael, grandson of Almush, there are historical characters Gali and his son Kubar, I vol., pp. 85–90 [10]. After 944 the Bek Gali is not mentioned in the Bulgarian Chronicles.

We identify Gleb–Constantine Lecapenus–Galib–Gali as one historical person who lived in the X century. Born after 907 he was killed by his elder brother Svyatoslav for the failure of a plot against his decrepit father Igor (74 years old) in 945. He was co-ruler–Emperor in 924–945. He was married twice. The last wife was Malusha, identified by us as Empress Theophano. Malusha – Theophano is Vladimir's mother.

Mal is Bulgarian Khan and the Russian Prince, the son of Khan Almush and Nushabe. He was a Drevlians Prince who led the uprising of 945, during which Igor Rurikovich was killed. Date birth is unknown, died in 946. D. I. Prozorovsky in 1864 expressed the idea that Mal was associated with the Rurikovich, his daughter was Malusha and son Dobrynya, who became Governor in Novgorod. After the murder of Igor, Prince Mal offered Olga to marry him 6453 (945) [20].

The Bulgarians many times described the acts of the Mal. He is first mentioned in the events of 912, I vol., pp. 54–55 [10], when Mal and his sister Zuhra were captured as children. On this basis, we can say that Mal and Zuhra were born in the 900–910th. Zuhra married Tsar Peter of Bulgaria in 927 as an adult girl. For several years Mal lived in captivity in Itil, the capital of the Khazars. Khazar Khan Arslan had plans to put Mal on the throne after his death, I vol., p. 56 [10]. Bulgarian Chronicles claim that Mal was married to one of the former wives of Igor Rurikovich, who ran away to Mal because of the machinations of Olga, I vol., pp. 85–86 [10]. It was on her orders that Igor, captured, was torn to pieces by bent trees in 945 [20]. Mal was then captured by Uljay (Olga) and was

appointed Stoker in the Princess's bath. Family of Mal has remained in honor – son Ugyr Barys [Svyatoslav] married on Mal daughters, and son Dobrynya became the first Boyar in Novgorod, I vol., p. 88 [10]. Records about Mal end in 946.

Romanos Lecapenus is son of Emperor Christopher Lecapenus, Caesar and formal co-ruler of Emperors Romanos I and Constantine VII in 927–945, was a pretender to the throne of the Empire. There are no details of his life. We identify Mal – Romanos Lecapenus as one historical person living in X century. He was born in the district of 907, died after 946.

Yalkau Mikail/Michael is the son of Khan Almush and Nushaby, I vol., pp. 48–49 [10]. Earned the nickname is Yalkau for cowardice and excessive kindness. Year of birth is not known, we believe that he was born in the period 900–910. He ruled in 930–943. He died during a ritual horse race, by reason of intoxication in the 943. At full gallop his horse stumbled, the king fell and crashed to his death, I vol., pp. 81–82 [10]. Michael's reign was marked by economic prosperity and unification of the state of Bulgarians.

After the death of Michael's father Almush in 925, his elder brother Gazan (Michael's half-brother) came to power. Gazan was the Khagan of the Bulgarians in 925–930. In the winter of 930 he was beheaded in battle, I vol., pp. 79–80 [10]. Khan's rule was accompanied by violence and cruelty. Gazan/Kursan is also considered a Prince of the Hungarians (925–930). The power in Hungary of Khan Gazan was inherited by his brother Arpad /Arbat [18], the middle son of Almosh/Almush. The descendants of Arbat founded the Arpad dynasty. In the Kara–Bulgaria and Volga Bulgaria power after Gasan went on to Yalkau Michael.

Gazan had an only son Talib, who became the Vizier (Minister) of the Bulgarian State. Date of birth is unknown – during the reign of the father 925–930. We'll come back to son Talib later.

Michael Lecapenus, son of Emperor Christopher Lecapenus, Caesar and formal co-ruler of Emperors Romanos I and Constantine VII in 931–945. Was a pretender to the throne of the Empire. There are no details of his life.

We identify Yalkau Mikael/Michael – Michael Lekapene as one historical person living in X century. Michael headed the Bulgar state in 930–943, while he was Caesar and co-ruler of the Emperors in Constantinople in 931–943. Michael died before the exile Lecapenus from Constantinople, and so ended his life as Khagan and the Emperor. In recognition of the Bulgars gave Michael the Title Baltavar.

Talib/Glebe Mumin is the son of Gazan, and grandson of Almush. Ruled the United Bulgaria with 960 in as a Vizier (Minister), and in period 976–981th was sole Khan, III vol., pp. 167–168 [10]. Talib had no family and no children. First mentioned in the chronicle in 947 as Ulugbek Nur–Suwar, son of Gazan and adopted son of Mohammed (son of the deceased Michael in 943). Khan Mohammed rules in 943–976. Talib was considered to be the best chess player, intelligent and educated. For the chess game won by

Mohammed on the advice of the Talib, as well as active participation in the war with the Turkmens, the latter became the Vizier of the Kingdom in 960, I vol., p. 95 [10]. The Talib restored the legislation of Almush, brought order and economically improved the entire state. In 964 the Vizier agreed with Barys/Svyatoslav to war with the Khazars, as a share of the Russian Princes received the lands and cities of Djir and Kotrjak (modern Central and Northern Russia). Barys with pleasure has agreed to such a partition. After the victory of the United Army over the Khazars in 969 the Talib introduced Bulgarian troops into the Khazars. Khazar Jews had to either convert to Islam or flee. After the death of Talib in 981, Timar Mumin, son of Mohammed, came to power in Union Bulgaria, I vol., p. 95 [10].

The years of the life and reign of Mohammed, son of Michael, coincide with the dates of the acts of Emperor John Tzimiskes, life is 925–976, reign in 969–976. However, the attribution of the Emperors Bardas Phokas and John Tzimiskes requires further research. We believe they may be the Khans of the Saklan branch, descended from Djilki, Rurik's brother.

Basil Lecapenus, also known as the eunuch Basil, was considered the illegitimate son of Emperor Romanos I Lecapenus. He ruled the Byzantine Empire as the ruler actually in 945–985. Date of birth of Basil is 925, died about 985. Soon after 945 Emperor Constantine VII appointed him the Parakoimomenos is head of the government [29]. A condition of taking office was the castration of the applicant, that he had no right to the throne of the Empire. This case echoes the story of the castration of Romanos [27], son of Caesar and co-ruler Constantine Lecapenus, in the same date 945. We believe that we are talking about the castration of Basil Lecapenus / Romanos.

After the death of Emperor John Tzimiskes in 976, Basil became known as Emperor during the official reign of Basil II (976–985). During the uprising of Bardas Phokas, Minister Basil tried to support him, as a result of which Basil II Bulgar Slayer removed the Minister from power in 985 and sent him into exile, where he died.

We identify Talib Mumin–Basil Lecapenus as one person who lived in the X century. Talib–Basil was not the son of Igor – Romanos I, but was the grandson of Almysh–Christopher. During his service as Vizier–Minister of Byzantium and United Bulgaria, he acquired considerable wealth and owned large tracts of land. He was reputed to be a wise and cunning ruler.

Malusha according to Russian Chronicles is the housekeeper of Princess Olga [20], the daughter of Malk Lubchanin, sister of Dobrynya, Governor of Novgorod, and mother of Saint Vladimir. She is considered a concubine of Prince Svyatoslav, Vladimir's father. Historians attribute Malusha date of birth in 940–944. Date of death is unknown. It is believed that Svyatoslav (Vladimir's father) was born in 942, so he and Malusha could have a child in 960. The authors call Malusha's relationship with Svyatoslav adultery [30]. The same author considers Malusha the daughter of Mal, who led the uprising

against Igor Rurikovich. Other historians with anger reject such version of (Rybakov B., Karpov A. and others). There is assumption, that Malusha was wife of Gleb, younger brother of Svyatoslav, and has given birth to Vladimir from Gleb. In PVL [20] the text of the peace Treaty of 945 with Byzantium States:

“Uleb from Volodislav; Kanicar from Predslava; Shihbern Sfandr from his wife of Uleb”

Uleb is form of the name Gleb. Volodislav here is the son of Gleb – Vladimir. There is also a representative of Malusha, wife of Gleb named Shihbern Sfandr.

We believe that after the death of Gleb in 945, Malusha went to Svyatoslav as a mistress, and Vladimir was adopted by his stepfather. Surprisingly, no details about the later life of Malusha, the mother of the Equal-to-the-Apostles Saint Vladimir, have been found.

Malusha is the daughter of Khan Mal, granddaughter of Khan Almush. The chronicle says that the daughter of Mal married Barys (Svyatoslav) in 946, and the son of Mala Diu–Baryn (Dobrynya) became the first Russian Boyar (Voivode in Novgorod), I vol., pp. 87–88 [10].

Theophano is Byzantine Empress, wife of two Emperors Romanos II the Younger (959–963) and Nicephorus II Phocas (963–969). She was born in 941 in Greece, Laconia. Information about it after 976 there is no, date death is unknown. Leo the Deacon claimed that Theophano was “the most beautiful, seductive and refined woman of her time, equally distinguished by her beauty, abilities, ambition and depravity.” It is believed that the original girl was named Anastasia, was the daughter of Constantinople tavern keeper [31]. Then she took possession of the heart of Romanos II the Younger and suddenly became Empress. Anastasia married Romanos I in 956 at the age of 15, and in 963 Romanos died (he was allegedly 26 years old). However, Romanos could not have been born in 938, since his parents married in 919, so Romanos had to be born in 920–921.

During the marriage, Theophano managed to give birth to three children – Basil, Constantine and Anna (future Emperors), and then stopped giving birth at all. In the same year 963, Theophano married the new Emperor Nicephorus II Phocas. After 6 years, a conspiracy against Nicephorus was formed, organized by Theophanes and her lover – John Tzimisces. The Emperor was murdered and the throne was seized by John Tzimisces. It is believed that Theophano after the coup was exiled to remote island and then to monastery. She was returned to Constantinople after the death of Tzimisces in 976. Since that time, there is no information about Theophano.

Theophano Mamas is wife of Constantine Lecapenus from February 2, 940 gave birth to son Romanos.

We identify Malusha–Theophano–Theophano Mamas as one historical person who lived in the X century. We believe that the Byzantine nickname Mamas comes from the Bulgarian name Malusha. The Princess was born around 922, died after 976. Constantine Lecapenus married a second time to

Theophano Mamas [27, 28], who is the Empress Theophano, who gave birth to Basil II Bulgar Slayer, whose father was not Romanos the Younger, but Gleb Igorevich (brother of Svyatoslav), aka Constantine Lecapenus. Malusha was an extremely active and ambitious woman, so she was married to two Emperors of New Rome (Constantine–Gleb and Svyatoslav–Stephen). She may have been related to or married to Nicephorus Phocas and John Tzimisces, who may have been a branch of the Almush family. Reflections of her exploits were on the pages of the Chronicles of Russia, Bulgaria and Byzantium. Malusha went in father Khan Mal, famous for sexual promiscuity. Mal grandson and the son of Malusha is Vladimir received from relative's gift of loving. It is known that Vladimir had dozens of wives and hundreds of concubines. Numerous adventures of Malusha, known in Byzantium as Theophano, served as the basis of falsifications and inventions of historians.

We share Theophano, the mother of Emperor Basil II – Vladimir, and Anastasia, the wife of Romanos II, who gave birth to Emperor Constantine VIII and daughter Anna (Vladimir's wife).

Malusha was the grandmother of Mary (Maria), the daughter of Vladimir and Anna, who became the Virgin according to our reconstruction of history [5]. The ROC and Russian historians carefully hide the facts of the life of the Russian Virgin in the X–XI centuries however in the Nikon Chronicle [32] it is written in black and white:

“Volodimir son of Malka, housekeeper of Olga; Malka be sister of Dobrynya, – and be Dobrynya uncle of Volodimir; and be birth Volodimer in Budutine, there in anger sent her Olga, her village, and dying give his to Holy Mother of God”

Literally Budutine the village was bequeathed to the Mother of God. Modern historians say it was a gift for an unknown Church of the Virgin. In fact, the village was literally bequeathed to the living and healthy Virgin, granddaughter and complete opposite of Malusha.

Vladimir (Volodimer), baptized Basil is Prince of Novgorod in 970–988, Grand Prince of Kiev in 978–1015, years of life is about 960–1015. Date of birth is not exactly known. Historians believe that the child in 10 years old could be the Prince of Novgorod. We noted above that in the PVL [20] in the text of the peace Treaty (945), he is referred to as the beneficiary.

Vladimir began to reign in Kiev in 980, becoming a subject of world politics. The new Prince arranged many harems in the surrounding villages of the capital, where more than 700 mistresses and concubines lived. He had seven or more wives. After his marriage to Anna Macedonian, Vladimir became the brother of the Byzantine Emperors of the Macedonian dynasty, who were brothers-in-law to Vladimir. After the wedding, Anna gave birth to an only daughter Maria, information about the life of which is completely absent in the Chronicles. With 988 Vladimir troops have become part of Emperor Guard of Constantinople, where established Varangian corps numbers 6,000 men. Since then, the Varangians participated in all the wars of the

Empire, for example, defeated the uprising of Bardas Phocas. In 1014 Russian troops participated in the war against Danube Bulgaria, defeated the enemy and captured 15,000 Bulgarians.

A Syrian historian of the XI century [33] wrote of Basil and the Emperor:

“... And when the matter of marriage was settled between them, the troops of the Russ also arrived and joined with the troops of the Greeks, who were with King Basil, and went all together to fight against Bardas Phokas by sea and land”

The Grand Prince minted gold coins on which his name Basil was inscribed. There is no logical explanation why Russian historians and the Church still call Prince Vladimir. It is believed that Grand Prince Basil died on July 15, 1015, buried in the Kiev Tithe Church. Relics are lost or hidden.

Bulymer was the son or stepson of Barys (Svyatoslav) and Malusha, daughter of Mal. Bulymer's busy actions began immediately after the beginning of the reign in Kiev in 981, I vol., pp. 102–104 [10]. He describes the military campaigns Bulymer against different opponents. In 981 a campaign against the Volga Bulgarians took place, but it ended in the defeat of Bulymer, although the official history says about the accession of the Vyatichi to Russia. In 988 Bulymer invaded Djalda [Crimea] and captured Rumsky city [Chersonesus]. As a reward, he received a lot of gold and silver, as well as Dima–Tarkhan in addition (we are talking about a woman). In 991 Bulymer's troops together with the Romans attacked the city Hin/Khin [in Khazaria]. After the death Bulimia the war began between his sons for the throne of Russia. According to the source, the last report of the war dates back to 1021, I vol., p. 108 [10].

Kubar (Hin/Khin Kubar) is the son of Gali (Gleb). In the description of the reign of Mohammed (943–976), son of Yalkau Michael, grandson of Almush, there are historical characters Gali and Kubar, I vol., pp. 85–90 [10], quote:

“In 944 Michael and Gali captured Itil and put the Uzbek Khakan, the Bek under which Kubar became. Yusuf and Mal [Caesar Roman] fled to Kara–Bulgar [Kievan Rus], but the clever Kubar decided to deal with them with the help of Ugyr Lachini [Igor Rurikovich]”

After 944 the name Gali is no longer found. But Kubar became Bek [Prince] of the Khazar capital Itil and turned in full force. In 947 Kubar got the chance to become the ruler of the Khazars. In 965 Bulgars with move attacked Itil, that forced Kubar muster all their reserves. At this time Hin fell under the blows of Barys [Svyatoslav]. In 966 Kubar surrendered Itil to Barys, his uncle, without a fight: “Barys found in Itil only the garrison Kubar, who frivolously surrendered” Kubar disappeared from the Chronicles of Khazaria in 969, as it was allegedly cut into pieces, that even traces remained. The first mention of Kubar in the fighting dates back to 964. At the same time, the Bulgarian Chronicles note that several Princes of Russ were called by the name Kubar or Hin Kubar. The first such ruler was Bulymer [Vladimir], I vol., pp. 165–166 [10], then the son of Yaroslav the Wise is Vladimir and then

Vladimir Monomakh. Saint Vladimir (Basil) was popularly nicknamed Red Sun, which is lyrical translation of the “pagan name” Hin Kubar.

Basil II Bulgarian–Slayer is an Emperor of the Macedonian dynasty, the son of Emperor Romanos II and Queen Theophano, the successor to the throne of John Tzimisces. Years of life is 958–1025, years of rule is 976–1025, in fact began to rule in 985 only after ousting from power of Minister and eunuch Basil Lecapenus.

No details about the personal life of the Emperor and his family are known. It is believed that Emperor Basil II left no descendants. Instead of family life Basil was fond of military fights. All his life he spent in battles and conquests, for victories on the Danube Bulgaria was nicknamed the Bulgar–Slayer. The basis of Basil's army was Varangian Guards sent to Constantinople by Grand Prince Vladimir–Basil. The Byzantine Varangian Guard was the corps in the amount of 6,000 people. It should be noted that every Varangian had a family, so in Constantinople after 988 housed a huge Russian Diaspora – more than 30,000 people. Traditional historians argue that Basil II led an ascetic lifestyle, caring for his army more than for the daily well-being. Because of this, he remained a bachelor. He did nothing to marry off the daughters of Constantine VIII's brother. Basil's indifference to family life caused the extinction of the Macedonian dynasty [38].

We identify Vladimir–Basil–Bulymer–Kubar–Basil II as one historical person who lived in the X–XI centuries. Vladimir's father was Gleb–Gali–Emperor Constantine Lecapenus, the younger brother of Svyatoslav–Barys–Emperor Stephen. Mother was Malusha or Theophano Mamas, daughter of Mal – Caesar Romanos Lecapenus and the granddaughter of Almush – Emperor Christopher Lecapenos. Vladimir's first marriage pp. 295–300 [5] was concluded in 960, when he and his bride Anna of Macedon were about twenty years old. The wedding was organized by Princess Olga, who visited Constantinople several times in the late 950th. In marriage was born one daughter Maria Vladimirovna, who became the Virgin Mary. Date of birth is 961–962. In 960–970 Vladimir was known in the Khazars as Kubar, who participated in numerous wars with the Turkmens, Arabs and Bulgars. Bek Kubar surrendered Itil without a fight to his uncle Svyatoslav, who finished with the Khazar Khaganate. After these events Kubar appeared in Novgorod in 970 as Prince of Novgorod. The Governor of Novgorod was Vladimir's uncle named Dobrynya, brother of mother Malusha and son of Mal. In 981 Vladimir seized power in Kiev and received the Title of Grand Prince of Kiev. In the period 985–989 Vladimir was baptized under the name Basil. From 976 he was the formal Emperor–co–ruler of Byzantium together with Cousin Constantine VII, but actually ruled the Empire in those years, the Minister Basil Lecapenus. In 985 Emperor Basil expelled his relative from power and became a full Emperor. Basil has reorganized armies of Byzantium, introduced a walking corps of the Varangians (Vikings) and the Navy on the basis of boat

of Vikings. Russian troops participated in military operations of the Empire in 985–1020. Vladimir–Basil died in the period 1015–1021.

Yaroslav the Wise (Yaroslav Vladimirovich), years of life 978–1054 is Prince of Rostov (987–1010), Prince of Novgorod (1010–1034) and Grand Prince of Kiev (1016–1018, 1019–1054). Yaroslav is the son of Saint Vladimir and Princess Rogneda of Polotsk, father, grandfather and uncle to many rulers of Europe of his time. In baptism he was named George. Created a set of laws is Russian Truth. The history of Yaroslav's reign is well known [34]. In 943–946 there was a war with Byzantium, the troops were led by son Vladimir. As result of military operations, which went with varying success, peace was concluded, and the wedding of the son Vsevolod and the Byzantine Princess Anastasia/Irene, daughter or niece of Emperor Constantine IX Monomachos took place. Historian Priselkov M. D. interpreted one of the translations of the Title of Yaroslav the Wise as Emperor [35]. On the frescoes of St. Sophia Cathedral in Kiev, Yaroslav was called Caesar, i.e. Emperor. Metropolitan Hilarion called Yaroslav the Wise the Khagan [36]. No wonder the leading rulers of Europe tried to establish kinship with the family of Grand Prince Yaroslav. The daughter of Yaroslav the Wise by the name of Anastasia married King Andrew I of Hungary [37], who received as a gift from the father of the bride the Monomakh's Cap is the crown of Emperor Constantine IX Monomachos.

Ar–Aslap is Russian Bek (Bey), first mentioned in the chronicle for 1021, I vol., p. 107 [10], died in 1054, I vol., p. 70 [10]. The rule of Ar–Aslap corresponds to the reigns of the Khans Masgut, Ibrahim, Baluk and Azgar (period is 1004–1061). The chronicle mentions the Monomakh's Cap, I vol., pp. 107–108 [10]. The ruler of Volga Bulgaria Ibrahim sent to Ar–Aslap Khan's Cap is a copy of his. Only three such Caps were made by the house of master Atrak bine Musa. The third Cap Ibrahim shortly before his death sent with gifts for the construction of Mosques Sultan of Khorasan Mahmud. In Russian historiography, the Monomakh's Cap was presented to the son of Yaroslav the Wise is Vsevolod.

Constantine IX Monomachos is Byzantine Emperor of the Macedonian dynasty, ruled 1042–1055, years of life are around 1000–1055, and year of birth is not known. He ascended the throne through marriage with Zoe Porphyrogenita, daughter of Emperor Constantine VIII. The word Monomakh in the Greek language means the fighter alone. Often Monomakh historians write in Armenian, as Lecapenus and Emperors of the Macedonian dynasty. His wife Zoe died in 1050, after which Constantine ruled jointly with her sister Theodora. Some historians call the Emperor frivolous, greedy for pleasure. Offensive jokes about him written by Michael Psellos. Against the “illegal” Emperor, the Macedonians revolted twice – in 1047, Leo Tornikios rebelled who was defeated and blinded. In 1010–1051 there were two attempts of Palace coups and attempts on Constantine Monomachos. During the life of the Emperor there was Schism of the Christian Church into Catholic and Orthodox parts. In the Church

of St. Sophia of Constantinople a lifetime portrait of Constantine Monomakh in the form of a mosaic is still preserved.

We identify Yaroslav the Wise – Ar-Aslap – Constantine IX Monomachos as one historical person who lived in the X–XI centuries. Yaroslav the Wise was the last representative of the dynasty of Rurikovich – Lecapenus who managed to become Emperor of New Rome. Son Vsevolod even wedding with the Byzantine Princess Anastasia/Irene did not allow to get the throne of Byzantium. By this time, the influence of the Greek party had increased in Constantinople, which had achieved the implementation of an ancient plan to remove the ethnic Ugrians of Russ from Constantinople. To win the throne of the Empire, Yaroslav the Wise had to send a Russian fleet under the command of son Vladimir (who also liked to call

himself Hin Kubar) to New Rome in 1043. Byzantine chroniclers believe that the Russians suffered a humiliating defeat, but after it the Emperor was Yaroslav the Wise, who married the Empress Zoe and son Vsevolod was married to the Byzantine Princess Anastasia. Therefore, the military campaign of Russian ships cannot be considered a defeat – it was a Grand Victory of Russia.

The results of our research on the identification of the Ugric rulers with the Emperors of New Rome, we will place in the Table No. 3. In addition, the attribution data of the Ugric Tsars (Kings) and Khans with the Emperors of the Macedonian dynasty and the Lecapenus dynasty we will depict in the figure – the Family tree of the gens Rurik in the VIII–XI centuries (Figure No. 1).

The Table No. 3

AN IDENTIFICATION OF UGRIAN TSARS WITH EMPERORS OF NEW ROME.

No.	Ugrian Tsar	Board	Life	Emperor	Board
1	Karadjar	787– 805/813	771– 805/813	Constantine VI Blind Flavius	776–780 780–797
2	Urus Ugyr Aydar, Russ Igor Aydar	815–855	796–855	Leo (Leo), son of Constantine VI	–
3	Basil I, son of Constantine VI	867–886	805/811 –886	Basil I Macedonian	867–886
4	Lachin, Rurik	862– 879/882	822 879/882	Constantine	869–879
5	Oleg the Seer	879–912	?/840 –912	Leo VI Wise	886–912
6	Alexander Macedonian	912–913	870–913	Alexander I Great	912–913
7	Igor Lachin (Rurikovich)	912–945/949	870– 945/949	Romanos I Lecapenus	920–944
8	Almysh, Almush, Almosh	895– 925/930	855– 925/930	Christopher Lecapenus	921–931
9	Svyatoslav Igorevich	945–969/972	907–972	Stephen Lecapenus	924–945
10	Glebe Igorevich	?–945	905–945	Constantine Lecapenus	924–945
11	Mal	?–945	900–946/949	Romanos Lecapenus	927–945
12	Michael Yalkau	930–943/945	?–943/945	Michael Lecapenus	930–943/945
13	Talib/Glebe Mumin, son of Hasan, grandson of Almysh	Vizier 960/976 –981	925–981	Basil Lecapenus, Minister of New Rome	945– 981/985
14	Malusha, daughter of Mal, mother of Vladimir I	Keys keeper of Princess Olga	922– 976/?	Theophano, mother of Basil II Bulgar Slayer	922– 976/?
15	Basil, Vladimir I	978–1015	940–1015	Basil II Bulgar Slayer	960/976– 1025
16	Yaroslav Wise	1015–1054	978–1054	Constantine IX Monomachos	1042–1055

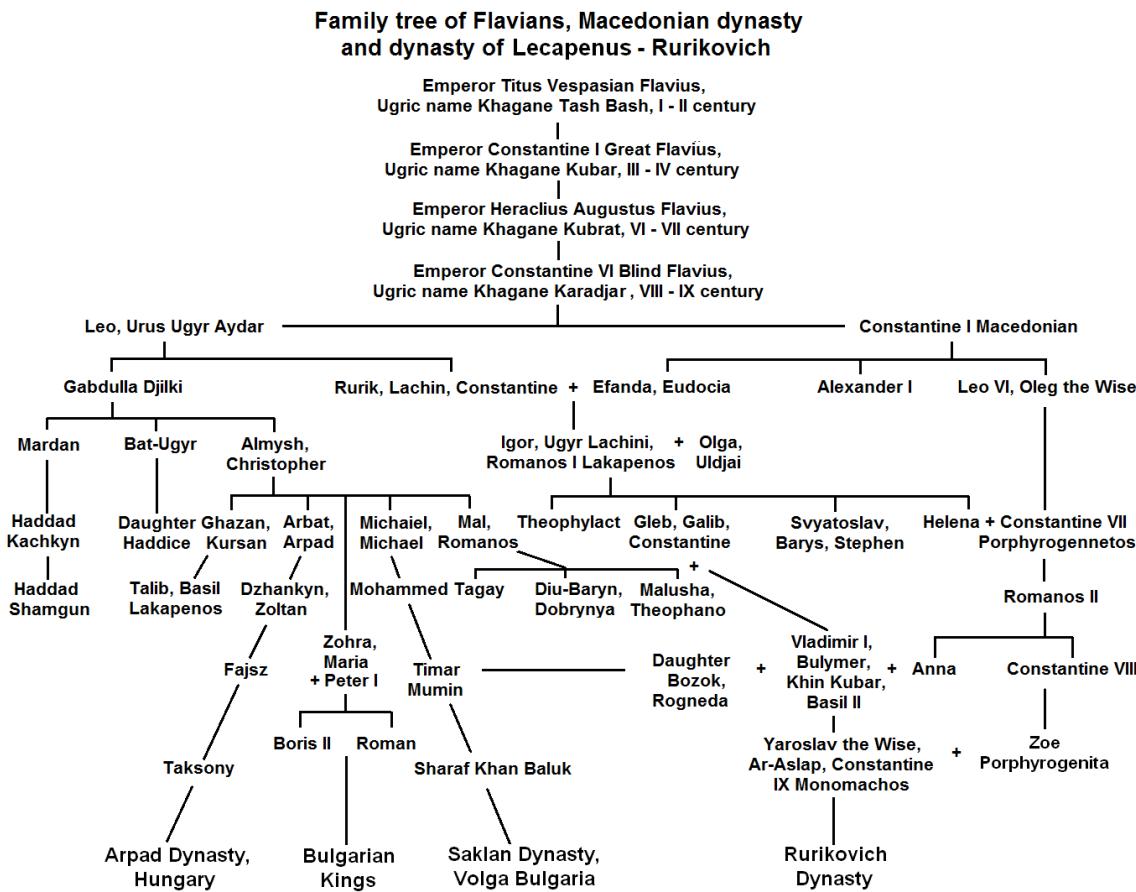

Figure No. 1. Family tree of the gens Rurik in the VIII–XI centuries.

Основной материал статьи: Для достижения поставленной задачи мы будем использовать парадигму появления современной человеческой цивилизации в Поволжье около 5500 лет назад. Впервые такую гипотезу выдвинула Мария Гимбутас в 1956 году [1–4]. В авторских исследованиях в 2009–2019 годах мы подтвердили указанную теорию, привязали её к канве исторических событий прошлого [5], уточнили хронологию и локализацию Древнего Египта и Древнего Рима [6, 7], а также исправили хронологию монотеистических религий [8] и провели первичное отождествление Рюриковичей и императоров Лакапинов [9].

Для своего анализа мы используем материалы хроник Волжской Болгарии [10], родословия Пророка Мухаммеда [11], списка болгарских ханов [12], а также нашей собственной реконструкции истории [6–9].

Родовое древо князей Руси восходит к Адаму, они являются наследниками рода Гераклидов, Фабиев и Флавиев [8]. По нашей реконструкции истории боги Олимпийского пантеона являлись этническими уграми [8] из ареала Ямной культуры (Поволжье и Южный Урал). После Потопа – Катастрофы бронзового века (1250–1200 года до н.э.), выжившие титаны обосновались на Олимпе [8], который находится вовсе не в Греции, а в Вифинии (Малый Олимп, гора Улудаг) в 35 км от города Пруса (Бурса).

В нашей эре родоначальником рода Руси и Рюриковичей был Тит Веспасиан Флавий, он же каган Таш Баш, он же Авраам [8, 9], проведший значительную часть жизни на Ближнем Востоке, Фракии и Анатолии.

Мы полагаем, что понятие государства «Держава» в булгарских хрониках [10] отождествляется булгарами с Римом и Римской Империей. Принятие Ислама в X веке, как официальной религии Волжской Болгарии, со временем исказило первоначальный смысл Державы и происхождение булгар.

В историографии утвердилось мнение, что императорами Рима и Византии становились представители древних и уважаемых фамилий, однако никто не подмечал, что все они были лидерами своих малых народов и царями определенных территорий и городов. За императорами стояли миллионы людей, а не просто семьи. Например, Флавии были царями кочевых народов Поволжья, Северного Кавказа и Сибири. Часть из них оседала на жительство на Балканах, в Италии, Анатолии и Ближнем Востоке. Этнический состав племен был разнообразен – это были представители угров (гаплогруппа N1), германцев и латинян (гаплогруппа R1b) и индоевропейцев (гаплогруппы I1, I2). Себя они считали булгарами – римлянами и использовали самоназвание державы – Идель или Итиль. Поэтому элита Древнего Рима

формировалась, в том числе, из сословия всадников – «царей – пастухов».

После Потопа, согласно легендам, элита угров обосновалась на Олимпе. Недаром престол Руси – город Пруса расположен рядом с местом обитания предков – богов Олимпийского пантеона (Зевс, Геракл). Первым царем Руси и Прусы стал Констанций Хлор, он же Ага Ружа в III веке [8–10]. Заметим, что царя Пруссии I звали по-гречески «хромой» Προύσιας Α' ὁ Χολόδης, а прозвище Констанция есть «Бледный» – Χλωρός. Если переставить букву λ, то получается игра слов, практически изоморфных по написанию.

Свою жену в гражданском браке (конкубину), будущую Равноапостольную Святую Елену, Констанций встретил в трактире пригорода Прусы.

Вторым царем Прусы стал сын Констанция Хлора – Равноапостольный Святой Константин Великий, он же Кубар – Барыс [8–10].

Затем престол Руси переходил по наследству между братьями и кузенами каганов Болгарии, называемых в Риме Флавиями. Главный приз – титул Императора Рима оставался у старших представителей рода. Наконец, престол Руси город

Пруса стал собственностью Мундзука, он же Урус-Ружа Бургас, правление 414–434 года, III том, стр. 90 [10]. Мундзук был младшим сыном княжны росомонов [13] и кагана Арбата, он же Феодосий Великий, он же Вождь Моисеи [8–10].

Мундзук передал по наследству престол Руси своему племяннику Аттиле, отцом которого был Муенчак, старший сын Арбата, III том, стр. 91 [10]. В дальнейшем необходимо провести специальное исследование и определить всех царей Прусы от Аттилы до Рюрика. Аттила отождествляется нами с Флавием Аэцием, Феодосием II и Иисусом Навином. Флавием Аэцием он назывался до воцарения среди кочевых племен гуннов в 434 году.

Начиная с I века, власть в Римской Империи, Византии, Великой Болгарии и на Руси передавалась причудливым образом между отцами и детьми, а также братьями и племянниками, иногда внуками царствующих персон. В любом случае, генетически наследники получали кровь предыдущего поколения от отца к сыну, сохраняя власть угорских царей. Все данные об угорских царях, патриархах, римских и византийских императорах сведем в Таблицу № 1.

Таблица № 1

ОТОЖДЕСТВЛЕНИЕ РИМСКИХ И ВИЗАНТИЙСКИХ ИМПЕРАТОРОВ С УГОРСКИМИ ЦАРЯМИ И ПАТРИАРХАМИ.

№	Императоры, имена	Правлен-ие, годы	Жизнь, годы	Цари угры, имена	Правлен-ие, годы	Жизнь, годы
1	Тит Веспасиан Флавий	69–79, 79–81, 81–96	7/9–163	Таш Баш, Эр Таш Артан, Авраам	?–163	7/9–163
2	Констанций Хлор Флавий	305–306	126–306	Ага Ружа, Авитохол, Царь Пруссий I Исаак	163–?	3 века, 126–306
3	Константин I Великий Флавий	306–337	250–337	Кубар–Барыс, Царь Пруссий II Иаков	IV век	230/250 – 337
4	Константин II	337–340	317–340			
5	Констанций II	340–361	317–361			
6	Юлиан II	361–363	331–363			
7	Иовиан	363–364	330–364			
8	Валентиниан I	364–375	321–375			
9	Валент II Флавий	364/375 – 378	328–378	Баламбер, Будимир, Иуда	363–378	?–378
10	Феодосий I Великий Флавий	379–395	347–395	Арбат, Алп Бий, Вождь Моисеи	378–402	345–402
11	Аркадий	395–408	377–408	Мундзук, Урус Ружа	402–414	381–414
12	Феодосий II, Флавий Аэций	408–450	401–450	Аттила, Этцель Иисус Навин	408/434 – 453	401–453
13	Маркиан	450–457	392–457			
14	Лев I Макелла	457–474	401–474			
15	Лев II	474–474	425–474			
16	Зенон	474–491	425–491	Ирник, Эрнак	463–489	?–489
17	Анастасий I	491–518	430–518	Масгут Ружа	489–505	?–505
18	Юстин I	518–527	?–527	Банант, Мундо	505–520	?–520
19	Юстиниан I	527–565	483–565			
20	Юстин II	565–578	520–578			

21	Тиберий II Константин	578–582	520–582	Баян Чельбир, Утрик	535–590	510–590
22	Маврикий	582–602	539–602	Албури	593–602	?–602
23	Фока	602–610	547–610	Юрган Телес, Царь Саул	602–605	547–605
24	Ираклий I, Геракл Август Флавий	610–641	574–641	Кубрат, Курт, Курбат, Царь Давид	605– 653/660	570/574 – 653/665
25	Константин III	641–641	612–641			
26	Ираклий II	641–641	626–641			
27	Констант II	641–668	630–668			
28	Константин IV	668–685	652–685	Бат Баян, Илят	665–690	617–690
29	Юстиниан II Ринотмет	685–695	669–711	Сулашиби, Царь Соломон	700–727	?–727
30	Леонтий	695–698	?–706			
31	Тиверий III	698–705	?–706			
32	Юстиниан II Ринотмет	705–711	669–711	Сулашиби, Царь Соломон	700–727	?–727
33	Филиппик Вардан	711–713	?–713			
34	Анастасий II	713–715	?–718			
35	Феодосий III	715–717	?–754			
36	Лев III Исавр	717–741	685–741	Авар, Айар	727–759	?–759
37	Константин V	741–775	718–775			
38	Лев IV Хазар	775–780	750–780	Тат–Утяк	760–787	?–87
39	Константин VI Слепой	776–780 780–797	771–805	Караджар	787– 805/813	771– 805/813
40	Ирина	797–802	752–803			
41	Никифор I	802–811	760–811			
42	Михаил I Рангаве	811–813	?–844			
43	Лев V	813–820	775–820			
44	Михаил II	820–829	?–829			
45	Феофил	829–842	813–842	Лев, Урус Угыр Айдар	815–855	796–855
46	Михаил III	842–867	840–867			
47	Василий I, сын Константина VI	867–886	805/811– 886			
48	Константин	868–879	?–879	Лачин, Рюрик	822–879	862–879
49	Лев VI Философ	886–912	866–912	Вещий Олег	879–912	?840–912
50	Александр	912–913	870–913			
51	Константин VII Багрянор.	913–959	905–959			
52	Роман I Лакапин	920–944	870–948	Игорь Лачин	912– 945/949	870– 945/949
53	Христофор Лакапин	921–931	?–931	Алмыш Джадар	895 – 925/930	855 – 925/930
54	Стефан Лакапин	924–945	?–963	Святослав	945– 969/972	905–972
55	Константин Лакапин	924–945	?–946/948	Глеб	?–945	907–945
56	Роман Лакапин	927–945	?–946	Мал	900–946	? – 946/949
57	Михаил Лакапин	931–945	? – ?	Михаил	930– 943/945	? – 943/945
58	Роман II Молодой	945–963	938–963			
59	Никифор II Фока	963–969	912–969			
60	Иоанн I Цимисхий	969–976	925–976			
61	Василий II Болгаробоец	960/976 – 1025	958–1025	Василий, Владимир I	940–1015	978–1015
62	Константин VIII	1025–1028	960–1028			
63	Роман III Аргир	1028–1034	968–1034			

64	Зоя	1028–1050	978–1050			
65	Феодора	1028–1056	984–1056			
66	Михаил IV Пафлагонский	1034–1041	1010–1041			
67	Михаил V Калафат	1041–1042	1015–1042			
68	Константин IX Мономах	1042–1055	?–1055	Ярослав Мудрый	1016–1054	978–1054

После смерти Атtilы его империя развалилась на отдельные составные части, в которых правили его дети и другие родственники, захватившие власть в отдельных регионах.

Согласно булгарским хроникам III том, стр. 91–95 [10], каганами были Иллак Абы–Дуло (453–454), Тингиз Хурса (454–469), Ирник (463–489), Аудан (463–532), Масгут (489–505), Мундо (505–520), Буляк–Болгар (520–522), Куштан/Константин (527–528), Мугел (528), Авар (528–531), княжна Бояркыз (520–535), Катраг (531–563), Баян–Чельбир (535–590), который был великим поэтом и музыкантом, Аскал Кельбир (563–593), Албури (593–602), Юрган Телес (602–605) и Великий Каган Кубрат (605–660).

После царствования Ирника (конец V века) период булгарской истории соответствует правлению Судей из Ветхого Завета. Эпоха закончилась появлением первого царя Великого Израиля Саула, он же Юрган Телес. Затем на историческую сцену вышел Великий Каган Кубрат, Курбат, Курт. Кубрат [8] создал монотеистическое религиозное государство – Великую Болгарию или Великий Израиль. Он отождествляется нами с Царем Давидом, которого на фресках и мозаиках Византии называли Дад (Отец).

Малая часть булгарских каганов становились императорами Византии (Таблица № 1), однако большая часть оставалась царями в степях и городах Европы и Азии. Византийские и арабские хроники отмечали непрерывную связь булгарских правителей и императоров Нового Рима, не уточняя, что они имели генетическую и родственную связь. Хроники булгар описывали их как своих каганов, а византийские анналы – как уважаемых и влиятельных имперских вельмож, волею судеб и ведением непрерывной борьбы за власть, становившихся императорами. Поздние историки приписывали их семье к «грекам», что является политизированным вымыслом.

После правления Кубрата, он же Геракл Август Флавий (Flavius Heraclius Augustus), что подтверждает нашу гипотезу о происхождении рода Руси от Флавиев, огромная империя распалась на несколько частей, так как у Кубрата возмужали пять сыновей, обладающих серьезными людскими, военными и финансовыми ресурсами. От Кагана Кубрата пошли царские рода Нового Рима, Дунайской Болгарии, Аварского каганата, Волжской Болгарии, Халифатов на Востоке, Хазарии, Руси и других держав.

Одним из приемных сыновей Кубрата был Кубар (Кызыл–Кубар) рода Билиг III том, стр. 98

[10]. Его потомки обосновались на Балканах (современная Греция и Болгария). Родословное древо – Кубар, Имэньяр–Билиг, Шада–Идик, Кельбир, Сайн, Бир–Еget, Тархан (сын византийской матери), сыновья Банджу (Мефодий), Куштан (Константин) и Баксан (или Кирилл). Баксан и Банджу стали монахами под именами Кирилл и Мефодий и создали церковно-славянскую азбуку, которую вернее называть церковно-русская азбука. Кирилл и Мефодий приходились Рюрику (Лачину) родными кузенами, так как сам Рюрик вел свое родословие от Кубрата и Бат Баяна.

Старшая императорская ветвь рода Руси – Флавиев была продолжена Бат Баяном/Ильятом (665–690) и Сулаби (700–727) [9]. Сулаби отождествляется нами с Императором Юстинианом II Ринотметом, который два раза был у власти. После первого правления был вынужден бежать в Волжскую Болгарию, собрать финансы и с армией болгар отвоевать свой трон в Константинополе. После правления в Константинополе, видимо, он принял Ислам и стал Халифом Омейядского Халифата в Дамаске под именем Сулейман (715–717). Мы отождествляем Сулаби с библейским царем Соломоном. Датировки правления Юстиниана, Сулаби и Сулеймана немного различаются по годам, что вызвано сложностями перевода эпохи Нового Рима, болгар и арабов в современную систему летоисчисления.

У Сулаби был сын по имени Айар/Авар (727–759), он же император Лев III Исавр Флавий (Flavius Leo III Isaurian), правление (717–741). Лев Исавр был женат на хазарской принцессе Чакчак или Чекалине. В 750 году она родила Льва IV Хазара (775–780), который отождествляется нами с Тат–Утяком, сыном Авара, правление в 760–787 годах. Тат–Утяк был женат на Канбике, родившей сына Караджара. В византийских хрониках женой Льва Хазара стала Ирина, жительница Афин. Впоследствии императрица Ирина была признана Правоапостольной Святой Православной церкви.

Караджар, сын Тат–Утяка и Канбики. Правил в 787–813 годах, III том, стр. 100 [10]. Был женат на Арье–Услан, родившей сына Уруса Угыр Айдара. Первая часть имени Караджар связана с понятием «темный, слепой». По булгарской летописи Караджар погиб в сражении от стрелы, пробившей ему горло, I том, стр. 29 [10]. Царь поленился застегнуть свой шлем перед боем.

Константин VI Слепой (Flavius Constantine VI), последний император Исаврийской династии, годы жизни 771–805, правление в 780–797 годах. При

жизни отца Льва Хазара был коронован в 776 году как соправитель [14]. С 780 года правила мать Константина – Ирина. С 790 года Константин стал править единолично. В 788 году после смотра невест Константин женился на Марии Амнийской, которая родила двух дочерей. В 795 году император постриг жену в монахини и удалил от себя. В том же году женился на Федоте, родившей сына Лео (Льва) в 796 году. Вскоре бабка Ирина объявила младенца умершим.

15 августа 797 года Константин был ослеплен собственной матерью Ириной в назидание за иконооборчество. Жену Федору отправили в монастырь, где она родила сына [15]. Сверженный император чуть не умер в результате экзекуции. Однако Константин прожил до 805 года [16], следовательно, второй сын родился в 806 году. Таким образом, у Константина Слепого родилось два сына, судьба которых осталась неизвестной.

ИМЕНА И ГОДЫ ПРАВЛЕНИЯ ЦАРЕЙ ВЕЛИКОЙ БОЛГАРИИ–ДЕРЖАВЫ, ИМПЕРАТОРОВ ВИЗАНТИИ И КНЯЗЕЙ ВЕНГЕРСКОГО КОРОЛЕВСТВА В IX–Х ВЕКАХ.

№	Каган (годы жизни)	Правление	Лакапины (жизнь)	Правление	Арпады (жизнь)	Правление
1	Урус Угыр Айдар, Лео 797–855	819– 855				
2	Габдулла Джилки, 820–882	855– 882			Ugyek 820–882	855– 882
3	Лачин, Рюрик 822–882	862– 879/882	Константин 822–882	869– 879		
4	Бат–Угыр (Игорь) Мумин ?–895	882– 895				
5	Алмыш/Алмуш Джафар, ?–925	895– 925	Христофор 850–925/930	921– 931	Almos 855–925	895– 925
6	Хасан, Казан ?–930	925– 930			Kurszan 875–930 Arpad 880–933	925– 930 925– 933
7	Михаил Ялкау ?–943	930– 943	Михаил ?–943	931– 945	Zolta 896–947/948	933– 946/947
8	Мохаммед ?–976	943– 976			Falisci ?–955	947– 955
9	Талиб/Глеб Мумин, ?–981	976– 981	Василий Лакапин ?–985	945– 985	Taksony 931–972	955– 972
10	Тимар Мумин Баджанак, ?–1004	981– 1004				

Кроме того, по нашей реконструкции истории [8], Урус Угыр Айдар стал основоположником династии Курайшитов (Quraysh). Айдар женился на печенежской княжне, которая родила сына Джилки (820), принявшего Ислам и имя Габдулла. Вторым сыном хана стал Лачин (822), поклонник старой веры булгар – тенгрианства (ведизма). Во времена царствования Уруса Угыра Айдара, Кара – Болгар или Русский каганат достиг экономического и политического могущества. В 840 году была

Урус Угыр Айдар, сын Караджара и Арьи–Услан, III том, стр. 100 [10]. Дословно имя царя переводится как Великий Владыка Игорь. С раннего детства был укрыт от своей бабки Ирины в Киеве, в юном возрасте был крещен, правил в 815–855 годах. Будучи взрослым, из-за обиды на своих родственников и элиту Константинополя, принял ислам в 820 году. Создал на основе земель Кара–Болгарии (Западный Булгар) государство Каганат Руси (Русский каганат) со столицей в Киеве. В те времена Киев населяли хазары (иудеи), авары, угры и варяги, верующие в Тенгри (тенгрианцы).

Урус Айдар стал родоначальником Сакланской династии Волжской Болгарии [9], русской династии Рюриковичей, династии императоров Лакапинов и династии Арпадов [17] в Венгрии (см. Таблицу № 2). Серым цветом в таблице отмечены отождествленные личности.

Таблица № 2

проведена перепись населения Кара–Булгара, согласно которой в государстве проживали более 1,1 миллиона человек, было 173 тысячи дворов, плативших налог по одной куньеи шкурке в год (отсюда название денег куна). В 855 году Айдар умер и по завещанию был погребен в городе имени отца – Караджаре, ибо всю жизнь он горевал о нем. Старший сын Айдара, Габдулла Джилки, жизнь 820–882 годы, правление в 855–882 годах, был

исламистом, поэтому не упоминался в летописях Византии и Руси.

Мы отождествляем Урус Угыр Айдара с Лео, старшим сыном Константина VI Слепого, якобы исчезнувшим в младенчестве.

Василий I Македонянин (*Basil I Macedonian Flavius*), основатель Македонской династии, жизнь 805–886, правление 867–886. Место рождения Василия точно не известно. Отцом считается Константин Македонянин. Специалисты по истории Византии сделали все, чтобы запутать этническую принадлежность императора. Так историк *Vigil John Bagnell* [18] записал его в армяне. Однако арабские хроники называли Василия славянином, хотя на самом деле он был угром, гаплогруппа N1. Отметим, что в русских летописях использовали слова «Князь урманский», а в булгарских «урумский». Мы полагаем, что «армянин», «урманин» и «урумец» в летописях просто означает житель Рима (Урума) или римлянин.

У Василия было несколько детей, в том числе сыновья Лев VI Философ и Александр I, продолживших династию. Дочерей было четверо – Анастасия, Анна, Елена и Мария. Последние трое родились в Порфирном зале дворца в Константинополе.

Любопытно, что юный Василий с 813 года проживал в ставке хана Крума. Историки называют это время плenом. На самом деле Крум приходился Василию дядей. Только в 836 году Василию якобы удалось бежать во Фракию, где он обрел свободу. Полагаем, что в этом ему помогли корабли варягов Руси [19]. В 866 году Василий был объявлен соправителем Михаила Пьяницы, а через год он убил своего благодетеля и стал единоличным императором. В момент смены власти в 867 году в Новом Риме вновь проявились корабли князей Аскольда и Дира [19]. Мы убеждены, что именно они участвовали в государственном перевороте. Тем более что Князья Руси крестились в Царьграде с боярами после победы Василия. Прожив долгую и разнообразную жизнь, Василий погиб в результате несчастного случая на охоте в 886 году. Некоторые историки полагают, что император был отравлен или убит матерью Александра I.

Лачин, Рюрик – сын кагана Урус Угыр Айдара, годы жизни 822 – 879/882. В русских летописях годом смерти князя считается 879 год (6387) [20]. В булгарских хрониках Габдулла Джилки и Лачин/Рюрик умирают в 882 году, I том, стр. 44 [10]. По нашим исследованиям и булгарским анналам III том, стр. 98 [10], Рюрик был крещен в 860 году в Итиле (столице хазарского каганата) своими кузенами Равноапостольными Святыми Кириллом и Мефодием с крестным именем Константин. В 862 году [20] Рюрик был призван на княжение в Новгород вместе со своими братьями Синеусом и Трувором. На тот момент у Рюрика был старший брат Джилки и двоюродный брат – Вещий Олег (Лео), сын Василия Македонянина, ставший позднее императором Львом VI Философом.

Альтернативная версия отождествления Синеуса и Трувора – это русские имена князей Аскольда и Дира. Кто из них назван в русских летописях Синеусом, а кто Трувором – пока неизвестно.

Рюрик женился дважды. Первую часть жизни он провел с женой Умилой [20], сестрой хазарского кагана Ицхака (в русских летописях Умилу и Ицхака называли детьми Гостомысла, князя Новгорода). Дожив до 48 лет в бездетном браке, Рюрик женился второй раз на Ефанде, дочери «князя урманского», стр. 422–423 [21]. Ефанда приходилась сестрой «урманскому князю» Вещему Олегу, шурину Рюрика [21]. До смерти Рюрик жил с обеими женами. После второй свадьбы Рюрика, Ефанда в 870 году родила сына Игоря. Рюрик умер в Итиле в окружении Умилы, Ефанды и сына Игоря.

Константин (*Constantine Macedonian Flavius*), сын и соправитель (ко-emperor) императора Василия Македонянина. Годы правления 869–879. Матерью Константина называют первую жену Василия Македонянина по имени Мария. Известна монета – золотой солид, на одной стороне которой изображен Василий I, а на другой стороне – Константин с Евдокией.

Мы отождествляем Рюрика/Лачина/Константина, как одно историческое лицо, жившее в IX веке. Кто из дочерей Василия (Анастасия, Анна, Елена, Мария) вышла замуж за Рюрика – пока неизвестно.

Вещий Олег, Салахби – новгородский Князь с 879 года, Великий Князь Киевский с 882 года, шурин Рюрика [21]. В булгарских летописях назывался Салахби, II том, стр. 23, III том, стр. 98 [10]. Год рождения неизвестен. Булгарские источники приписывали Олегу/Салахби поддержку в распространении алфавита Кирилла и Мефодия. Убил в 882 году князей Аскольда и Дира в Киеве, захватил престол Русского каганата. Возглавил нападение на Константинополь в 907 году, прибыл щит к вратам Царьграда. Заключил выгодные договоры с Византией в 907 и 911 годах. Умер в 912 году. В ПВЛ [20] его называют Вещий, знающий будущее. В тексте пограничной плиты, найденной в Болгарии и датируемой 904 годом, Олег назывался императором «Теодор Олгу таркан» [22].

Лев VI Мудрый или Философ (*Leo VI Wise or Philosopher Flavius*), византийский император Македонской династии, годы жизни 866–912, годы правления 886–912. Никаких сведений о войне с Русью и Вещим Олегом, в византийских хрониках не содержится. Лев был женат четыре раза. В 905 году от брака с Зоей Карбонопсиной родился незаконный наследник престола Константин VII Багрянородный. После нападения войск Руси князя Олега в 907 году на Константинополь, сын Константин был признан законным. В 908 году он был коронован как соправитель отца Льва Философа. В 912 году император умер от болей в желудке, видимо был отравлен. Перед смертью передал власть брату Александру Македонскому.

Александр I Македонский (Alexander I Macedonian), император Македонской династии, годы жизни 880–913, годы правления 912–913.

Мы отождествляем Вещего Олега – Салахби – Лео VI Философа как одно историческое лицо, жившее в IX–X веках. Олег принадлежал к Македонской династии, был христианином и возглавлял русское государство после смерти Рюрика, передав власть на Руси Князю Игорю Рюриковичу, а в Новом Риме – своему сыну Константину VII Багрянородному.

Игорь Рюрикович/Угыр Лачини – Великий Князь Киевской Руси в 912–945 годах, годы жизни около 878–945 [20]. Был женат на Ольге, по российскому мнению [20] родом из Пскова (хотя такой город появился лишь в XII веке), а по болгарским хроникам из Плиске (Болгария). Свадьба состоялась в 903 году, однако единственный сын Святослав родился лишь в 942 году, что просто нелепо. По булгарским данным II том, стр. 28–29 [10] в 922 году Угыр Лачини провозгласил независимость Киевской Руси от Булгара. В 941 и 944 годах Игорь нападал на Константинополь [20]. В 945 году Игорь атаковал Коростель (Путивль) и его князя Мала, придя в третий раз за одной и той же данью [20]. В результате неудачной попытки получить дань, Игорь был убит. Затем за данью пришла Ольга, которой Князь Мал предложил замужество. В результате атаки город пал, а Князь Мал оказался в плену. На этом история не закончилась. По булгарским хроникам, I том, стр. 86–87 [10], Мал был послан служить истопником в бане Ольги. В первый раз Ольга пришла в баню со своей служанкой, дочерью боярина. Цитата:

«Мала с барынами разместили во Дворе Алмыша и велели эмиру быть истопником в бане Ульджай. Когда бика вошла в баню вместе со служанкой, эмир выгнал девушку вон и овладел Ульджай, словно дикий жеребец. После этого Ульджай сделала Мала первым уруссским беком и держала его вместе с его барынами возле себя и в величайшем почете. Потом наши насмешливо говорили, что эмиру с самого начала надо было сражаться с Ульджай..., а не саблей...» «Ульджай, опасаясь, что ее связь с эмиром станет известной и вызовет возмущение, велела Малу убить свидетельницу ее греха – служанку. Мал, однако, овладел девушкой и отпустил ее. Между тем она была дочерью одного ульчийского бия, которому все и рассказала. Бий поднял мятеж, требуя, чтобы Мал женился на его дочери». В итоге Мал стал русским князем и женился на служанке Ольги. Сын Мала, Добрый стал наместником Новгорода, а дочь Мала – Малуша вышла замуж за сына Ольги – Глеба и родила Владимира I.

Роман I Лакапин (Romanos I Lecapenus Flavius), византийский император с 920 по 944 год, основатель династии Лакапинов. Годы жизни 870–948. Традиционные историки считают Романа Лакапина армянином из крестьян. Был женат на Феодоре, якобы умерла в 922 году. Выдал замуж

дочь Елену, родившуюся в 903 году, за императора Константина VII Багрянородного в 919 году. В 920 году стал императором – соправителем Константина VII. Сделал соправителями своих сыновей – Христофора, Стефана и Константина, а также внуков – Романа и Константина. Дочь Марию выдал замуж за болгарского царя Петра I в 927 году. Младший сын Феофилакт Лакапин, осиротевший отцом в детстве, стал Патриархом Константинополя (933–956). Василий Лакапин, также осиротевший в детстве, получил должность первого министра империи (паракимомена) в 945–985 годах. В результате дворцовых интриг, все Лакапины потеряли титулы императоров в 945 году и были отправлены в ссылку, где умерли. Заговор начался в 944 году, когда сыновья Стефан и Константин восстали против отца императора Романа I Лакапина и 16 декабря 944 года арестовали его, а затем сослали в монастырь на Принцевы острова (20 км от Царьграда), куда 27 января 945 года попали и сами после свержения.

Мы отождествляем Игоря Рюриковича/Угыра Лачини – Романа I Лакапина как одно историческое лицо, жившее в IX–X веках. Время жизни 870–944 года. Жена Ольга, родом из Дунайской Болгарии, дочь патриция Никиты. У Ольги была сестра, выданная замуж за двоюродного брата Игоря – Алмуша. В Новом Риме её звали София. Игорь – Роман Лакапин имел четырех детей – дочь Елену, выданную замуж за Константина VII Багрянородного, старшего сына Святослава (Барыса), среднего сына Глеба (Улеба) и младшего сына Феофилакта, никогда не бывавшего на Руси. Слово Лакапин возникло от булгарского имени Рюрика – Лачин. В хрониках Лакапинов называли Лакапини, на булгарском языке название тождественно – Лачини. При этом мы понимаем, что Лакапинами стали именовать не только прямых потомков Рюрика, но и его родственников – детей и внуков старшего брата Габдуллы Джилки. Игорь Рюрикович был императором в 920–944 годах, затем был свергнут своими сыновьями и убит племянником Малом.

Алмуш, Алмыш, Альмош – старший или средний сын Габдуллы Джилки, царь Кара (Днепровской) и Волжской Болгарии, годы правления 895–925, перед Алмушем правил его брат Бат Угыр (Игорь) в 882–895 годах, III том, стр. 167–168 [10]. Годы жизни Алмуша 855–925/931 года. Киевляне его звали Ольма. В ПВЛ за 898 год [20] описано прохождение угров через Киев с дальнейшим захватом земель Моравии. Первая жена Алмуша родила сыновей Газана (Казан, Курсан) и Арбата (Арпад). Вторую жену Алмуша звали Нушаби, которая родила Ялкуа Михаила, Мала и дочь Зухру, I том, стр. 49 [10]. Болгарская знать, напуганная нашествием гузов, в 895 году свергла враждебного гузским завоевателям Бат-Угыра и подняла на булгарский трон Алмуша, обещавшего оградить Болгарию от набегов гузов. В центре Киева находился большой дворец Алмуша (Ольмин двор), который даже в XII веке был

достопримечательностью города, II том, стр. 24 [10]. В 907 году Алмуш поддержал военную операцию Салахби (Вещего Олега) в Константинополе, II том, стр. 25 [10]. В 921 году в объединенную Болгарию прибыло Великое посольство багдадского халифа. 16 мая 922 года состоялась торжественная церемония провозглашения Ислама государственной религией объединенной Болгарии, что предусматривало назначение на государственные посты только мусульман. При Алмуше началась чеканка булгарской металлической монеты. Она заменила кожаные деньги, бывшие в обращении с эпохи Идельского царства. Серебряные монеты булгары называли «данга». От этого термина произошло русское слово «деньга» («деньги»), II том, стр. 28 [10]. На монетах писали «Джагфар бин Габдулла» в честь отца Алмуша. Дочь хана Зухра была еще до рождения посвящена за Тахира, но он был убит, I том, стр. 54–55 [10], поэтому Зухра была выдана замуж за будущего царя Болгарии. Алмуш скончался от нападения дикого медведя в 925 году, I том, стр. 73–74 [10]. Правителей, правивших после смерти Алмуша, со слов Кул Гали, называли «слабыми царями».

Альмош это предводитель венгерских племен, сын Идьека. Время жизни примерно 820–895 года. Идьек это легендарный вождь венгерских племен. Согласно легенде жена Эшеме увидела во сне мифическую птицу Турул, которая осененила Эшеме и предсказала, что от неё произойдет много великих королей. Вскоре у них родился сын Альмош [23].

Мы отождествляем мифического вождя Идьека с вполне реальным Джилки, каганом болгар в 855–882 годах. Мы обнаруживаем хронологический сдвиг вниз на 30 лет в истории Венгерских князей и королей. Реальный хан Альмош прожил до 925 или 931 года, а не 895 года.

Христофор Лакапин (Christopher Lescapenus), считается старшим сыном императора Романа I Лакапина. Годы правления 921–931. Ничего не известно о ранней жизни Христофора. До воцарения был начальником дворцовой стражи. У него были три брата – Стефан Лакапин, Константин Лакапин и Патриарх Константинопольский Феофилакт, а также две младших сестры. Когда мать Христофора Феодора умерла в 922 году, его жена София была провозглашена Августой, наравне с Еленой Лакапин. После его смерти София ушла в монастырь. Дочь Мария была выдана замуж в 927 году за болгарского царя Петра I.

Все родственные связи императора Христофора Лакапина считаются недостоверными [24]. Оказалось, что он был женат на Софии, сестре жены отца Романа Лакапина по имени Феодора. Отцом сестер был славянин Никита, богатый патриций. При этом дочь Елена Романа Лакапина, родилась в 903 году, соответственно Христофор никак не мог быть сыном Романа, ведь родство сестер установлено непреложно. Однозначно можно утверждать, что материю Христофора была

Феодора, умершая в 922 году. Мы делаем вывод, что имена матери Христофора и жены Романа I просто совпадают.

В 928 году патриций Никита подстрекал Христофора свергнуть отца, за что был изгнан. Христофор умер в августе 931 года, оставив троих детей – дочь Марию, сына Романа и Михаила, ставшими кесарями и императорами – соправителями Романа I Лакапина и Константина VII Багрянородного в 927–945 и 931–945 годах соответственно.

Мы отождествляем Алмуша–Альмоша–Христофора как одно историческое лицо, жившее в IX–X веках. Алмуш был старше своего двоюродного брата Угыра Лачини, он же Игорь Рюрикович или Роман. Удивительно, но Игорь и Алмуш были женаты на сестрах – княгинях Ольге и Софии, дочерей патриция Никиты из Болгарии. Булгары называли Софию именем Нушаби, родившую Ялку Михаила (Михаил), Мала (Романа) и дочь Зухру (Марию).

Следовательно, Христофор был не сыном, а старшим двоюродным братом Романа I Лакапина – Игоря Рюриковича, соответственно приходился дядей детям Романа – Елене, Стефану (Святославу) и Константину (Глебу). Наше открытие элегантно исправляет все недоразумения происхождения и порядка престолонаследия Македонской династии и династии Лакапинов. Отметим, что Лакапины были ближайшими родственниками Македонской династии (потомки Кубрата, Бат Баяна и Константина VI Слепого) и ветви болгарских царей, идущих от сына Кубрата по имени Аспарух (младший брат Бат Баяна).

Елена Лакапина – Августа Нового Рима, дочь Романа I Лакапина, жена Константина VII Багрянородного, годы жизни 903–961, родила Романа II Младшего (938–963) и четыре дочери – Феодору, Агату, Феофану и Анну. Отцом Елены являлся Игорь Рюрикович, материю – княгиня Ольга.

Святослав Игоревич, Барыс (форма имени Кубар) – Князь Новгородский (945–969) и Великий Князь Киевский (945–972), годы жизни 942–972. Год рождения точно не известен. Отец Игорь и мать Ольга поженились в 903 году, поэтому дата рождения Святослава как 942 год выглядит сомнительно. Упоминается в ПВЛ [20] за 946 год в описании похода на древлян. Регент царства была Княгиня Ольга (умерла в 969 году), которая фактически правила государством. В Иоакимовской летописи [21] стр. 433 (38) сказано, что Святослав убил своего младшего брата Глеба за принадлежность к христианству. Дети Святослава – Ярополк, Олег и Владимир, причем летописи отделяют Владимира от других сыновей Святослава:

«Святослав имел три сына, им же тако области раздели: старейшему Ярополку даде град Киев со всею областию, Олгу юнейшему Древляны, а Владимиру, сыну Малушину Новград» Мать Ярополка и Олега неизвестна. Матерью

Владимира была Малуша, ключница Княгини Ольги. Святослав воевал с болгарами, византийцами и хазарами – в 960-х годах разгромил Хазарский каганат при помощи войск волжских булгар и византийцев (тяжелая конница, стенобитные машины). Погиб в 972 году на порогах Днепра от рук печенегов.

Барыс (форма имени Кубар) – русский бек, сын Угыра Лачини – Игоря Рюриковича. Первый раз Барыс упоминается булгарами I том, стр. 51 [10] в событии, датируемым 925 годом. Некий врач Субаш построил больницу и аптеку в Башту (Киеве), где исцелил смертельно больного Барыса, сына Угыра Лачини, которого безуспешно пытались лечить римские врачи.

«Когда мать Барыса – анатышка Ульджай [Ольга] спросила его, почему он это сделал, Субаш ответил: “Мой отец сильно разбогател от продажи румских [римских] вещей, которые купил у Угыра [Игорь], и считал себя обязанным ему. Поэтому я хочу помочь его сыну”. - “Каковы будут твои условия?” - поинтересовалась бика. - “Если я исцелю Барыса, пусть он не принимает христианства”, - сказал Отчы-Субаш. Он вылечил Барыса и дал ему новое имя Аудан..., и тот не принял христианства...»

Известно, что Святослав – Барыс остался до конца жизни тенгрианцем.

На стр. 97–98 [10] том I, говорится, что Барысу не удалось бы взять Итиль без воинов и стенобитной техники румцев. После победы над Хазарией, Барыс взял свою долю в виде провинции Джир (современные Московская, Тверская, Ярославская и Владимирская области). В 972 году (там же, стр. 99–100) Кура-хан, хан печенегов, подстерег Барыса на отрогах Днепра и отрубил ему голову за неуплату нескольких мер мёда в качестве пошлины за проезд по землям печенегов. Из черепа Барыса хан сделал чашу для бала, которую использовали в торжественных случаях несколько сотен лет [20].

Степан Лакапин (Stephen Lecapenus), сын и соправитель императора Романа I Лакапина в 924–945 годах [25]. Дата рождения неизвестна. Был объявлен соправителем 25 декабря 924 года вместе с младшим братом Константином Лакапином. В 933 году женился на Анне, которая родила сына по имени Роман. В 943 году Роман I Лакапин составил завещание, по которому старшим императором должен был стать Константин VII. Степан и Константин Лакапины организовали заговор и 20 декабря 944 года вывезли отца на остров Проти, где заставили отречься от престола и постригли в монахи. Жена Константина VII не смирилась с обстоятельствами и обвинила Степана и Константина в заговоре с целью свержения законного императора. Суд империи постановил схватить сыновей Романа Лакапина и выслать их на остров, где пребывал сам Роман. Императоры Лакапины были изгнаны из Византии в 945 году. Степан умер в ссылке в 963 году. Иоанн Скилица

считает, что Стефан был отравлен императрицей Феофано [26].

Мы отождествляем Святослава – Барыса – Стефана Лакапина как одно историческое лицо, жившее в X веке. Родился он после 905 года, был вторым ребенком в семье Игоря и Ольги. В свое совершеннолетие был провозглашен императором – соправителем отца Романа Лакапина (Игоря Рюриковича). Активный жизненный путь начался после выздоровления в 925 году. Имел двоих сыновей – Ярополка и Олега. Первенец (Роман–Ярополк) родился до изгнания из Константинополя в 945 году, видимо, в 933 году. Погиб Святослав в зрелом возрасте в 972 году на отрогах Днепра.

Глеб Игоревич, Улеб, Талиб – русский Князь, младший сын Игоря Рюриковича и Ольги, муж Малуши и отец Владимира. Из русских летописей известно, что Глеб был христианином и принял мученическую смерть от руки старшего брата Святослава [21], стр. 432–433:

«Он же толико разсвирепе, яко и единаго брата своего Глеба (38) не пощаде, но разными муки томя убиваше. Они же с радостию на мучение идяху, а веры Христови отрещися и идолом поклонитися не хотяху, с веселием венец мучния приимаху.»

Константин Лакапин (Constantine Lecapenus), младший сын и соправитель императора Романа I Лакапина, правление 924–945 годы [25]. Дата рождения неизвестна, был убит между 946 и 948 годами в ссылке при попытке к бегству. В 939 году Константин женился на Елене, а после её смерти 14 января 940 года, спустя две недели (2 февраля) женился на Феофане Мамас. В браке родился сын Роман, от какой матери неизвестно, хотя по логике он мог родиться только от Феофаны [27, 28]. Полагают, что Роман кастрирован в 945 году, дабы не претендовал на трон [27]. В результате Роман сделал карьеру судьи и стал Эпархом Константинополя [27].

В описании начала царствования Мухаммеда (943–976), сына Ялкуа Михаила, внука Алмуша, встречаются исторические персонажи Гали и его сын Кубар, I том, глава 13, стр. 85–90 [10]. После 944 года Гали не упоминается в булгарских хрониках.

Мы отождествляем Глеба – Константина Лакапина – Галиба – Гали как одно историческое лицо, жившее в X веке. Родился он после 907 года, был убит старшим братом Святославом за провал заговора против дряхлого отца Игоря (74 года) в 945 году. Являлся соправителем – императором в 924–945 годах. Был дважды женат. Последней женой была Малуша, отождествляемая нами как императрица Феофано. Малуша – Феофано есть мать Владимира.

Мал это булгарский хан и русский Князь, сын хана Алмуша и Нушаби. Был древлянским князем, возглавившим восстание 945 года, в ходе которого был убит Игорь Рюрикович. Дата рождения неизвестна, погиб в 946 году. Д.И. Прозоровский в 1864 году высказал мысль, что Мал был связан с Рюриковичами, его дочерью была Малуша и сын

Добрыня, ставший наместником в Новгороде. После убийства Игоря, Князь Мал предлагал Ольге выйти за него замуж 6453 (945) [20].

Булгары много раз описывали деяния Мала. Впервые он упоминается в событиях 912 года, I том, стр. 54–55 [10], когда Мал и его сестра Зухра попали в плен в детском возрасте. На этом основании мы можем утверждать, что Мал и Зухра родились в 900–910-х годах. Зухра вышла замуж за царя Болгарии Петра в 927 году взрослой девушкой. Несколько лет Мал прожил в плену в Итиле, столице Хазарии. Хазарский каган Арслан имел планы посадить Мала на престол после своей смерти, I том, стр. 56 [10]. Булгарские хроники утверждают, что Мал был женат на одной из бывших жен Игоря Рюриковича, которая убежала к Малу из-за происков Ольги, I том, стр. 85–86 [10]. Именно по её приказу, захваченный в плен Игорь, был разорван на куски согнутыми деревьями в 945 году [20]. Затем Мал был захвачен в плен Ульджай и был назначен истопником в бане княгини. Семья Мала осталась в чести – сын Угыра Барыс [Святослав] женился на дочери Мала, а сын Добрыня стал первым боярином в Новгороде, I том, стр. 88 [10]. Записи о Мале обрываются 946 годом.

Роман Лакапин (Romanos Lecapenus), сын императора Христофора Лакапина, кесарь и формальный соправитель императоров Романа I и Константина VII в 927–945 годах, был претендентом на трон империи. Подробностей его жизни нет. Мы отождествляем Мала – Романа Лакапина как одно историческое лицо, жившее в X веке. Родился в районе 907 года, умер после 946 года.

Ялкау Микаиль/Михаил – сын хана Алмуша и Нушаби, I том, стр. 48–49 [10]. Получил прозвище Ялкау за малодушие и излишнюю доброту. Год рождения не известен, полагаем, что он родился в период 900–910 годов. Правил в 930–943 годах. Погиб во время ритуальной скачки, по причине опьянения, в 943 году. На полном скаку его конь споткнулся, царь упал и разбрёлся насмерть, I том, стр. 81–82 [10]. Правление Михаила отмечено экономическим расцветом и объединением государства булгар.

После смерти отца Михаила, Алмуша в 925 году, к власти пришел старший брат Газан (сводный брат Михаила). Газан был каганом болгар в 925–930 годах. Зимой 930 года был обезглавлен в бою, I том, стр. 79–80 [10]. Правление хана сопровождалось насилием и жестокостью. Газан/Курсан также считается князем венгров (925–930). Власть в Венгрии хана Газана унаследовал брат Арпад/Арбат [18], средний сын Альмоша/Алмуша. Потомки Арбата основали династию Арпадов. В Кара-Болгарии и Волжской Болгарии власть после Газана перешла к Ялкау Михаилу.

У Газана родился единственный сын – Талиб, который стал визирем (министром) Болгарской Державы. Дата рождения неизвестна – в период

правления отца 925–930 годов. К Талибу мы вернемся позже.

Михаил Лакапин (Michael Lecapenus), сын императора Христофора Лакапина, кесарь и формальный соправитель императоров Романа I и Константина VII в 931–945 годах. Был претендентом на трон империи. Деталей его жизни нет.

Мы отождествляем Ялкау Микаэля/Михаила – Михаила Лакапина как одно историческое лицо, жившее в X веке. Михаил возглавлял Булгарскую державу в 930–943 годах, при этом был кесарем и соправителем императоров в Константинополе в 931–943 годах. Михаил умер до изгнания Лакапинов из Константинополя, поэтому закончил жизнь каганом и императором. В качестве признания, булгары присвоили Михаилу титул Балтавар.

Талиб/Глеб Мумин, сын Газана и внук Алмуша. Правил объединенной Болгарией с 960 года в качестве визиря (министра), а в период 976–981 годов был единоличным ханом, III том, стр. 167–168 [10]. Талиб не имел семьи и детей. Впервые упоминается в летописи в 947 году в качестве улугбека Нур-Сувара, сына Газана и приемного сына Мохаммеда (сына умершего Михаила в 943 году). Хан Мухаммед правил в 943–976 годах. Считалось, что Талиб играл лучше всех в шахматы, был умным и образованным человеком. За шахматную партию, выигранную Мухаммедом по советам Талиба, а также активное участие в войне с туркменами последний стал визирем царства в 960 году, I том, стр. 95 [10]. Талиб восстановил законодательство Алмуша, навел порядок и экономически оздоровил всё государство. В 964 году визирь договорился с Барысом/Святославом о войне с Хазарией, в качестве доли русские Князья получили земли и города Джира и Котрджака (современная центральная и северная часть России). Барыс с радостью согласился на такой раздел. После победы объединенного войска над хазарами, в 969 году Талиб ввел булгарские войска в Хазарию. Хазарским иудеям пришлось либо принять Ислам, либо спасаться бегством. После смерти Талиба в 981 году, к власти в Объединенной Болгарии пришел Тимар Мумин, сын Мохаммеда, I том, стр. 95 [10].

Годы жизни и правления Мухаммеда, сына Михаила, совпадают с датами деяний императора Иоанна Цимисхия – жизнь (925–976), правление (969–976). Однако атрибуция императоров Варды Фоки и Иоанна Цимисхия требует дополнительных исследований. Мы полагаем, что они могут являться ханами Сакланской ветви, идущей от Джилки, брата Рюрика.

Василий Лакапин (Basil Lecapenus), известен также как евнух Василий, считался незаконным сыном императора Романа I Лакапина. Управлял Византией как правитель фактически в 945–985 годах. Дата рождения Василия это 925 год, умер около 985 года. Вскоре после 945 года, император

Константин VII назначил его паракимоменом – главой правительства [29]. Условием вступления в должность стала кастрация претендента, дабы у него не было прав на престол империи.

Данный случай перекликается с историей кастрации Романа [27], сына кесаря и соправителя Константина Лакапина, в том же 945 году. Мы полагаем, что речь идет о кастрации Василия Лакапина/Романа.

После смерти императора Иоанна Цимисхиса в 976 году, Василий стал называться императором в период официального правления Василия II (976–985). Во время восстания Варды Фоки министр Василий попытался оказать ему поддержку, в результате чего Василий II Болгаробоец отстранил министра от власти в 985 году и отправил в ссылку, где тот умер.

Мы отождествляем Талиба Мумина–Василия Лакапина как одно лицо, жившее в X веке. Талиб – Василий не был сыном Игоря–Романа I, но приходился внуком Алмышу–Христофору. За годы службы визирём–министром Византии и объединенной Болгарии стяжал значительные богатства и владел большими участками земли. Прослыл мудрым и хитрым правителем.

Малуша – по русским летописям ключница княгини Ольги [20], дочь Малка Любичанина, сестра Добрыни, наместника Новгорода, и мать Владимира Святого. Считается наложницей князя Святослава, отца Владимира. Историки приписывают Малуше дату рождения в 940–944 годах. Дата смерти неизвестна. Полагают, что Святослав (отец Владимира) родился в 942 году, поэтому у него с Малушей мог появиться ребенок в 960 году. Авторы называют связь Малуши со Святославом прелюбодейством [30]. Этот же автор считает Малушу дочерью Мала, возглавившего восстание против Игоря Рюриковича. Другие историки с гневом отвергают такую версию (Рыбаков Б.А., Карпов А.Ю. и др.). Есть предположение, что Малуша была женой Глеба, младшего брата Святослава, и родила Владимира от Глеба. В ПВЛ [20] в тексте мирного договора 945 года с Византией говорится:

«Улеб от Володислава; Каницар от Предславы; Шихберн Сфандр от жены Улеба»

Улеб это форма имени Глеб. Володислав здесь это сын Глеба – Владимир. Есть также представитель Малуши, жены Глеба по имени Шихберн Сфандр.

Мы полагаем, что после гибели Глеба в 945 году, Малуша досталась Святославу в качестве любовницы, а Владимир был усыновлен отчимом. Удивительно, но никаких подробностей о дальнейшей жизни Малуши, матери Равноапостольного Святого Владимира, не найдено.

Малуша – дочь хана Мала, внутика хана Алмуша. В летописи говорится, что дочь Мала вышла замуж за Барыса (Святослава) в 946 году, а сын Мала Диу–Барын (Добрыня) стал первым

русским боярином (воеводой в Новгороде), I том, стр. 87–88 [10].

Феофано (Theophano) – византийская императрица, жена двух императоров Романа II Младшего (959–963) и Никифора II Фоки (963–969). Родилась в 941 году в Греции, Лаконии. Информации о ней после 976 года нет, дата смерти неизвестна. Лев Диакон утверждал, что Феофано «наиболее прекрасная, обольстительная и утонченная женщина своего времени, одинаково выделявшаяся своей красотой, способностями, честолюбием и порочностью». Полагают, что первоначально девушка носила имя Анастасия, была дочерью константинопольского шинкяра [31]. Потом овладела сердцем Романа II Младшего и неожиданно стала императрицей. Анастасия вышла замуж за Романа в 956 году в 15 лет от роду, а уже в 963 году Роман умер (ему якобы было 26 лет). Однако Роман никак не мог родиться в 938 году, так как его родители поженились в 919 году, поэтому Роман должен был родиться в 920–921 годах.

В период брака Феофано успела родить трех детей – Василия, Константина и Анну (будущих императоров), а потом перестала рожать вовсе. В том же году (963) Феофано вышла замуж за нового императора Никифора II Фоку. Через 6 лет образовался заговор против Никифора, организованный Феофаной и её любовником – Иоанном Цимисхием. Император был зверски убит, престол захватил Иоанн Цисисхий. Считается, что Феофано после переворота была сослана на отдаленный остров, а затем в монастырь. В Константинополь её вернули после смерти Цимисхия в 976 году. С этого времени информация о Феофано отсутствует.

Феофано Мамас – жена Константина Лакапина с 2 февраля 940 года, родила сына Романа.

Мы отождествляем Малушу – Феофано – Феофано Мамас как одно историческое лицо, жившее в X веке. Мы полагаем, что византийское прозвище Мамас происходит от булгарского имени Малуша. Родилась княгиня около 922 года, умерла – после 976 года. Константин Лакапин женился второй раз на Феофано Мамас [27, 28], которая и есть императрица Феофано, родившая Василия II Болгаробойца, отцом которого был не Роман Младший, а Глеб Игоревич (брать Святослава), он же Константин Лакапин. Малуша была чрезвычайно активной и честолюбивой женщиной, поэтому побывала замужем за двумя императорами Нового Рима (Константином – Глебом и Святославом – Стефаном). Возможно, она была в связи или замужем за Никифором Фока и Иоанном Цимисхием, которые, возможно, были ветвью рода Алмуша. Отблески её подвигов попали на страницы летописей Руси, Булгара и Византии. Малуша пошла в отца – хана Мала, прославившегося сексуальной распущенностью. Внук Мала и сын Малуши – Владимир получил от родственников дар любвеобильности. Известно, что у Владимира были десятки жен и сотни наложниц. Многочисленные приключения

Малуши, известной в Византии как Феофано, послужили основой фальсификаций и выдумок историков.

Мы разделяем Феофано – мать императора Василия II – Владимира, и Анастасию, жену Романа II, родившую императора Константина VIII и дочь Анну (жену Владимира).

Малуша была бабушкой Марии, дочери Владимира и Анны, которая стала Богородицей согласно нашей реконструкции истории [5]. РПЦ и российские историки тщательно скрывают факты жития русской Богородицы в X–XI веках, однако, в Никоновской летописи [32] черным по белому написано:

«Володимиръ бо бе отъ Малки, ключница Олжини; Малка же бе сестра Добрыне, — и бе Добрыня дядя Володимиру; и бе рождене Володимеру въ Будутине веси, тамо бо въ гневе отслала ея Олга, село бо бяше ея тамо, и умираючи даде его святей Богородици»

Буквально село Будутине было завещано Богородице. Современные историки говорят, что это был дар неизвестной церкви Богородицы. На самом деле село было буквально завещано живой и здоровой Богородице, внучке и полной противоположности Малушки.

Владимир (Володимеръ), в крещении Василий – Князь Новгородский в 970–988 годах, Великий Князь киевский в 978–1015 годах. Годы жизни около 960–1015. Дата рождения точно не известна. Историки считают, что ребенок в 10 лет мог быть Князем Новгородским. Выше мы отмечали, что в ПВЛ [20] в тексте мирного договора он упоминается как выгодоприобретатель.

Владимир начал княжить в Киеве в 980 году, став субъектом мировой политики. Новый Князь устроил в окрестных селах столицы множество гаремов, где жили более 700 любовниц и наложниц. При этом у него было семь или более жен. После женитьбы на Анне Македонской, Владимир стал братом византийских императоров Македонской династии, приходящихся шуринами Владимиру. После свадьбы Анна родила единственную dochь Марию, информация о жизни которой, полностью отсутствует в хрониках. С 988 года войска Владимира стали частью гвардии Константинополя, где учредили варяжский корпус численностью 6000 человек. С тех пор варяги участвовали во всех войнах империи, например, разгромили восстание Варды Фоки. В 1014 году русские войска участвовали в войне против Дунайской Болгарии, разбили противника и взяли в плен 15000 болгар.

Сирийский историк XI века [33] писал о Василии и императоре:

«... И когда было решено между ними дело о браке, прибыли войска русов также и соединились с войсками греков, которые были у царя Василия, и отправились все вместе на борьбу с Вардою Фокою морем и сушей»

Великий Князь чеканил золотые монеты, на которых было начертано его имя Василий. Нет

логических объяснений, почему русские историки и церковь до сих пор называют князя Владимиром. Считается, что Великий Князь Василий умер 15 июля 1015 года, похоронен в киевской Десятинной церкви. Мощи утрачены или спрятаны.

Булымер – сын или пасынок Барыса (Святослава) и Малушки, дочери Мала. Активные действия Булымера начались сразу после начала княжения в Киеве в 981 году, I том, стр. 102–104 [10]. Описаны военные походы Булымера против различных противников. В 981 году состоялся поход против волжских болгар, однако он закончился поражением Булымера, хотя официальная история говорит о присоединении к Руси вятичей. В 988 году Булымер вторгся в Джаду [Крым] и захватил румский город [Корсунь]. В награду он получил много золота и серебра, а также Дима–тархан в придачу (речь идет о женщине). В 991 году войска Булымера вместе с румцами [римлянами] напали на город Хин [в Хазарии]. После смерти Булымера началась война между его сыновьями за престол Руси. Согласно источнику последнее сообщение о войне датируется 1021 годом, I том, стр. 108 [10].

Кубар (Хин Кубар) это сын Гали (Глеба). В описании царствования Мухаммеда (943–976), сына Ялкуа Михаила, внука Алмуша, встречаются исторические персонажи Гали и Кубар, I том, стр. 85–90 [10], цитата:

«В 944 году Михаил и Гали овладели Итилем и поставили хаканом Узбека, беком при котором стал Кубар. Юсуф с Малом [кесарь Рима Роман] бежали в Кара-Булгар [Киевская Русь], но ловкий Кубар решил расправиться с ними с помощью Угыра Лачыни [Игоря Рюриковича]»

После 944 года имя Гали больше не встречается. Зато Кубар стал беком [князем] хазарской столицы Итиль и развернулся в полную мощь. В 947 году Кубар получил шанс стать правителем Хазарии. В 965 году булгары с хода атаковали Итиль, что заставило Кубара собрать все свои резервы. В это время пал Хин под ударами Барыса [Святослава]. В 966 году Кубар сдал без боя Итиль Барысу, своему дяде: «Барыс нашел в Итиле только гарнизон Кубара, который легкомысленно сдался»

Кубар исчез из хроник Хазарии в 969 году, так как был якобы разрублена на части, что даже следов не осталось. Первое упоминание Кубара в боевых действиях датируется 964 годом. При этом булгарские хроники отмечают, что именем Кубар или Хин Кубар назывались несколько князей Руси. Первым таким правителем был Булымер [Владимир], I том, стр. 165–166 [10], потом сын Ярослава Мудрого Владимир и затем Владимир Мономах. Святой Владимир (Василий) в народе получил прозвище Красно Солнышко, что есть лирический перевод языческого имени Хин Кубар.

Василий II (Basil II Bulgar-Slayer) это император Македонской династии, сын императора Романа II и царицы Феофано, преемник на престоле Иоанна Цимисхия. Годы жизни 958–1025, годы

правления 976–1025, фактически начал править в 985 году только после отстранения от власти Министра и евнуха Василия Лакапина.

Никаких подробностей о личной жизни императора и его семье не известно. Считается, что император Василий II не оставил потомства. Вместо семейной жизни Василий увлекался военными схватками. Всю жизнь он провел в битвах и завоеваниях, за победы над дунайскими болгарами получил прозвище Болгаробоец. Основу армии Василия составляли варяжские дружины, присланные в Константинополь Великим Князем Владимиром – Василием. Византийской гвардией стал варяжский корпус в количестве 6000 человек. При этом следует учесть, что каждый варяг имел семью, поэтому в Константинополе после 988 года разместилась огромная русская диаспора – более 30000 человек. Традиционные историки утверждают, что Василий II вел аскетический образ жизни, заботясь о своём войске больше, чем о повседневном благополучии. Из-за этого остался холостяком. Он ничем не помог, чтобы выдать замуж дочерей брата Константина VIII. Безразличие Василия к семейной жизни вызывало угасание Македонской династии [38].

Мы отождествляем Владимира–Василия–Булымера–Кубара–Василия II как одно историческое лицо, жившее в X–XI веках. Отцом Владимира был Глеб – Гали – император Константин Лакапин, младший брат Святослава – Барыса – императора Стефана. Матерью была Малуша – Феофано Мамас, дочь Мала – цезаря Романа Лакапина и внучка Алмуша – императора Христофора Лакапина. Первый брак Владимира стр. 295–300 [5] был заключен в 960 году, когда ему и его невесте Анне Македонской было примерно по двадцать лет. Свадьбу организовала Княгиня Ольга, посетившая Константинополь несколько раз в конце 950-х годов. В браке родилась одна дочь – Мария Владимировна, ставшая Богородицей. Дата рождения 961–962 год. В 960–970 годах Владимир был известен в Хазарии под именем Кубар, участвовавший в многочисленных войнах с туркменами, арабами и болгарами. Бек Кубар сдал без боя Итиль своему дяде Святославу, покончившему с Хазарским каганатом. После этих событий Кубар появился в Новгороде в 970 году в качестве князя новгородского. Воеводой Новгорода стал дядя Владимира по имени Добрыня, брат матери Малушки и сын Мала. В 981 году Владимир захватил власть в Киеве и получил титул Великого князя Киевского. В период 985–989 годов Владимир крестится под именем Василий. С 976 года был формальным императором–соправителем Византии совместно с двоюродным братом Константином VII, но фактически правил империей в те годы министр Василий Лакапин. В 985 году император Василий изгнал своего родственника из власти и стал полноправным императором. Василий реорганизовал войска Византии, ввел в них пеший корпус варягов и морской флот на основе ладьей варягов. Русские войска участвовали

в военных операциях империи в 985–1020 годах. Владимир – Василий умер в период 1015–1021 годов.

Ярослав Мудрый (Ярослав Владимирович), годы жизни 978–1054, Князь ростовский (987–1010), Князь новгородский (1010–1034) и Великий Князь киевский (1016–1018, 1019–1054). Ярослав сын Владимира Святого и полоцкой княжны Рогнеды, отец, дед и дядя многим правителям Европы своего времени. В крещении был наречен Георгием. Создал свод законов «Русская правда». История княжения Ярослава хорошо известна [34]. В 943–946 годах была война с Византией, войска возглавил сын Владимир. В результате военных действий, шедших с переменным успехом, был заключен мир, и состоялась свадьба сына Всеволода и византийской царевны Анастасии/Ирины, дочери или племянницы императора Константина IX Мономаха. Историк Приселков М.Д. трактовал один из переводов титула Ярослава Мудрого как «император» [35]. На фресках Софийского собора в Киеве Ярослава называли кесарем, т.е. императором. Митрополит Иларион величал Ярослава Мудрого каганом [36]. Недаром ведущие правители Европы пытались установить родственные связи с семьей Великого Князя Ярослава. Дочь Ярослава Мудрого по имени Анастасия вышла замуж за короля Венгрии Андрея I [37], который получил в дар от отца невесты Шапку Мономаха – корону императора Константина IX Мономаха.

Ар–Аслап – русский бек, впервые упоминается в летописи за 1021 год I том, стр. 107 [10], умер в 1054 году, там же стр. 70. Правление Ар–Аслапа соответствует царствованиям ханов Масгута, Ибрагима, Балука и Азгара (период 1004–1061 годов). В летописи упоминается шапка Мономаха, там же на стр. 107–108. Правитель Волжской Болгарии Ибрагим послал Ар–Аслапу ханскую шапку – копию своей. Всего три таких шапки изготовил дом мастера Атрака бинэ Мусы. Третью шапку Ибрагим нездолго до своей смерти послал с дарами на постройку мечетей султану Хорасану Махмуду. В российской историографии шапка Мономаха была подарена сыну Ярослава Мудрого – Всеволоду.

Константин IX Мономах (Constantine IX Monomachos), византийский император из Македонской династии, правление 1042–1055 года, годы жизни около 1000–1055, год рождения не известен. Взошел на престол благодаря браку с Зоей Порфиородной, дочерью императора Константина VIII. Слово Мономах на греческом языке означает «единоборец». Часто Мономаха историки записывают в армяне, как Лакапинов и императоров Македонской династии. Жена Зоя умерла в 1050 году, после чего Константин правил совместно с её сестрой Феодорой. Императора некоторые историки называют легкомысленным, жадным до наслаждений. Оскорбительные анекдоты про него написал Михаил Пселл (Michael Psellos). Против «незаконного» императора

македонцы два раза поднимали восстания – в 1047 году восстал Лев Торник, который потерпел поражение и был ослеплен. В 1010–1051 годах были две попытки дворцовых переворотов и покушений на Константина Мономаха. При жизни императора произошел раскол христианской церкви на Католическую и Православную части. В Храме Святой Софии Константинополя до сих пор сохранился прижизненный портрет Константина Мономаха в виде мозаики.

Мы отождествляем Ярослава Мудрого – Ар-Аслапа – Константина IX Мономаха, как одно историческое лицо, жившее в X–XI веках. Ярослав Мудрый стал последним представителем династии Рюриковичей – Лакапинов, кому удалось стать императором Нового Рима. Сыну Всеvolоду даже свадьба с византийской царевной Анастасией (Ириной) не позволила получить престол Византии. К этому времени в Константинополе усилилось влияние «греческой» партии, которая добилась выполнения древнего плана по удалению этнических угроз Руси из Константинополя. Для

завоевания трона империи, Ярославу Мудрому пришлось послать русский флот под командованием сына Владимира (который также любил называть себя Хин Кубар) на Царьград в 1043 году. Византийские хронисты считают, что русские потерпели унизительное поражение, однако после него императором стал Ярослав Мудрый, который женился на императрице Зое, а сын Всеvolod венчался на византийской царевне Анастасии. Поэтому считать поражением военный поход русских кораблей нельзя – это была грандиозная победа Руси.

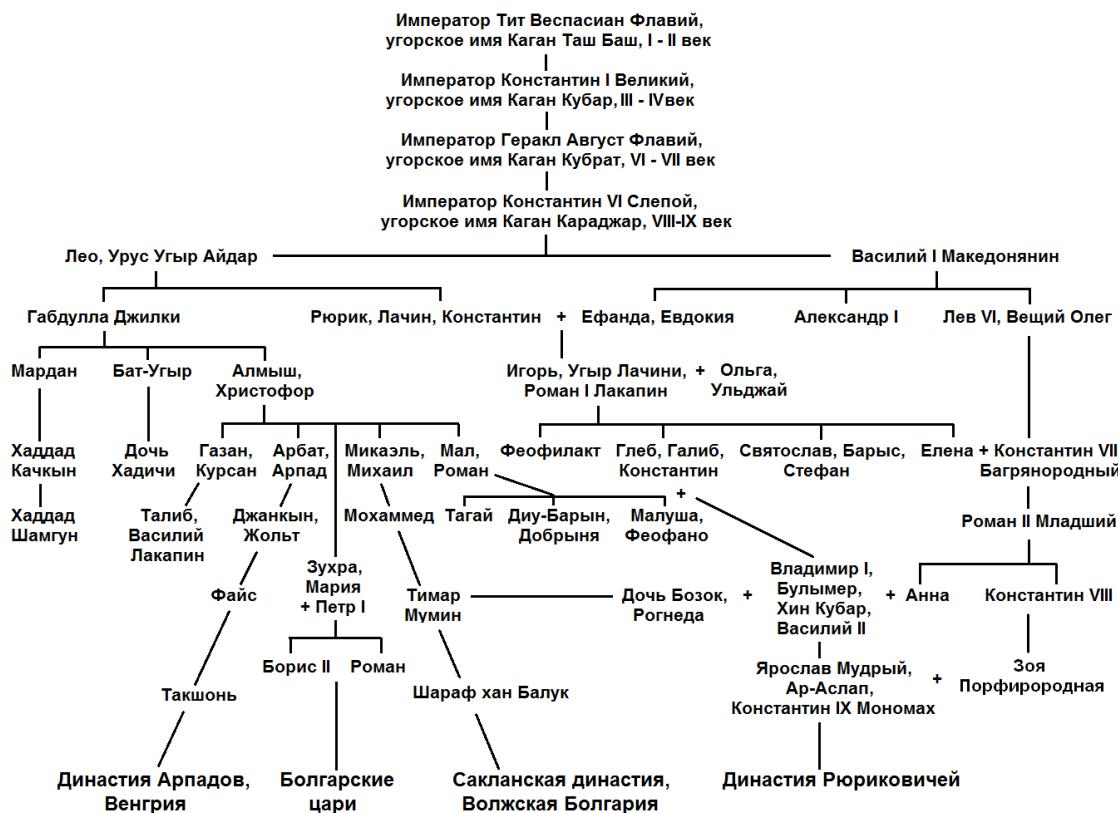
Результаты наших исследований по отождествлению угорских правителей с императорами Нового Рима мы разместим в Таблице № 3. Кроме того, данные атрибуции угорских царей и ханов с императорами Македонской династии и династии Лакапинов мы изобразим на рисунке – фамильном дереве Рюриковичей в VIII–XI веках (смотрите Figure No. 1).

Таблица № 3

ОТОЖДЕСТВЛЕНИЕ УГОРСКИХ ЦАРЕЙ С ИМПЕРАТОРАМИ НОВОГО РИМА.

№	Угорский царь	Правление	Жизнь	Император	Правление
1	Караджар	787– 805/813	771– 805/813	Константин VI Слепой Флавий	776–780 780–797
2	Урус Утыр Айдар, Великий Игорь Всадник	815 – 855	796–855	Лев (Лео), сын Константина VI Слепого	–
3	Василий I, сын Константина VI	867 – 886	805/811 – 886	Василий I Македонянин	867 – 886
4	Лачин, Рюрик	862 – 879/882	822 879/882	Константин	869 – 879
5	Вещий Олег	879 – 912	?/840 – 912	Лео VI Философ	886 – 912
6	Александр Македонский	912 – 913	870 – 913	Александр I Великий	912 – 913
7	Игорь Лачин (Рюрикович)	912–945/949	870 – 945/949	Роман I Лакапин	920 – 944
8	Алмуш, Альмош	895 – 925/930	855 – 925/930	Христофор Лакапин	921 – 931
9	Святослав Игоревич	945–969/972	907–972	Стефан Лакапин	924 – 945
10	Глеб Игоревич	? – 945	905–945	Константин Лакапин	924 – 945
11	Мал	? – 945	900–946/949	Роман Лакапин	927 – 945
12	Михаил Ялкау	930–943/945	?–943/945	Михаил Лакапин	930–943/945
13	Талиб/Глеб Мумин, сын Хасана, внук Алмуша	Визирь 960/976 – 981	925–981	Василий Лакапин, Министр Нового Рима	945 – 981/985
14	Малуша, дочь Мала, матерь Владимира I	Ключница княгини Ольги	922 – 976/?	Феофано, матерь Василия II Болгаробойца	922 – 976/?
15	Василий, Владимир I	978 – 1015	940–1015	Василий II Болгаробоец	960/976 – 1025
16	Ярослав Мудрый	1015 – 1054	978–1054	Константин IX Мономах	1042 – 1055

Фамильное дерево Флавиев, Македонской династии и династии Лакапинов - Рюриковичей

Figure No. 1. Фамильное дерево рода Рюриковичей в VIII–XI веках.

Conclusions of our research: We analyzed the dates of life and biography of several hundred historical figures that lived in the first Millennium and built the world civilization of Ancient Rome and New Rome, as well as the Kingdom of Hungary, Bulgaria, Volga Bulgaria and Russia. Part of the Emperors of Ancient Rome was ethnic Ugrics from the Volga region (Haplogroup N1), are Kings of nomadic and sedentary peoples of the Volga region, the North Caucasus, the Black Sea area and the Balkans. We have proved that the Rurikovich are a branch of the Roman Flavian Emperors, descendants of the Emperors Titus Vespasian Flavius, Constantine the Great, Heraclius I and Constantine VI the Blind, as well as members of the Macedonian dynasty. In the X century the descendants of Rurik-Lachin and the elder branch of the gens Russ, coming from Rurik's older brother named Gabdulla Djilki, in Constantinople were called Lecapenus, a related branch of the Macedonian dynasty. The version about the Armenian origin of these dynasties is a late falsification.

Pr. Dr. Valeriy Viktorovich Kubarev. 11.09–21.10.2019.

The full text of clause under the link:
<http://www.kubarev.ru/en/content/500.htm>

Выводы нашего исследования: Мы проанализировали даты жизни и биографии нескольких сотен исторических личностей, живших в первом тысячелетии нашей эры и строивших мировую цивилизацию Древнего Рима и Нового Рима, а также королевства Венгрии,

Болгарии, Волжской Болгарии и России. Часть императоров Древнего Рима были этническими уграми из Поволжья (гаплогруппа N1), царями кочевых и оседлых народов Поволжья, Северного Кавказа, Причерноморья и Балкан. Мы доказали, что Рюриковичи являются ветвью римских императоров Флавиев, потомками императоров Тита Веспасиана Флавия, Константина Великого, Ираклия и Константина VI Слепого, как и все члены Македонской династии. В X веке потомки Рюрика – Лачина и старшая отрасль Рода Руси, идущая от старшего брата Рюрика по имени Габдулла Джилки, в Константинополе назывались Лакапины – близко родственная ветвь Македонской династии. Армянская версия происхождения указанных династий является поздней фальсификацией.

Профессор и доктор наук, Валерий Викторович Кубарев. 11.09–21.10.2019.

Полный текст статьи по ссылке:
<http://www.kubarev.ru/ru/content/500.htm>

Bibliography:

Библиография:

1. Gimbutas, M. (1964) Bronze Age Cultures in Central and Eastern Europe. Mouton.
2. Gimbutas, M. (1977) The first wave of Eurasian steppe pastoralists into Copper Age Europe. J. of Indo-European Studies, vol. 5.
3. Gimbutas, M. (1974) The God and Goddesses of Old Europe. 7000–3500 B. C.

4. Gimbutas, M. (1980) The Kurgan wave № 2 (c. 3400–3200 B. C.) into Europe and the following transformation of culture. *J. of Indo-European Studies*, vol. 8.
5. Kubarev V.V., *Vedas of Russ*, IP MEDIA, M., 2009. ISBN 9781-93252567-0.
Link: <http://www.kubarev.ru/en/content/251.htm>
6. Kubarev V.V., Short Chronology of Ancient Egypt, EESA, #6 (46) 2019, Part. 4, pp. 30–58.
7. Kubarev V.V., Localization of Ancient Rome, EESA, #7 (47) 2019, Part. 4, pp. 28–59.
8. Kubarev V.V., Chronology of monotheistic religion, EESA, #8 (48) 2019, Part. 6, pp. 31–67.
9. Kubarev V.V., Kubarev V.V., Attribution of Rurikovich and Emperors Lecapenos, The report at XXVIII International conference on problems of the Civilization, 26.04.2014, Moscow, RosNoU, link: <http://www.kubarev.ru/en/content/402.htm>
10. Бахши Иман, Джагфар Тарыхи (Летописи Джагфара) Гази–Барадж Тарыхи (Летопись Гази–Бараджа), I – III том. Бахши Иман. Джагфар Тарыхы. Свод булгарских летописей 1680 г. / Изд. подготовлено Ф. Г.-Х. Нурутдиновым. Оренбург: Редакция Вестника Болгария, 1993.
11. Ibn Hisham. Ибн Хишам «Рассказанное со слов аль-Баккаи, со слов Ибн Исхака аль-Мутталиба» (утверждается, что это первая половина VIII века). Перевод с арабского языка Я. А. Гайнуллина 2002, Издательский дом «УММА», 2003.
12. А. Н. Попов, «Обзор хронографов русской редакции», Москва, 1866 год. Именник Болгарских Ханов.
13. Jordanes. Mierow, Charles C., ed. (1908), *The Origin and Deeds of the Goths*, Princeton University, translation.
14. Хронография Феофана, 6268/768 (776).
15. Псевдо Симеон. Constantine VI (780–797 A.D.) and Irene (797–802 A.D.), прим. 61.
16. Culter & Hollingsworth (1991), pp. 501–502. The Oxford Dictionary of Byzantium. Article Constantine VI.
17. Кубарев В.В., Венгерское королевство Руси. Статья, 2013. Ссылка: <http://www.kubarev.ru/en/content/382.htm>
18. Bury John Bagnell, *A history of the Eastern Roman Empire, 802-867*, MacMillan, London, p. 165, 1912.
19. Кубарев В.В., Войны Руси в IX–XI веках, Доклад на научной XXII Международной конференции по проблемам Цивилизации 22–23.04.2011, Москва, РосНоУ. Ссылка: <http://www.kubarev.ru/en/content/346.htm>.
20. The Primary Chronicle. Tale of Bygone Years / Повесть временных лет.
21. Joachim Chronicle/Иоакимовская летопись.
22. Успенский Ф.И., Пограничный столб между Византией и Болгарией при Симеоне, Известия Русского Археологического Института в Константинополе, 1898, III, стр. 184 – 194.
23. Gesta Hungarorum, XII век. (Хроники угрков).
24. Jean-Francois Vannier, Families Byzantines, 1975.
25. Азимов А., Константинополь. От легендарного Виза до династии Палеологов. М., ЗАО «Центрполиграф», 2007.
26. Garland, Lynda (1999), p. 129. Byzantine Empresses: Women and Power in Byzantium, AD 527–1204, N.Y.
27. Runciman Steven. The Emperor Romanus Lecapenus and His Reign: A Study of Tenth-Century Byzantium. — Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 1988, p. 234.
28. Cawley, Charles (14 February 2011). Medieval Lands Project: Byzantium 395–1057.
29. John Julius Norwich, *Byzantine: The Apogee*. New York, Alfred P. Knopf, 1992, p. 167.
30. Прозоровский Д.О., О родстве св. Владимира по матери. Записки Императорской Академии Наук, СПб, 1864, т. V, книга I, с.19.
31. Davids, Adelbert (2002). The Empress Theophano: Byzantium and the West at the Turn of the First Millennium. Cambridge University Press. p. 325.
32. Русская летопись по Никонову списку. Изданная под смотрением имп. Академии наук. СПб, 1767—1792.
33. Яхъя Антиохийский, Летопись, ч. 4.
34. Карпов А. Ю. Ярослав Мудрый. 3-е изд. М.: Молодая гвардия, 2010.
35. Присёлков М. Д., История русского летописания XI—XV вв., СПб, 1996.
36. Слово о Законе и Благодати митрополита Илариона. ИРЛИ РАН. Библиотека литературы Древней Руси.
37. Даркевич В. П. Светское искусство Византии. М.: Искусство, 1975. С. 177.
38. Дацков С.Б., «Императоры Византии», Москва, Издательский дом «Красная площадь», 1997.
39. «Патерик Печерский або Отечник», 1902, переиз. 2002, Типография Киево-Печерской Лавры, Киев. «Сказание о Святой Чудотворной церкви Печерской каменной Успения Пресвятой Богородицы», стр. 118–137.

Прищепа Александр Ивановичдоктор исторических наук, профессор,
профессор Сургутского государственного университета
ХМАО-Югры., г. Сургут.**РАЗВИТИЕ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА В СУРГУТЕ В ГОДЫ НЕФТЕГАЗОВОГО
ОСВОЕНИЯ ЗАПАДНОЙ СИБИРИ (К.1950-Х – НАЧ.2000-Х ГГ.)****Prishchepa Aleksandr Ivanovich**
doctor of historical Sciences, Professor,
Professor of Surgut state University
of KHMAO-Ugra., Surgut.**DEVELOPMENT OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS IN SURGUT DURING THE OIL AND
GAS DEVELOPMENT OF WESTERN SIBERIA (C. 1950S-EARLY 2000S)**

Аннотация. В статье анализируется процесс становления и развития в городе Сургуте физической культуры и спорта. Отмечается значение открытия месторождений нефти и газа для развития социокультурной сферы севера Западной Сибири, в том числе и для занятий физической культурой. В публикации отмечаются их массовый характер, анализируется динамика роста материальной базы развития физкультурой, комплектования спортивных секций квалифицированным кадрами, увеличения числа детско-юношеских спортивных школ и контингента учащихся. Акцентируется внимание на внимание на наиболее ярких достижениях сургутских спортсменов.

Annotation. The article analyzes the process of formation and development of physical culture and sports in Surgut. The importance of the discovery of oil and gas fields for the development of the socio-cultural sphere of the North of Western Siberia, including physical culture, is noted. In the publication their mass character is noted, dynamics of growth of material base of development by physical culture, acquisition of sports sections by qualified personnel, increase in number of children's and youth sports schools and contingent of pupils is analyzed. Special attention is paid to the reflection of the brightest achievements of Surgut athletes.

Ключевые слова. Физкультурник, спортсмен, спортивный разряд, соревнование, призер, победитель, стадион, спортивная школа. Развитие физической культуры и спорта в Сургуте.

Keyword. Athlete, physical culture, sports category, competition, winner, stadium, sports school.

Материал публикуется в рамках работы над грантом федерального государственного бюджетного учреждения «Российский фонд фундаментальных исследований» по теме «Градостроение в Ханты-Мансийском автономном округе-Югре в годы ее нефтегазового освоения», договор № 18-49-860007/18.

В начале промышленного освоения севера Западной Сибири «о спорте в Сургуте можно было только мечтать», отмечала районная газета «К победе коммунизма». Как о большом спортивном событии газета сообщала о том, что 12 июля 1959 г. состоялась товарищеская встреча по футболу между двум командами рабочего поселка. Отметим показательный для того времени уровень организации спортивной работы в городе: «Играли команды тов. Адаменко и тов. Тверитина»[2]. Другими словами, у сургутских футбольных команд не было даже названия.

Летний спортивный сезон 1960 г. открывала в мае футбольная встреча команд «западной» и «восточной» частей Сургута[3], а 26 июня на стадионе рабочего поселка играли футбольные команды «западной» части поселка и тов. Хованского» [4].

В нач. 1960-х гг. в нашей стране начинается перестройка управления физической культурой и спортом с целью приблизить общественность к их

организации. Весьма примечательно, что на второй районной зимней спартакиаде в 1963 г. успеха добились спортсмены, представлявшие трудовые коллективы и профсоюзные организации формировавшихся в Сургутском районе новых предприятий и учреждений. Ее победителями стали физкультурники

Усть-Балыкской

геологоразведочной экспедиции, второе место заняли спортсмены госучреждений, а третьими стали представители сургутского рыбоконсервного завода[5]. По мере нефтяного освоения края в Сургутский район прибывала молодежь, среди которой было не мало спортсменов-разрядников и даже мастеров спорта. В 1966 г. районный центр располагал более чем тридцатью перворазрядниками. С их приходом постепенно расширялась номенклатура видов спорта, в которых принимали участия сургутяне. Летом 1964 г. на окружной летней спартакиаде сургутские спортсмены показали хорошие результаты в спринте, прыжках в длину, метании копья. А в метании ядра сургутянка Л. Аликанкина установила рекорд округа—9м.53 см. Сургутянам не было равных в национальных видах спорта. Сургутская команда была первой в соревновании штангистов, в ходе которых С. Боровинский улучшил рекорд РСФСР, волейболистов, вторыми в соревновании теннисистов, третьими в баскетболе и легкоатлетических видах спорта. Сборная

спортсменов Сургута по праву стала победителем окружной спартакиады и это был ее первый серьезный успех [6].

Достижения в большом спорте стимулировали развитие массовой физической культуры. В 1965 г. начинает свой отчет пользовавшийся большой популярностью среди сургутян легкоатлетический кросс на приз газеты «К победе коммунизма», в котором в разные годы принимало участие от 200 до 300 любителей спорта города и района [7].

Эти факты свидетельствовали о больших потенциальных возможностях развития в Сургуте физической культуры и спорта. Однако его серьезным сдерживающим фактором являлась слабая материальная база. В 1965 г. она была представлена лишь одной баскетбольной и семью волейбольными площадками. Небольшой спортивный зал имелся только в сургутской средней школе. Руководством «Сургутнефтегаза» в целях возведения объектов соцкультбыта в городах и поселках округа было принято решение о создании на базе строительно-монтажных управлений строительного треста № 1, большой вклад в производственную деятельность которого внес А. Муха [1, с.87].

При поддержке городского комитета КПСС и Исполкома Совета депутатов трудящихся в Сургуте была создана надежная материально-техническая база для занятий физической культурой и спортом. Если в 1972 г. в городе насчитывалось всего 7 спортивных залов, то в 2000 г.- около 100. Особенно интенсивно строительство спортивных площадок осуществлялось в 1980-е гг., когда было введено в строй около 70 спортивных сооружений. Именно тогда были построены спортивные комплексы, которые являлись крупнейшими в городе. В 1982 г. был построен СОК «Энергетик», в 1983 г. УСС «Факел», в 1985 г. лыжная база «Олимпия», в 1986 г. СОК «Геолог», СК «Дружба» и ФОК «Нефтяник»-в 1987 г., СК «Локомотив» и Конноспортивная база ,УСС «Факел»-в 1988 г.,СК «Олимпиец»-в 1990 г.[11].

Параллельно со строительством спортивных сооружений в Сургуте формировалась система подготовки собственных спортсменов из числа жителей города. В сентябре 1966 г. в городе была открыта первая детско-юношеская спортивная школа, в которую было принято 236 подростков на отделения лыжных гонок и баскетбола. Число ДЮСШ стремительно росло. Если в 1986 г. в Сургуте насчитывалось 6 детско-юношеских спортивных школ с 5 тыс. обучающихся, то в 2000г. уже 9 тыс. юношей и девушек посещали 15 ДЮШС [8, с.17].

Совершенствование материально-технической базы физкультуры и спорта способствовали росту профессиональных тренерских кадров, мастерству сургутских спортсменов, формированию в городе ярких спортивных коллективов.

Еще в 1974 г. благодаря усилиям тренера В.А.Голубева на базе треста «Сургутпроводстрой» была организована баскетбольная команда

«Строитель», которая уже в 1977 г. стала обладателем Кубка ВЦСПС, а 1978 г. заняла третье место в соревнованиях на Кубок СССР среди команд Сибири и Дальнего Востока. В 1981-1993 гг. «Строитель» играл во второй дивизии первенства СССР и имея в своем составе С.Ольхова, И.Аникина, А.Мезенцева, О.Муля под руководством тренера Д.П.Шумана сумел выйти в первую лигу первенства России.

В 1997 г. команда была закреплена за Сургутским государственным университетом под названием «Университет». В сезоне 2000-2001 гг., ведомая тренером, ветераном команды С.Ольховым, заняла первое место в высшей лиге чемпионата России и вышла в суперлигу.

Замечательных спортивных успехов добилась сургутская волейбольная команда «Объ», созданная в нач.1990-х гг. В числе ее создателей-Лауреат государственной премии СССР Х.Н.Ясавеев. В дальнейшем она трансформировалась в команды «Торум», позже «Югория» и «Газовик» ныне «ЗСК-Газпром». В сезоне 2000-2001 гг. под руководством заслуженного тренера Российской Федерации Р.Хабибуллина команда вышла в суперлигу [12].

В 1980-1990 гг. в Сургуте успешно развивались и другие виды спорта. Большой популярностью у жителей города пользовался спортивный туризм. 11 сентября 1980 г. был создан городской туристический клуб «Югория». Сначала он объединял энтузиастов, приехавших в Сургут в составе студенческих отрядов. Затем к ним присоединились и сургутяне. Их наиболее опытных туристов была сформирована команда «Сургутнефтегаза», представлявшая город на первом чемпионате СССР по спортивному туризму. В рамках этих соревнований сургутяне совершили тридцатидневный поход по маршруту высшей сложности в районе хребта Сунтар-Хаята в Восточной Якутии. Было преодолено 14 перевалов, из них 6 впервые. На карте Сунтара появились новые названия-перевалы Югория и «Сургутнефтегаз» Неутомимым пропагандистом и организатором горного спорта в Сургуте был альпинист С.Н.Безверхов, уважительно именуемый горожанами «снежный барс». Он погиб во время восхождения летом 1988 года [9, с.15].

Долгие морозные зимы и сумрачные дни стимулировали, вероятно, у сургутян особый интерес к ярким и экзотическим видам спорта. В 1989 г. в зеленой зоне близ станции «Орбита» по инициативе газовиков города была создана конноспортивная база, чуть позже вошедшая в структуру УСС «Факел».

В 1989 г. был снят запрет с восточных единоборств и в Сургуте состоялись первые городские соревнования по гимнастике ушу, а в 1991 г. здесь проводились областные соревнования. Показательно, что в 1989 г. первой чемпионкой Европы, представительницей СССР, стала сургутянка Т.Волобуева[10, с.2].

В 2000 г.в Сургуте работало 4 Заслуженных тренера России, 26 тренеров высшей квалификации и 37-первой. В городе тренировалось более 100 мастеров спорта, 16 мастеров международного класса и Заслуженный мастер спорта. Спортивную честь Сургута в стране и за его пределами достойно представляла мастер спорта международного класса Оксана Веревка –финалистка Олимпийских Игр в Сиднее 2000 года, чемпионка Европы по плаванию 1997 года, победительница Игр доброй воли 1998 г., бронзовый призер чемпионата мира на короткой воде 1999 г. Сургутянин Сергей Болотов являлся двукратным чемпионом мира по армстронгу. Достижениями мирового уровня ознаменованы выступления П.Сазонова, П.Чекановой, О.Карзаковой, Р.Макарова, М.Варварина, А.Баркова, С.Ханшиева, А.Балуева, М.Карловой, М. Клейн, внесших блестательный вклад в историю физической культуры и спорта Сургута [13].

Таким образом, анализ источников показывает, то решающим фактором развития массовой физической культуры и спорта в Сургуте явилось открытие в Среднем Приобье месторождений углеводородного сырья. Нефтегазовое освоение края сопровождалось строительством новых городов и рабочих поселков, в структуре населения которых доминировала молодежь. Её социокультурные интересы в

значительной мере были связаны с развития массовой культуры и спорта. В ходе их развития была создана надежная материальная и кадровая основа занятия ими. Высокий уровень постановки спортивной работы и мастерство сургутских спортсменов позволили добиться им впечатляющих результатов на всероссийских и международных состязаниях.

Список литературы.

- 1.Долгая дорога к нефти. Сургут: Северо-Сибирское кн. изд-во, 1997.-356 с.
- 2.К победе коммунизма. 1959. 17 марта.
3. К победе коммунизма. 1960. 29 мая.
4. К победе коммунизма.1960. 3 июля.
- 5.К победе коммунизма. 1963. 21 марта.
- 6.К победе коммунизма. 1964. 7 августа.
7. К победе коммунизма. 1965. 12 мая.
8. К победе коммунизма. 1966. 12 сентября;К победе коммунизма. 1986. 9 августа; Сургут: молодежная политика и спорт. Сургут,2000.- 17 с.
- 9.Краеведческий календарь. Памятные даты Сургута. Сургут, 2003.- 23 с.
- 10.Программа Всероссийского турнира по дзюдо в Сургуте. Сргут,1996.- 6 с. 11. Сургутская трибуна. 1990. 5 декабря
12. rew:kipedia.org
13. www.surwiki.admsurgut.ru

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

Ilchuk L.I.

*Candidate of Political Sciences, Associate Professor,
Deputy Director for Scientific Work of the Research Institute
of Labor and Employment of the Ministry of Social Policy
of Ukraine and the National Academy of Sciences of Ukraine*

SOCIAL SERVICES IN THE COMMUNITY: INNOVATIONS IN LEGISLATION

Ільчук Л.І.

кандидат політичних наук, доцент,

заступник директора з наукової роботи

Науково-дослідного Інституту праці і зайнятості населення

Міністерства соціальної політики України і Національної академії наук України

СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ В ГРОМАДІ: ІННОВАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА

Summary. The procedure of providing social services in the community based on decentralization and the new Law of Ukraine "On Social Services" is investigated. The authority of local governments of the United Territorial Communities is described to develop the system of social obedience provision in the new legislative space.

Анотація. Досліджено порядок надання соціальних послуг в громаді виходячи із децентралізації та нового Закону України «Про соціальні послуги». Охарактеризовано повноваження органів місцевого самоврядування, Об'єднаних територіальних громад щодо розвитку системи надання соціальних послуг в новому законодавчому просторі.

Keywords: *social services; basic social services; goals of social services; identifying needs for social services; social manager.*

Ключові слова: *соціальні послуги; базові соціальні послуги; цілі соціальних послуг; визначення потреб у соціальних послугах; соціальний менеджер.*

Постановка проблеми. В сучасних соціально-економічних та політических умовах українського суспільства можна виділити низку чинників, що постали викликом перед існуючою системою надання соціальних послуг, і які, відповідно, актуалізують завдання щодо її оптимізації та удосконалення: це і тенденції до загального старіння населення України, і зростання показників інвалідизації населення, збільшення контингенту малозабезпечених сімей з дітьми, бездомні особи, поява нової групи внутрішньопереміщених осіб та біженців, децентралізація, передача повноважень щодо надання соціальних послуг громадам та Об'єднаним територіальним громадам (далі ОТГ) та інші, хто опинився в складних життєвих обставинах і не може їх самостійно подолати. Отже, стрімко зростає потреба у соціальних послугах. Тому сьогодні система надання соціальних послуг перетворюється в потужний амортизатор, важливий інструмент щодо підтримки вразливих груп населення. Крім того, все це відбувається на фоні, коли принципово змінюються зони відповідальності держави та органів місцевого самоврядування.

Відповідно, актуалізується необхідність опрацювання та впровадження якісно нових технологій та інструментів соціальних послуг (далі СП) для адаптації до сучасних реалій українського суспільства. Система надання СП має враховувати світові тенденції розвитку, реалізацію інтересів

населення як споживача послуг, інтересів держави щодо розробки стратегії розвитку сфери СП та забезпечення її реалізації на практиці шляхом вдосконалення фінансових інструментів та нормативів, інтересів недержавних організацій, що надають СП.

Законодавством України визначено основні напрями та принципи надання СП. Так, Законом України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», в статті 8 зазначено, що для визначення розмірів державних гарантій соціальної підтримки осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, визначаються показники якості соціальних послуг[1]. В Законі України «Про соціальні послуги» прописано порядок надання СП[2]. Важливими законами, що регулюють питання щодо надання СП на рівні громади та ОТГ є Закони України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та «Про засади державної регіональної політики [3].

Крім того, актуально є потреба в розширенні та оптимізації переліку показників якості СП на базі удосконалення чинного законодавства з урахуванням думок та можливостей органів місцевої влади. Автор даної статті приймав безпосередню участь у розробці нового закону України «Про соціальні послуги». І, як результат Верховна Рада України під час пленарного засідання 17 січня 2019 року ухвалила Закон №4607 «Про соціальні послуги», який визначає основні

організаційні та правові засади надання СП, спрямованих на профілактику, подолання складних життєвих обставин та/або мінімізацію їх наслідків, особам/сім'ям, які перебувають у складних життєвих обставинах[4]. На думку автора, це важливий базовий закон для України, в якому немає «жодної політики», натомість він регулює надання СП соціально вразливим групам населення, що є важливою функцією держави, тож шукати тут якісь «політичні мотиви» недоречно, а вступає він в силу з 01.01.2020 року.

У Законі, міститься чимало нововведень: нові терміни, класифікація соціальних послуг; новий підхід до оцінювання потреб особи у соціальних послугах; запроваджується реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг (його дані вважаються конфіденційними і захищаються згідно із Законом «Про захист персональних даних»). Держателем Реєстру має стати Міністерство соціальної політики України, адміністратором - держпідприємство, яке має визначити профільне міністерство тощо.

Вищезгадане свідчить про те, що актуальним на сьогодні є аналіз нововведень, які містяться в новому законі України «Про соціальні послуги». Особливо це важливо для практичної діяльності в системі органів місцевого самоврядування та ОТГ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній вітчизняній науці дослідження проблем надання СП, їх законодавчого підґрунття набуло широкого наукового та громадського дискурсу. За сприянням ЮНІСЕФ в Україні та Міністерства соціальної політики України проведена оцінка моделей та практик соціальної роботи на рівні громади [5]. К. В. Дубич дослідив науково – прикладний механізм державного управління підвищення якості надання СП[6]. Романова Ф. Н. розкрила формування ринку СП на сучасному етапі в Україні [7]. Особливостям надання СП в Україні приділили увагу Попова С.М. і Попова Л.М.[8]. Розвиток інтегрованих СП охарактеризувала Т.В. Світлична [9]. Законодавче забезпечення надання СП дослідив О.В. Тищенко[10]. Актуальним є розкриття сучасних тенденцій правового регулювання надання СП в дослідженні Надії Іванівні Чудик - Білоусової [11].

Активну роботу щодо надання методичної допомоги громадам, ОТГ України в частині застосування законодавства про СП проводить Міністерство соціальної політики України, зокрема: Міністр Юлія Соколовська; заступник Міністра з питань Європейської інтеграції Сергій Ніжинський; Генеральний директор Директорату СП та інтеграції Юлія Гайдаржі. Вагому роль в розробленні та соціологічних дослідженнях щодо якості надання СП в громаді та ОТГ проводить відділ досліджень розвитку соціальних систем Інституту під керівництвом Олени Давидюк.

Аналіз наукових підходів свідчить про широку зацікавленість науковців щодо дослідження питання надання СП. Разом з тим автор зазначає,

що вони були розроблені на чинній законодавчій базі. Новий закон «Про соціальні послуги» потребує його розкриття, пояснення для практичного застосування, особливо в громаді та ОТГ.

Мета статті. Метою статті є дослідження та розкриття нових підходів щодо надання СП в громадах та ОТГ визначених в новому Законі України «Про соціальні послуги» та визначити/запропонувати алгоритм надання СП в ОТГ у якої немає і в якої є надавачі соціальних послуг.

Виклад основного матеріалу. Автор не має за мету робити порівняльний аналіз законодавства щодо СП, так як це проводиться при прийнятті самого закону, а лише охарактеризувати його з точки зору застосування органами місцевого самоврядування та дослідити його новизну. Новий закон визначає основні організаційні та правові засади надання СП, спрямованих на профілактику, подолання складних життєвих обставин та мінімізацію їх наслідків для осіб, які в них перебувають.

Закон України «Про соціальні послуги» ухвалено в новій редакції в січні 2019 року визначає СП як дії, спрямовані на профілактику складних життєвих обставин, подолання таких обставин або мінімізацію їх негативних наслідків для осіб/сім'ї, які в них перебувають. Основними цілями надання СП будуть: профілактика складних життєвих обставин – запобігання виникненню складних життєвих обставин та/або потраплянню особи/сім'ї в такі обставини; подолання складних життєвих обставин особою/сім'єю, інтеграція та реінтеграція в суспільне життя місцевої громади; Мінімізація негативних наслідків складних життєвих обставин для особи/сім'ї, підтримка її/їх життєдіяльності, соціального статусу та включення у громаду. СП будуть надаватися: за місцем проживання; за місцем перебування (отримувача СП поза межами місця проживання та приміщення надавача СП, у тому числі на вулиці); у приміщені надання (стационарно, напівстационарно).

Важливо зазначити, які і яким чином будуть надаватися СП в громаді?. Щодо переліку СП то вони також прописані в новій редакції закону, а саме: догляд в дома, денний догляд; підтримане проживання; соціальна адаптація; соціальна інтеграція та реінтеграція; надання притулку; екстрене (кризове втручання); консультування; соціальний супровід; представництво інтересів; посередництво (медитація); соціальна профілактика; натуральна допомога. Екстрене, кризове втручання забезпечується невідкладно (протягом доби) у зв'язку з обставинами, що загрожують життю та/або здоров'ю отримувача соціальних послуг, наприклад у випадках вчинення домашнього насильства, жорстокого поводження з дитиною.

Базові СП мають бути розвинені в громаді, ОТГ відповідно до потреб населення та надаватися максимально наближено до місця проживання

громад, які їх потребують. Порядок надання СП буде мати наступні кроки: **перший**, аналіз заяви/звернення про надання СП, повідомлення про осіб/сім'ї, які перебувають у складних сімейних обставинах, що загрожують життю чи здоров'ю особи; **другий**, оцінювання потреб особи/сім'ї у СП; **третій**, прийняття рішення про надання СП з урахуванням індивідуальних потреб особи/сім'ї; **четвертий**, розроблення індивідуального плану надання СП; **п'ятий**, укладення договору про надання СП; **шостий**, виконання договору про надання СП; **сьомий**, здійснення моніторингу надання СП.

При цьому потрібно зазначити, що в новому законі передбачено, що громадини в деяких випадках **на мають права** відмовитися в наданні СП, а саме: батьки, які не виконують свої батьківські обов'язки; особи, які вчинили насильство за ознакою статті, домашнє насильство, чи жорстоке поводження з дітьми; особи до яких застосовуються заходи пробації відповідно до законодавства України; особи, яких судом направлено на проходження програми для кривдників; в інших випадках передбачених законодавством України.

Вперше, новим законом передбачено окрім фахівця з соціальної роботи, посаду соціального менеджера, який планує, організує, координує, оцінює потреби у СП, моніторить здійснення соціальної роботи, надання СП у територіальній громаді. Рекомендована кількість соціальних менеджерів не менше 1 на 10000 осіб. Не зважаючи на те, що СП можуть надаватися як державними, так і не державними установами, закон висуває до них єдині вимоги. Тобто, краще можна, гірше - ні. На сьогодні не у всіх громадах, ОТГ є установи, які надають СП для своїх мешканців. Саме тому постає питання, як вийти із цього положення. Автор статі, та фахівці Міністерства соціальної політики, із врахуванням нового закону пропонують наступні алгоритми дій для керівництва ОТГ.

1. Алгоритм роботи в об'єднаній територіальній громаді, у якій немає надавача СП. В ОТГ-1 немає надавача СП, ОТГ-2 є надавач СП. Відповідальний підрозділ, відповідальна особа ОТГ-1 забезпечує надання СП шляхом: проведення соціального замовлення СП; співробітництва відповідно до Закону України «Про співпрацю територіальних громад»: делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань з переданням йому відповідних ресурсів; реалізації спеціальних проектів, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів із метою спільного проведення відповідних заходів; спільного фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності - інфраструктурних об'єктів; утворення суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств, установ та організацій -

спільних інфраструктурних об'єктів; утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління для спільного виконання визначених законом повноважень.

Важливо знати, що особи, які опинились у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги, відповідно до закону звертаються із заявою до відповідного підрозділу/відповідної особи ОТГ-1 за місцем проживання. Відповідний підрозділ/відповідна особа ОТГ-1 розглядає заяву, надсилає необхідні запити до відповідних органів, установ, закладів: до закладу охорони здоров'я за місцем проживанням громадянина - для одержання медичного висновку про його здатність до самообслуговування та потребу в постійній сторонній допомозі (далі - медичний висновок); до відповідних підприємства, установи, організації, що надають послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, або виконавчого органу сільської (селищної) ради за місцем реєстрації громадянина - для отримання довідки про склад сім'ї або про зареєстрованих у житловому приміщенні/будинку осіб; до територіального органу державної фіiscalної служби - для отримання довідки про доходи громадянина (у разі потреби). На підставі відповідей на зазначені запити відповідальний підрозділ/відповідальна особа ОТГ-1 приймає рішення про надання СП і надсилає його разом із заявою до відповідального підрозділу/відповідної особи ОТГ-2, з якою укладено договір про співробітництво територіальних громад.

2. Алгоритму роботи в об'єднаній територіальній громаді, у якій є надавач соціальних послуг. Особи, які опинились у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги, відповідно до закону звертаються із заявою до відповідального підрозділу/відповідної особи ОТГ.

Відповідальний підрозділ/відповідальна особа розглядає заяву та надсилає необхідні запити: до відповідних органів, установ, закладів, зокрема до закладу охорони здоров'я за місцем проживання громадянина, - для одержання медичного висновку про його здатність до самообслуговування та потребу в постійній сторонній допомозі (далі - медичний висновок); до відповідних підприємства, установи, організації, що надають послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, або виконавчого органу сільської (селищної) ради за місцем реєстрації громадянина - для отримання довідки про склад сім'ї або зареєстрованих у житловому приміщенні/будинку осіб; до територіального органу державної фіiscalної служби - для отримання довідки про доходи громадянина (у разі потреби). На підставі відповідей на зазначені запити відповідальний підрозділ/відповідальна особа приймає рішення про надання СП і надсилає його разом із заявою,

медичним висновком, довідкою про склад сім'ї, довідкою про доходи громадянина та іншими необхідними документами надавачові СП.

Які повноваження щодо розвитку системи надання СП мають виконавчі органи міських рад міст обласного значення, рад об'єднаних територіальних громад?. До повноважень виконавчих органів міських рад міст обласного значення та рад об'єднаних територіальних громад належить забезпечення надання СП відповідно до нового закону, зокрема: визначення потреб населення у СП; інформування про їх перелік; здійснення заходів для виявлення вразливих груп населення, осіб і сімей, які перебувають у складних

життєвих обставинах, та їх забезпечення відповідно до потреб наданням базових СП; створення та забезпечення функціонування Реєстру надавачів та отримувачів СП; фінансування надання СП; забезпечення підвищення кваліфікації надавачів СП; здійснення моніторингу.

Наразі виникає питання, яким чином можна розвинути в громаді модель системи соціального захисту населення, що включатиме компонент надання СП відповідно змін до чинного законодавства України?. Міністерством соціальної політики та автором статті пропонується зразок структури ОТГ, яка відображенна на рис.1.

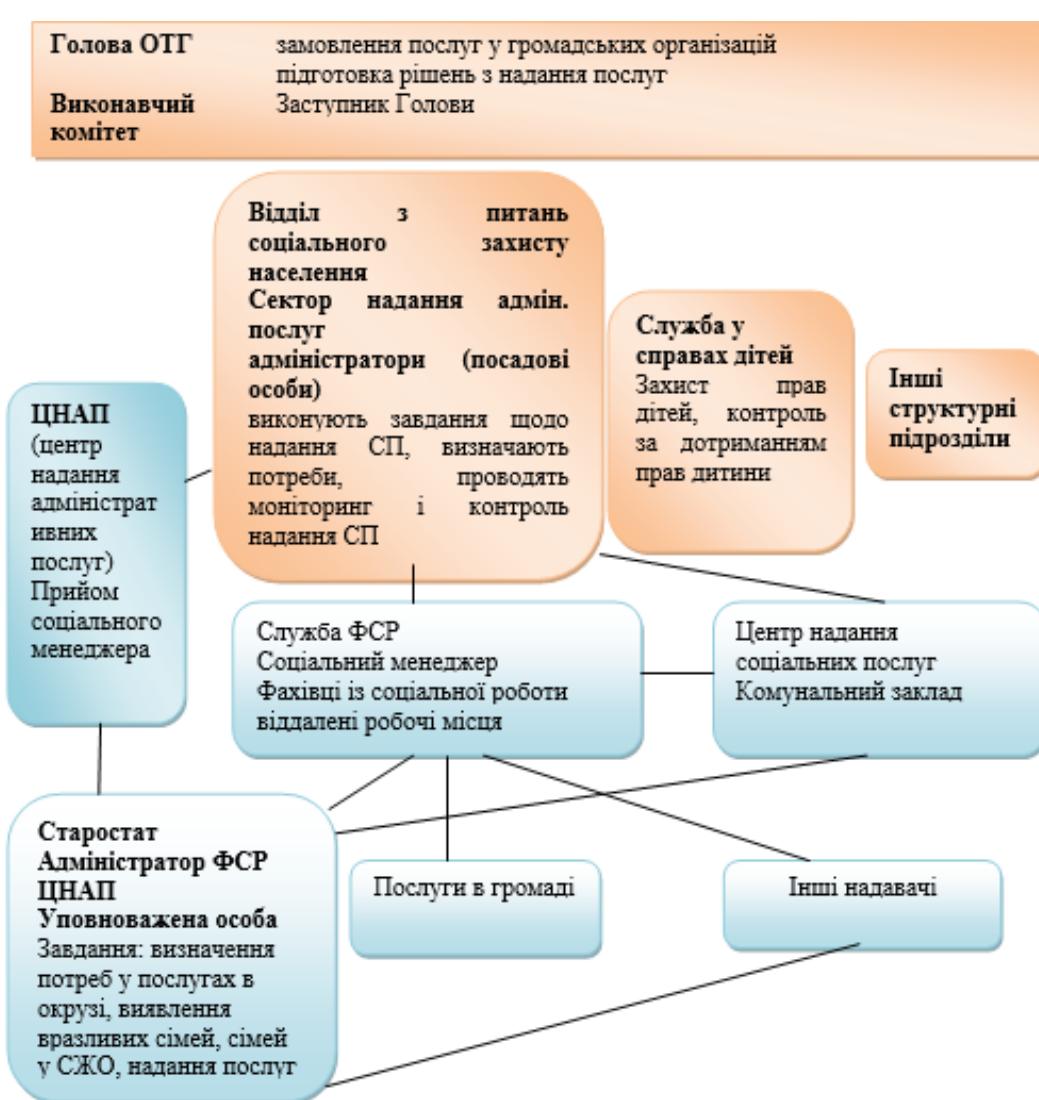

Рис. 1.Модель системи соціального захисту населення, яка включає надання соціальних послуг.

Примітка. ФСР (фахівці із соціальної роботи)

Висновки і пропозиції

1. Законом встановлено єдині вимоги до надавачів СП усіх форм власності: державних, комунальних і недержавних. Надавачі недержавного сектору можуть бути залучені до надання СП шляхом: соціального замовлення; державно-приватного партнерства; конкурсу соціальних проектів; соціальних програм тощо. Порядок надання СП шляхом соціального

замовлення та компенсації надавачам вартості СП затверджується Кабінетом Міністрів України.

2. З метою реєстрації та використання даних про надавачів та отримувачів СП передбачено створення автоматизованої системи – реєстру надавачів та отримувачів СП. Для надавачів СП внесення в реєстр дасть можливість працювати в офіційному полі і претендувати на отримання фінансування за рахунок бюджетних коштів,

зокрема через механізм соціального замовлення Для отримувачів СП включення до реєстру дозволить забезпечити адресний підхід до надання соціальних послуг та уникнути дублювання послуг при залученні різних надавачів.

3. Надавач СП має планувати і забезпечувати ресурсами інформаційний супровід тих послуг, які він надає, і регламентувати в угоді з отримувачами свої обов'язки в частині інформування клієнтів.

4. Планування і ресурсне забезпечення поширення інформації про послуги дозволяє доводити дану інформацію до максимальної кількості потенційних клієнтів, що сприятиме підтриманню рівного доступу до послуг.

5. Важливо проводити інформаційні кампанії для клієнтів, під час яких надавати особам, що опинилися у складних життєвих обставинах, більше інформації про те, які послуги вони можуть отримувати, як і куди за ними звертатися.

Пропозиції Дієвим способом мотивації «складних» клієнтів до отримання послуг є надання послуг в пакеті: приваблива для клієнта послуга (наприклад, харчування) надається під гарантії клієнта отримати її разом з іншою послугою, яка в довгостроковій перспективі більш необхідна клієнтові (наприклад, навчання професії). Отримувачі повинні бути максимально повно інформовані про те, хто є надавачом послуг і як розподіляються сфери компетенції та відповідальності за надання послуг між потенційними надавачами. Розуміння отримувачами того, з якого джерела фінансується надання послуг, хто встановлює правила їх надання тощо, дозволить їм уникнути необґрунтованих конфліктів з надавачами.

В межах нового закону України «Про соціальні послуги», для виявлення існуючого рівня задоволеності та лояльності отримувачів щодо якості СП з подальшим прийняттям рішень щодо їх покращення необхідно проводити їх оцінювання. Модель оцінювання якості соціальних послуг повинна складатися з суб'єкта, який здійснює оцінювання, об'єкта, який відстежується і оцінюється, цілей, оціночних параметрів, методологічної бази, схеми та порядку інформаційного забезпечення процесу оцінювання. Об'єктом оцінювання є діяльність з надання населенню СП, предметом виступає задоволеність СП як підтвердження їх якості. Суб'єкт оцінювання СП має бути регламентований цілями оцінювання. За необхідності внутрішнього оцінювання суб'єктом є організація, що надає СП і має намір з'ясувати відповідність свого професійного рівня внутрішнім очікуванням (наприклад, територіальний центр соціального обслуговування або центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді). Під час зовнішнього оцінювання суб'єктом може бути як державний орган, так і комісія, створена за участі державних органів та недержавних організацій.

Оцінюванню підлягає якість усіх СП На початку проведення оцінювання якості послуг

необхідно чітко визначити призначення та цілі оцінювання задоволеності отримувачів СП, які мають включати наступні елементи: оцінювання інформації щодо поведінки соціальних працівників під час роботи з отримувачами; вивчення змісту звернень та причин скарг отримувачів СП (якщо такі мали місце); здійснення моніторингу тенденцій задоволеності отримувачів СП; всебічне дослідження причин утрати довіри отримувачів тощо.

Література

1. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>
2. Закон України «Про соціальні послуги». [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-15>
3. Закони України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». [Електронний ресурс].Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
4. Закон України №4607 «Про соціальні послуги». [Електронний ресурс].Режим доступу: <https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4>.
5. Оцінка моделей та практик соціальної роботи на рівні громади. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.p4ec.org.ua/upload/education/library/1512630861.pdf>.
6. К.В. Дубич. Науково – прикладний механізм державного управління підвищення якості надання соціальних послуг. [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/4_2015/24.pdf/
7. Романова Ф. Н. Формування ринку соціальних послуг на сучасному етапі в Україні. [Електронний ресурс] – режим доступу: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/12782/Romanova_Formuvannia_rynku_sotsialnykh_posluh_na_suchasnomu_etapi_v_Ukraini.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
8. Попова С.М., Попова Л.М. Особливості надання соціальних послуг в Україні. [Електронний ресурс] – режим доступу: [irbis-nbuv.gov.ua/irbis_nbuv/cgi/irbis_64/ev](http://irbis-nbuv.gov.ua/irbis_nbuv/irbis_nbuv/cgi/irbis_64/ev).
9. Т.В. Світлична. Розвиток інтегрованих соціальних служб як інноваційної моделі надання соціальних послуг населенню. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.kbua.kharkov.ua/e-book/db/2009-1/doc/2/20.pdf>.
10. О.В. Тищенко. Законодавче забезпечення соціальних послуг в Україні:теоретично-правові проблеми. [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.visnyk.uzhnu.uz.ua/file/No.33/part_1/50.pdf.
11. Надія Іванівна Чудик - Білоусова. Сучасні тенденції правового регулювання надання соціальних послуг. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://univer.km.ua/visnyk/1567.pdf>.

IMPLEMENTATION OF MODERN TOOLS OF ADAPTATION OF PERSONNEL: UKRAINIAN AND FOREIGN EXPERIENCE**Колеснікова Віта Вікторівна**

асpirант ДВНЗ

"Університет менеджменту освіти" НАПН України

Summary. The approaches to organization of the process of adaptation of personnel in companies of Ukraine and other countries of the world, on which effective systems of training and development are formed, are analyzed. The principles of determination of the place and the role of the process of adaptation of personnel in the personnel management system are explored. The new methods and tools of adaptation of personnel, as well as priority directions of adaptation are proposed.

Анотація. Проаналізовано підходи до організації процесу адаптації персоналу в компаніях України та інших країн світу, на яких формуються ефективні системи навчання та розвитку. Досліджено принципи визначення місця та ролі процесу адаптації персоналу в системі управління персоналом. Запропоновано нові методи та інструменти адаптації персоналу, а також пріоритетні напрями адаптації.

Key words: personnel management, personnel adaptation, personnel recruitment, personnel training and development, curriculum, coaching.

Ключевые слова: управление персоналом, адаптация персонала, подбор персонала, обучение и развитие персонала, учебная программа, коучинг.

One of the important components of maintaining a highly competitive enterprise is the ability of personnel management to provide the creation of conditions for selection and retention of workers with the necessary qualifications. In this sense, adaptation of personnel plays an important role. It is one of the components of the personnel management system as a whole.

A working practice of enterprises shows that at present a high percentage of layoffs in organizations occurs at the first month of work of new employees. It was determined that most industrial accidents occur at the first month of work.

Вышеизложенное требует создания действенной системы адаптации персонала, которая обеспечит устранение большинства проблем, возникающих в начале работы. Many directions of professional adaptation are often considered as a prerequisite for personnel management in various countries of the world. It is connected with a widespread use of the principles of professional adaptation by foreign enterprises.

In the whole, in leading countries the state of professional adaptation was analyzed in works of scientists such as Warr P., Clapperton G. [1, 2], B. Frolenka, O. Dukule [3] and others. In the works of these authors, we trace a gradual transition from a simple statement of the facts of successful professional adaptation of foreign workers to the search for ways to interpret the known achievements in the field of professional adaptation and in other less favorable realities.

In addition, generalization of a significant number of recent publications in periodicals indicates a

growing interest of scientists and managers in the development and use of the so-called HR-management (human resource management), a kind of direction for personnel management, focused on ensuring professional adaptation of personnel taking into account international achievements in this sphere [4, 5, 6, 7].

Consideration of this problem is substantiated in the studies of N. Patutina [8], A. Kharchishina [9] and the research of the Lviv business school of the Ukrainian Catholic University "Unique models of corporate training and personnel development" [10].

M. Armstrong considers that an introduction of employees to the organization is important and draws attention to four main objectives of the introduction:

- to mitigate previous stages, when, probably, everything seems to the beginner incomprehensible and unfamiliar;
- to develop quickly a friendly attitude towards the company for a new employee, with the aim of making him more likely to stay in it;
- to get a complete result from a beginner in the shortest possible time;
- to reduce likelihood of a dismissal of a new employee as soon as possible [11].

According to A. Fowler, in most cases, employees leave in the first months after entering an organization. At the same time, the employer's expenses include:

- expenses for the adoption of a new employee;
- introduction costs (training, etc.);
- expenses for temporary replacement;
- expenses for additional control and correction of errors.

The studies of M. Armstrong showed that such

expenses make up to 75% of the annual remuneration of his/her work. For staff, expenses can easily reach the level of 50% of the payment. If 15 out of 100 workers, receiving an average of \$ 125,000 per a year, are released during the year, total costs can amount to up to \$ 90,000 - 7.5% of the total wage [11].

The purpose of the article is to analyze directions of modern tools for adaptation of personnel, as well as the experience of implementation in Ukrainian and foreign companies.

Adaptation of personnel in an organization is a necessary link in personnel management. A transformation of a candidate to an effective employee of a particular enterprise requires from a newcomer to overcome his/her uncertainty and fear of losing a job, to cope with the tasks, demonstrate a sufficient level of professional competence and experience, become a part of the team and find a common language with the immediate supervisor.

And only companies that have a wide and varied experience in hiring and a well-designed and an effective system of adaptation of personnel recognize the need for efficiency in determining whether the candidate meets the requirements of the position and, accordingly, reducing costs, which are usually inevitable. An experienced employer understands that there are no ideal workers, and every hiring is a compromise between expectation and reality.

Adaptation of new employees should be one of the main tasks of a recruitment department. 49% of Ukrainian enterprises attaches great importance to the organization of this process. Such attention to new employees is justified, because quality of their work depends on how quickly and painlessly they get used to their new environment and understand their responsibilities.

There are no universal recipes; each company has its own methodology. Therefore, the most popular way of introduction of a new employee to the team and job responsibilities is mentoring. This method is used by 36% of enterprises that organize events to adapt new employees. A mentor assigned to a new employee, who introduces him/her to a course of work on working, organizational, corporate and other issues. As practice shows, this method works very well even after years.

A quarter of enterprises (26%) conducts study tours that are aimed at introducing of new employees to the corporate culture, norms and values of the enterprise. About 23% of organizations offer new employees free training and advanced training, as many respondents reported that they conduct seminars and introductory trainings for new personnel.

15% of enterprises conduct personal conversations with their immediate supervisor or HR specialist, during which new employees receive useful information and answers. The same number of enterprises provides new employees with individual job plans [12].

Among the activities to adapt new employees conducted by Ukrainian enterprises, there were also curators from the HR department (9%) and testing that allows assessing how successfully an employee is

mastering in a new place (8%). A number of companies introduce employees into the profession (8%) and briefing (4%). Enterprises organize corporate events to represent (8%) and instruct (4%) new employees. 4% of enterprises organizes corporate events where they represent new employees and conduct internships. 3% of enterprises give new employees a work plan for a trial period and carry out certification at the end of the trial period. However, not all Ukrainian enterprises pay enough attention to new employees. More than a third (37%) of enterprises do not consider it is necessary to carry out activities to adapt new personnel [12].

As noted A.V. Lobza, K. Yurchenko at CJSC Agro-Soyuz, LLC "Metallurgical Plant Dneprostal" a tool to adapt personnel is mentoring. In the Public Joint-Stock Company of the commercial bank "Privat Bank," a group-coaching technology is used for employees of the contact center direction.

As experience shows, now in Ukraine such tools as an adaptation sheet, "Welcome training," a corporate brochure and a beginner's kit are used in large enterprises that are interested in attracting highly qualified specialists, developing of an enterprise and improving of performance indicators.

Coaching, as a systematic process, includes organizational, social, psychological and economic methods that contribute to the disclosure and maximization of a potential of an individual and a team in the professional sphere, create conditions for the permanent development and professional growth of personnel, lead to innovations and a qualitatively higher level of employee responsibility. Experience in applying of this management style by such companies as: "Kraft Foods", "Xerox", "Nokia", "Procter and Gamble", "Mary Kay", allows stating the fact that coaching:

- provides high standards for completing tasks;
- supports a participatory management system;
- creates an atmosphere that stimulates creativity, the generation of new ideas;
- is a reliable foundation of corporate culture, as it manifests itself through support, cooperation and partnership;

helps the company gain new competitive advantages.

Let us analyze professional adaptation in various world companies. The human capital development program of "Kyivstar" (one of the leading mobile operators and Internet providers in Ukraine with about 6,000 employees) was founded in 2004. The goals and priorities of the program are determined by the strategy of the company, and the program itself is considered as a tool to improve the effectiveness of employees.

At the initial stage, the main focus of the program was functional training: a personnel development manager worked individually with heads of departments, and his/her own training was carried out in accordance with the needs of a single unit. At this stage of training, it was mainly aimed at the development of highly specialized knowledge and skills of employees.

It soon became apparent that with this format of work, ordinary employees did not have an opportunity to choose and influence a topic of training, and self-training did not always take into account individual needs of an employee. As a result, it was decided to create a separate area for staff training. A functional training program has appeared. Subsequently, three more programs were added – development of competencies, development of talents and personnel reserve. Today, the Kyivstar Human Capital Development Program provides for two key forms of work with personnel: self-development and coaching (mentoring). The self-development block involves not so much help from personnel development specialists as support and creation of conditions for professional and personal growth. The coaching and mentoring unit is aimed primarily at adapting of personnel in the company, and also provides for further consultations and feedback, stimulates the exchange of experience and mutual assistance.

The OJSC "MTS Ukraine" is the second largest mobile operator in Ukraine. The company has been operating since 1992. In 2003, the entire block of shares was purchased by the Russian company "Mobile Tele Systems" (MTS). The largest mobile operator of the Russian Federation was rebranded in 2007, the number of employees of the company amounted to more than 3200 people.

A feature of training at MTS Ukraine is that training is divided into several types, and in particular, professional (training aimed at developing professional knowledge and skills necessary for employees to perform specific work functions) and integration (aimed at increasing the employee's involvement in the organizational culture). From the point of view of the personnel adaptation process, of course, this approach is progressive, because it provides for elements of social and psychological adaptation that are not widespread in domestic enterprises.

In 2008, the Directorate of the Development of Human Resources of the OJSC "MTS Ukraine" launched the Comprehensive Program of Replacing Vacant Positions with Internal Reserves from Customer Service Centers. This is a multi-level talent pool program for specialist positions. Operators of Subscriber Service Centers, who plan to connect their career with "MTS Ukraine," attend this program. A development program has been developed for them, with the help of which they gain knowledge about a direction within the company that interests them. In terms of the process of staff adaptation, the program opened up a new opportunity for the heads of structural divisions of the company, namely – to find and develop a candidate "for a vacancy", quickly fill vacancies and, most importantly, conduct quick and highly effective professional adaptation of an employee even before the actual start of work.

Another program of the Human Resources Development Directorate of the OJSC "MTS Ukraine" is "An Intern." It also relates to the process of adaptation of personnel, although the priority should still be to attract promising employees from outside the

company. In the frameworks of this program, the company uses a mentoring method to adapt personnel. The program "Professionals of the Future" is similar in its tasks, but slightly different in a content, which is aimed at 4-year students of the specialty "Telecommunications" of higher educational institutions.

The personnel selection component prevails in this program (actually head hunting), a personnel adaptation element is included at the final stage; the program winners get the opportunity to take an internship in one of technical departments of the company [13].

With regard to foreign experience, in the United States of America adaptation issues are dealt with in all enterprises. The only difference is in a program, for medium and large organizations, it is more in-depth. In small enterprises, it is a responsibility of a practice manager, sometimes due to the work of the union. The program includes both oral information about the company, its features, and written and graphic procedures. In medium and large enterprises, this is the responsibility of the HR manager or line managers. The program may include general (information regarding general acquaintance with the company, organization policy, labor remuneration, labor protection and trade unions) and special (acquaintance with the workplace, employees) information.

The peculiarity of the Japanese model of personnel adaptation lies in the desire of the company's management to attract young people who have recently graduated from school to work, do not have working skills, experience and influence of the concepts and culture of other companies.

An initial stage of training future employees is an adaptation course. Its duration is about two months. A mentor with broad powers is assigned to each young specialist. Mentor's duty is adaptation of a ward, familiarization with the workplace, assistance in solving problem or conflict situations. The specificity is that a mentor, as a rule, is a graduate of the same university as his/her ward. On the first day of acquaintance with the enterprise, the employee receives a package of documents, including brochures, guides, and rules for the employee. It may contain various kinds of information, for example, important components of the personnel policy of a company, company policies regarding discrimination, smoking, etc. Each employee has an opportunity to familiarize themselves with them and draw appropriate conclusions.

In Japanese firms, special attention is paid to the social and professional adaptation of personnel. The company has a specially designed program that is the basis to train workers. A significant place in it is given to a corporate culture. The organization's task is to familiarize it, and as a result, to form an opinion and a sense of belonging to a general atmosphere of the company [14].

The implementation of the adaptation system is a complex and time-consuming task, the solution of which affects the reduction of personnel management

costs, staff turnover, improvement of its performance indicators, the formation of a positive attitude towards work, the team and the manifestation of loyalty to the enterprise as a whole.

For a more successful entry into the position of employees it is necessary to develop:

- activities of adaptation;
- list and content of documents that are issued to employees for the period of adaptation;
- conduct adaptation training for beginners.

In addition, it is important to directly control the adaptation process, receiving feedback from both the employee and his line manager during the trial period.

Successful adaptation of personnel will help to save costs on finding new employees, reduce staff turnover, staff development, employees' satisfaction with work and create a positive attitude towards work, staff and the enterprise as a whole. It is proposed the formation of an effective system of personnel adaptation at enterprises and its constant monitoring.

The use of already known areas of professional adaptation requires a detailed analysis and forecasting of final prospects of probability of their implementation in specific conditions of place and time. In addition, professional adaptation, like any other controlled process, goes through various stages of improvement, overcoming certain obstacles. This allows followers to choose one of the options for the possible development of events, prepare for their influence through studying of the history of the formation of the process of professional adaptation.

Borrowing for implementation of the basis of professional adaptation of other enterprises, especially of foreign origin, managers must provide a significant personal (original) contribution to the final program of professional adaptation of personnel, which is associated with the process of changing many aspects of the turnover of professional adaptation in new conditions. In general, successful professional adaptation in developed countries has clearly defined negative trends that are closely related to the social and economic factors of a macro environment.

To provide optimization of management processes in various companies, an implementation of one of the new areas of personnel management is proposed – the creation of training schools for companies. It provides an effective approach to management. In these schools, each interested person will be able to undergo training to work in the company, according to the results of which the best interested employees in the development of themselves and the company as a whole will be accepted for the necessary positions.

We can say with confidence that this strategy of development will provide a unique approach to personnel management and will have a reserve of new employees that will be a good motivation for the company's employees.

Prospects for further studies of successful Ukrainian and foreign personnel management experience are focused on the development of professional adaptation of employees. They are caused by many factors: the growing integration of enterprises

in international labor markets, the establishment of compliance with indicators of social labor satisfaction in accordance with international standards, the development of close cooperation of foreign enterprises through the exchange of personnel, and the formation of personnel immunity from the harmful effects of crisis economic phenomena.

References:

1. Warr Peter, Clapperton Guy (2010) *The joy of work? Jobs, happiness and you*. London, Routledge.
2. Warr P. (2014) Four-quadrant investigation of job-related afekts and behaviours European Journal of Work and Ofganizational Psychology, 23. P. 342-63.
3. Frolenoka B., Dukule O. (2017) Personnel adaptation in the workplace, the quality of working life and subjective well-being. Information technologies, management and society, 10 (1). P. 7-12.
4. Gajda Joanna. (2019) Professional adaptation of new employees to the organization. CzOTO, Vol. 1, Issue 1, P. 929-938.
5. Caldwell, C., Peters, R. (2018) New employee onboarding-psychological contracts and ethical perspectives. Journal of Management Development, 37(1), 27-39.
6. Ciekanowski, Z. (2012) Proces adaptacji społeczno-zawodowej nowego pracownika. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo – Humanistycznego w Siedlcach*, Vol. 94/2012, 132.
7. Pratiwi, P., Ferdiana, R., Hartanto, R. (2018) An analysis of the new employee onboarding process in startup. Proceedings of 2018, 10th International Conference on Information Technology and Electrical Engineering: Smart Technology for Better Society, ICITEE, 603–608.
8. Patutina N. (2013) Korporatyvnoe obrazovanye kak ynstrument formyrovanyya orhanyzatsyonnoy kul'tury [Corporate education as an instrument of organizational culture formation]. Pedagogics. Vol. 1. P. 76–81.
9. Kharchyshina O. (2011) Stvorennya korporatyvnoho navchal'noho tsentru yak instrument formuvannya orhanizatsiynoyi kul'tury pidpryyemstv kharchovoyi promyslovosti. [Creating a Corporate Training Center as a Tool for Forming the Organizational Culture of Food Processing Enterprises]. Economic Bulletin of Donbass. Vol. 2 (24). P. 181–84.
10. Unique models of corporate training and staff development (research of UCU Lviv Business School). URL:
http://www.management.com.ua/tend/unique_models.pdf.
11. Armstrong, M. (2001) *A handbook of human resource management practice*, 8th edition, Kogan Page, London
12. Lobza A.V. Yurchenko K.A. (2015) Suchasni personal-tehnolohiyi yak zasib zabezpechennya efektyvnosti systemy naymu ta adaptatsiyi personalu: vitchyznyanyi ta zarubizhnyi dosvid. [Modern personnel technologies as a means of providing an effective system of hiring and adaptation of personnel:

domestic and foreign experience]. Young scientist.
URL:
<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/11/50.pdf>

13. Skidan V. (2007) Luchshye obuchayushchye kompanyy: MT·S Ukrayna [Best training companies: MTS Ukraine]. HRMagazine, Vol. 10. URL: <http://www.hrm.ua>

14. Miroshnichenko Y.V., Lobenko A.V. (2015) Adaptatsiya personalu: dosvid zarubizhnykh ta vitchyznyanykh pidpryyemstv [Personnel adaptation: experience of foreign and domestic enterprises]. Problems and prospects of entrepreneurship development. Vol. 1 (2). P. 27.

УДК 351.84

Kropivnytska M. E.,
Deputy Director of the Department of Organizational Work
and Interaction with state authorities - the head of the department,
Ministry of Social Policy of Ukraine;
post-graduate student of the Department of Social and Humanitarian Policy,
National Academy of Public Administration under the President of Ukraine

STRENGTHENING THE CAPACITY OF THE UKRAINIAN AUTHORITIES TO DEVELOP AND IMPLEMENT AN EARLY INTERVENTION SERVICE THROUGH THE USE OF THE TWINNING FACILITY

Кропівницька Маргарита Едуардівна,
заступник директора
Департаменту організаційної роботи
та взаємодії з органами державної влади – начальник відділу,
Міністерство соціальної політики України;
асpirант кафедри соціальної і гуманітарної політики,
Національна академія державного управління при Президентові України

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ У РОЗРОБЦІ ТА ВПРОВАДЖЕННІ СИСТЕМИ НАДАННЯ ПОСЛУГИ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ

Summary. The article explores the peculiarities of domestic practice for the implementation and development an early intervention service system through the use of the International Twinning Assistance tool.

The results of the development of early intervention services within the framework of the French-Ukrainian Twinning project “Support to Ukrainian administration in developing a legal and administrative set up to introduce a system of early intervention and rehabilitation for children with disability or having a risk of disability” in organizational, regulatory, educational and methodological directions are analyzed. The implementation of this project was studied in 2017 - 2019 by the Ministry of Social Policy of Ukraine in cooperation with European experts of the Twinning project, state and local authorities, interested non-governmental public organizations in Zakarpattya, Lviv, Odessa and Kharkiv regions selected as pilot. (The author of the article is a permanent adviser to the above mentioned Twinning project by the Ministry of Social Policy of Ukraine).

The main problems of the current state of service provision and the steps needed to solve them are identified. The objective necessity of establishment, development and functioning of a unified complex interagency system for providing early intervention service in Ukraine is proved and proposals for the development of this service to spread it gradually throughout the country are presented.

Анотація. У статті досліджено особливості вітчизняної практики щодо запровадження та розвитку системи надання послуги раннього втручання шляхом використання інструменту міжнародної допомоги Twinning.

Проаналізовано результати розвитку послуги раннього втручання у межах французько-українського проекту Twinning „Підтримка органів влади України в розробці законодавчих та адміністративних зasad для запровадження системи раннього втручання та реабілітації дітей з інвалідністю і дітей, які мають ризик отримати інвалідність” з організаційного, нормативно-правового, просвітницького та навчально-методичного напрямів. Досліджено реалізацію цього проекту у 2017 – 2019 роках Міністерством соціальної політики України у співпраці з європейськими експертами проекту, органами державної влади та місцевого самоврядування, заінтересованими неурядовими громадськими організаціями у Закарпатській, Львівській, Одеській і Харківській областях, обраних у якості пілотних. (Авторка статті є постійним радником вищезазначеного проекту Twinning зі сторони Міністерства соціальної політики України.)

Визначено основні проблеми існуючого стану надання послуги та кроки, необхідні для їх вирішення. Доведено об'єктивну необхідність створення, розвитку та функціонування єдиної комплексної

міжвідомчої системи надання послуг раннього втручання в Україні та надано пропозиції щодо розвитку даної послуги з метою поступового поширення її на всій території країни.

Ключові слова: інвалідність, раннє втручання, реабілітація, комплексна послуга, міждисциплінарна команда.

Keywords: disability, early intervention, rehabilitation, comprehensive service, multidisciplinary team.

Постановка проблеми. Система надання послуги раннього втручання існує в багатьох країнах світу. Міжнародними дослідженнями та успішним практичним досвідом надання цієї послуги дітям з інвалідністю або ризиком її отримання доведено корисність та ефективність використання цієї послуги з метою попередження інвалідизації дітей раннього віку, сприяння їх розвитку на основі найбільш повного використання потенціалу дитини та допомоги їхнім сім'ям.

Розвиток системи надання послуги раннього втручання в Україні набув актуальності та отримав прискорення протягом останнього десятиріччя, що також пов'язано із існуючою тенденцією збільшення кількості осіб з інвалідністю, зокрема, дітей з інвалідністю. Із 2,6 млн осіб з інвалідністю діти із встановленою інвалідністю становлять 156,1 тис. осіб, що дорівнює 6,0 % [1].

Через відсутність відповідних статистичних спостережень в Україні немає точних даних щодо кількості дітей раннього віку, які мають інвалідність та можуть мати ризик отримати інвалідність і потребують послуги раннього втручання. Міжнародна практика свідчить, що у понад 15% дітей раннього віку виявляють затримки розвитку, у зв'язку з чим вони потребують цієї послуги [2].

За нашими розрахунками, відповідно до міжнародних підходів до оцінювання кількості дітей з особливими потребами у віці 0-4 роки може становити в Україні приблизно 270-280 тис. осіб. [1; 2].

Протягом 2017 – 2019 років Міністерством соціальної політики України реалізовувався українсько-французький проект Twinning „Підтримка органів влади України в розробці законодавчих та адміністративних зasad для запровадження системи раннього втручання та реабілітації дітей з інвалідністю і дітей, які мають ризик отримати інвалідність” (далі – проект Twinning). Авторка статті була постійним радником проекту Twinning зі сторони Міністерства соціальної політики України.

Twinning є інструментом інституціональної розбудови ЄС, у межах якого здійснюється співпраця та обмін досвідом між державними органами України та аналогічними державними інституціями держав - членів ЄС з питань державного управління та адаптації національного законодавства до стандартів ЄС для досягнення обов'язкових результатів [3; 4].

Використання інструменту Twinning для зміцнення потенціалу виконавчої влади в Україні у вирішенні питання створення та розвитку системи надання послуги раннього втручання було обумовлено недостатністю розвитку нормативно-

правової бази з цього питання та намаганням з боку української влади вдосконалити та розвинути правове та регламентуюче середовище для запровадження цієї послуги.

Зі сторони адміністрацій країн-членів ЄС основним внеском у проект Twinning, який допомагає створити у перспективі необхідні зміни в сфері державного управління для вирішення важливої соціально-економічної проблеми, є команда експертів з країн-членів ЄС для впровадження законодавчих норм ЄС та досвіду в державних органах країни-бенефіціара. Зазначені експERTи не можуть бути приватними консультантами, а є державними службовцями аналогічних органів, або представниками уповноважених органів країн – членів ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суспільна значущість окреслених питань для розвитку інклюзивного суспільства та їх неврегульованість на законодавчому рівні зумовила достатньо високий рівень інтересу до них у наукових колах. Окремих аспектів проблеми раннього втручання в контексті надання комплексних послуг для дітей з порушеннями розвитку та їхніх сімей торкалися вітчизняні науковці та практики Н. Ашиток, Б. Буховець, О. Дубровіна, Н. Міхановська, Т. Міщук, Г. Кукуруза, М. Кравченко, А. Кравцова, І. Пасічник, О. Савченко та ін. [5; 6; 7; 8]. Також значну увагу цим питанням приділяли закордонні дослідники раннього втручання, у тому числі С. Барет, Ж. Боавіда, М. Гуральнік, Дж. Керрі, Ф. Кемпбел, Р. Маквільям, С. Меїсілс, Т. Мур, Н. Доброда-Крол, А. Серано, Д. Хекман, Дж. Шонкоф [9; 10; 11]. У своїх роботах вони досліджували систему і політику раннього втручання з економічної, соціальної точки зору та з точки зору розвитку людського капіталу, аналізували витрати та ефекти раннього втручання, його довгострокові переваги для державної політики щодо захисту прав дітей з інвалідністю та ризиком її отримання, наслідки практичного застосування для розвитку дітей.

Незважаючи на певний науковий інтерес до проблематики раннього втручання, не втрачає своєї актуальності потреба в комплексному дослідженні усіх складових раннього втручання у вітчизняній системі надання медико-соціальних послуг дітям з інвалідністю або ризиком її отримання та їхнім сім'ям. Зокрема, значний інтерес викликає дослідження досвіду використання інструменту міжнародної допомоги Twinning для підтримки можливостей органів виконавчої влади щодо запровадження системи надання послуги раннього втручання в Україні.

Мета статті. Метою статті є дослідження та аналіз результатів запровадження та розвитку

системи надання послуги раннього втручання шляхом використання інструменту міжнародної допомоги Twinning щодо підтримки потенціалу центральних та місцевих органів влади з організаційного та координаційного, нормативно-правового, контролюючо-оцінюваного та навчально-методичного напрямів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У міжнародній практиці раннє втручання виступає комплексною системою допомоги сім'ї, у якій виховується дитина з інвалідністю чи ризиком отримати інвалідність, спрямованою на своєчасне виявлення проблем або порушень у розвитку дитини перших чотирьох років життя і надання відповідної підтримки їй та її родині. Однією з основних цілей раннього втручання є створення умов для задоволення особливих потреб розвитку дітей в ранньому віці так, щоб на наступному етапі розвитку вони могли успішно соціалізуватися. Важлива особливість раннього втручання полягає у тому, що послуга здійснюється не тільки для дітей із вже встановленою інвалідністю, але й для дітей груп біологічного та соціального ризику в ранньому віці.

Поділяючи думку фахівців [12, с. 10–13], визначимо послугу раннього втручання як сімейноцентровану послугу, яка поєднує медичну, психологічну, соціальну і педагогічну допомогу, що надається міждисциплінарною командою фахівців, спрямована на забезпечення розвитку дітей віком від народження до 4 років з порушеннями розвитку або ризиком виникнення таких порушень, зростання та виховання їх у середовищі, яке є звичним для дітей відповідного віку без порушень, або максимально наближенню до нього, передбачає підтримку батьків таких дітей.

На сьогодні в Україні функціонує велика кількість установ і закладів системи охорони здоров'я, соціального захисту населення, освіти та недержавних організацій, які надають різні послуги дітям із порушеннями розвитку та їхнім сім'ям. Зокрема, нині в Україні діє 146 реабілітаційних установ для дітей з інвалідністю, з яких 8 установ належать до сфери управління Міністерства соціальної політики України, інші – до сфери управління органів соціального захисту населення державної та комунальної форми власності [13]. Значна їх частина надає комплексні послуги ранньої реабілітації дітям від 0 до 3-х років з порушеннями розвитку та ризиком їх отримання, спрямовані на попередження дитячої інвалідності.

За даними 2017 року у реабілітаційних установах системи Мінсоцполітики загалом отримали реабілітаційні послуги майже 1000 дітей віком до 2-х років, які належать до групи ризику щодо отримання інвалідності. (В деяких випадках статус інвалідності надається дитині після 3-річного віку. Відсутність спеціалізованої допомоги до цього віку серйозно погіршує негаразди та можливості еволюції дитини. Потрібно зауважити, що визнання статусу інвалідності допомагає дитині отримувати послуги у реабілітаційних центрах, для

її сім'ї стають можливими виплати фінансової допомоги.)

Важливо відзначити, що для значної частини цих дітей в результаті проведеної реабілітації ризик настання інвалідності було знято. За експертними даними, відповідний показник для дітей віком до 2-х років, які отримували реабілітаційні послуги в установах сфери Мінсоцполітики, становить близько 40 % [13].

Як показує практика, суттєве значення для збільшення можливостей упередження настання інвалідності у дітей раннього віку має розширення на рік вікового цензу, визначеного для прийому їх на реабілітацію. Тому було прийнято рішення збільшити до 3-х років категорію дітей групи ризику щодо отримання інвалідності для прийняття їх на реабілітацію [14].

З наукової і практичної точок зору, корекційні та профілактичні програми щодо попередження інвалідності цієї категорії дітей є багатовекторними та комплексними і сприяють інтеграції дитини в освітнє середовище (соціум). За медичними показниками та психолого-педагогічними оцінками, саме до трирічного віку можна адекватно оцінити стан дитини, скоординувати дії фахівців, реалізувати заплановані реабілітаційні заходи та отримати вагомі результати. Ранній початок реабілітації сприяє не лише успішному розвитку, але й адаптації дитини та її батьків до повноцінного життя в суспільстві.

Разом з тим нагальна є потреба у створенні єдиної комплексної системи надання послуги раннього втручання, яка б забезпечувала належну міжгалузеву координацію та взаємодію в питаннях задоволення потреб відповідної категорії дітей та їхніх законних представників в доступній близькості до місця проживання таких сімей.

Важливими кроками в цьому напрямі на законодавчому рівні стали наступні нормативно-правові акти.

Указ Президента України „Про заходи, спрямовані на забезпечення додержання прав осіб з інвалідністю” (2016 р.) [15]. На виконання підпункту 3 пункту 2 цього Указу Міністерством соціальної політики розроблено проект розпорядження Кабінету Міністрів України „Про схвалення Концепції створення та розвитку системи надання послуги раннього втручання в Україні”, яка має на меті створення та розбудову системи надання послуги раннього втручання та проходить наразі процедуру погодження зainteresованими органами.

Розпорядження Кабінету Міністрів України „Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу” (2017 р.) [16]. Згідно з Планом заходів з реалізації зазначеної стратегії визначено, що сприяння створенню системи надання послуг раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров’я та життя є важливим напрямом роботи Уряду. Зазначене

реалізується у прийнятті нормативно-правових актів, які регламентують діяльність з надання послуги раннього втручання.

Відповідно до Плану пріоритетних дій Уряду на 2019 рік одним з головних пріоритетів у реформуванні системи соціального забезпечення в Україні є реформа системи надання соціальних послуг та системи реабілітації для вразливих груп населення [17]. Діти з обмеженнями життєдіяльності або ризиком виникнення таких обмежень та їхні родини є однією з найбільш вразливих груп населення в Україні.

У плані заходів на 2017-2020 роки щодо реалізації пілотного проекту „Створення системи надання послуг раннього втручання” для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров’я та життя” визначено 4 пілотні області: Одеська, Харківська, Львівська та Закарпатська [18]. Започаткований таким чином розвиток послуги раннього втручання має на меті покращити доступ до комплексних та тривалих за часом послуг для дітей раннього віку з порушеннями розвитку, а також дітей з ризиком виникнення таких порушень та їхніх сімей. У перспективі ці заходи допоможуть максимально забезпечити соціальну інтеграцію дітей з особливими потребами, а також їхніх сімей у суспільному житті.

13 квітня 2017 року було підписано Меморандум про взаєморозуміння між Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, Національною Асамблеєю людей з інвалідністю України, Благодійним фондом „Інститут раннього втручання”, Всеукраїнською громадською організацією Всеукраїнська Фундація „Захист прав дітей”, Міністерством охорони здоров’я, Міністерством соціальної політики, Міністерством освіти і науки, Фундацією „Soft Tulip” Королівства Нідерланди та Європейською асоціацією раннього втручання „Eurlyaid”, що дозволило утворити національну платформу для діалогу усіх зацікавлених сторін з метою впровадження системи раннього втручання в Україні [19].

Три засідання платформи, які відбулись протягом 2017 – 2018 років, продемонстрували спільні зусилля українських громадських об’єднань, державних органів влади, а також міжнародних партнерів щодо розвитку системи надання послуги раннього втручання та підтвердили ефективність інвестування у раннє втручання та ранню реабілітацію дітей з порушеннями розвитку та у виявлення дітей з ризиком виникнення таких порушень. Це сприяло подальшому діалогу та дієвим крокам на центральному та місцевому рівнях щодо розвитку послуги раннього втручання у пілотних регіонах.

У результаті розвитку системи раннього втручання у всіх пілотних регіонах у тісній співпраці з проектом Twinning послугу раннього втручання надавало 19 установ. Протягом 2017 – 2018 років чисельність отримувачів послуги у пілотних регіонах становила 3 121 сім’ю [20].

Після поширення пілотного проекту на десять областей замість чотирьох [21] станом на 01.07.2019 послугу раннього втручання вже надавало 35 установ різного відомчого підпорядкування по всіх пілотних регіонах [20].

Результатами реалізації проекту Twinning стали:

1. Розробка нормативно-правової бази для впровадження системи раннього втручання (оцінка існуючої в Україні правової бази щодо послуги раннього втручання та порівняльне вивчення найкращих європейських та світових практик щодо нормативно-правової бази для надання даної послуги сприяли зміцненню та вдосконаленню з боку української влади правового та регламентуючого середовища для реалізації послуги).

Було утворено Національну Раду з питань раннього втручання, як консультивативний дорадчий орган при Кабінеті Міністрів України (перше засідання якої відбулось 05.07.2019). Рішенням першого засідання визначаються напрями вирішення трьох основних питань:

- реалізації пілотного проекту „Створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров’я та життя” (відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 року № 350 [21]);

- міжнародної підтримки впровадження даної послуги в Україні;

- розвитку послуги раннього втручання на місцевому рівні.

2. Визначення ролі та механізмів участі різних зацікавлених сторін на центральному та місцевому рівнях. Проект сприяв створенню, структуруванню та поширенню координаційних органів та механізмів взаємодії між зацікавленими сторонами, які працюють навколо послуги раннього втручання: в кожному з чотирьох пілотних регіонів (Одеська, Харківська, Львівська та Закарпатська області) розпорядженнями обласних державних адміністрацій утворено регіональні міжвідомчі консультивативні ради з питань реалізації пілотного проекту „Створення системи надання послуги раннього втручання”, затверджено їх склад, положення про регіональні консультивативні ради та відповідні плани заходів, що надало поштовх розвитку послуги раннього втручання на місцях.

Під час роботи проекту Twinning в пілотних областях була виявлена потреба у створенні додаткових робочих органів – міжвідомчих координаційних комісій на рівні району / мікрорайону для опрацювання конкретних випадків (кейсів) фахівцями та всеобщою допомоги сім’ї, в якій знаходиться дитина з порушеннями розвитку або з ризиком їх виникнення.

Міжвідомча координаційна комісія (далі – комісія) відіграватиме роль робочого органу з питань раннього втручання на рівні району / мікрорайону, тобто на рівні фахівців, що працюють безпосередньо з отримувачами послуги. Ще одна

важлива роль комісії - об'єднати та забезпечити безпосереднє спілкування та обмін інформацією різних партнерів, що працюють з дітьми в галузях охорони здоров'я, соціальної політики та освіти.

Окрему увагу було приділено навчанню фахівців з питань співпраці в системі з метою вдосконалення спільної роботи з дітьми з порушеннями розвитку або ризиком виникнення таких порушень. Зокрема, на базі Центру підвищення кваліфікації працівників сфери управління Міністерства соціальної політики України протягом 2018-2019 років за участю експертів Проекту Twinning було проведено 5 тематичних короткотермінових семінарів з проблематики раннього втручання для заступників директорів Департаментів соціального захисту населення, заступників директорів обласних центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

3. Розробка базового стандарту послуги та конкретних вимог до людських ресурсів.

Проект стандарту надання послуги раннього втручання був розроблений в ході спільного обговорення з представниками чотирьох пілотних регіонів і має бути доопрацьований іншими заінтересованими сторонами.

Процес спільної роботи з командами чотирьох пілотних регіонів привів до спільного визначення найбільш успішних практик для надання послуги раннього втручання. На основі цієї роботи експерти проекту розробили опорний інструмент (оціночну таблицю) для проведення внутрішньої оцінки наданої послуги за однією моделлю у всіх вже існуючих та майбутніх центрах раннього втручання. Цей інструмент дозволить фахівцям регулярно вдосконалювати свою практику.

4. Створення системи звітності, моніторингу та оцінювання послуги раннього втручання в Україні.

Оскільки в Україні відсутня офіційна статистика щодо чисельності дітей раннього віку з порушеннями розвитку та ризиком виникнення таких порушень, важливим кроком у впровадженні системи раннього втручання на регіональному рівні став початок пілотування моделі онлайнскринінгу (скринінг-тесту у формі анкети, яку легко заповнити в режимі онлайн) щодо збору даних для аналізу потреби населення в отриманні послуги раннього втручання. Із квітня 2018 року розпочато використання онлайнскринінгу у пілотних регіонах. Посилання на анкету розміщено на вебсайтах Мінсоцполітики, обласних державних адміністрацій, управлінь соціального захисту населення, освіти, охорони здоров'я та всіх інших дотичних структур [22].

За попередніми результатами оброблення запитів (за даними 132 заповнених анкет), які надійшли в 4 пілотних областях протягом 2018 року, найбільше звертались з приводу проблем розвитку дітей стосовно навичок мовлення та комунікації (83 % всіх звернень), слабкої взаємодії з дорослими або іншими дітьми (72 % всіх звернень) та розладів сенсорного розвитку (59 % всіх звернень), причому понад 72 % запитів

стосувались дітей у віці від 2-х до 4-х років (рис. 3). Це свідчить про прогалину у виявленні порушень розвитку у дітей найменшої вікової групи. Щодо розподілу звернень за статтю дітей 66 % становили звернення від батьків дівчаток [23].

Підсумовуючи результати застосування онлайнскринінгу, було визнано, що він не був таким успішним, як очікувалося, з огляду на низьку кількість анкет, які були заповнені та надіслані до центрів раннього втручання, особливо в містах Ужгороді та Львові. У подальшому було вирішено обмежити його використання як інструменту комунікації щодо раннього виявлення проблем розвитку дитини. На заміну запропоновано загальнодоступний інформаційний онлайн інструмент без адміністративної частини (яка може стимулювати користувачів від використання).

Наприкінці онлайн модуля було надано інформацію про контактні дані центрів раннього втручання, з якими батьки зможуть зв'язатися, якщо у них виникають сумніви щодо розвитку їхньої дитини. Дані більше не збиратимуться на рівні центрів раннього втручання в регіонах. Надалі передбачається включення онлайнскринінгу до інформаційної системи Мінсоцполітики, особливо до майбутньої бази даних, пов'язаної з особами з інвалідністю, яка функціонуватиме на базі Міністерства.

Система оцінювання якості наданих послуг розроблялась на базі французького методу оцінки якості послуг, що надаються соціальними установами, та на базі Порядку розроблення державного стандарту соціальної послуги, затвердженого наказами Мінсоцполітики [24, 25].

Експертами проекту розроблено повністю автоматизовану систему моніторингу та оцінювання послуги, яка базується на сучасних практиках надання даної послуги в Україні, яку також рекомендується у перспективі інтегрувати до бази даних Мінсоцполітики.

У рамках проекту Twinning було надруковано брошюри та листівки, що мають на меті надання фахівцям та сім'ям інформації щодо питань, пов'язаних з розвитком дитини та системою раннього втручання в Україні, та підготовлено 3 відеоролики як матеріали для комунікації та адвокації.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, у статті досліджено процес запровадження та розвитку системи надання послуги раннього втручання в результаті реалізації проекту Twinning у пілотних областях в Україні. Цей проект дозволив змінити потенціал органів влади щодо розбудови основних складових системи надання даної послуги: відбувся розвиток правового середовища з питань раннього втручання; Мінсоцполітики, регіональні та місцеві адміністрації покращили свої операційні можливості стосовно впливу на процеси та

моніторингу реалізації послуги раннього втручання.

Проаналізовано результати розвитку послуги раннього втручання у Харківській, Львівській, Закарпатській та Одеській областях, де працювали експерти проекту Twinning.

Аналіз результатів діяльності проекту Twinning підтверджує суттєві зрушення на регіональному рівні. Проте залишається нагальною проблема щодо вдосконалення діючої системи державного управління у сфері попередження дитячої інвалідності та розширення послуг для дітей молодшого віку на місцевому рівні, що допомагають запобігти чи протидіяти інвалідизації дітей із порушеннями розвитку та підтримати сім'ї, в яких виховуються такі діти, для формування батьківської компетенції та попередження інституціалізації.

Невідкладними заходами для розвитку системи послуг раннього втручання, на нашу думку, мають бути:

- затвердження проекту розпорядження Кабінету Міністрів України „Про схвалення Концепції створення та розвитку системи послуг раннього втручання в Україні” на виконання Указу Президента України від 13.12.2016 № 553/2016 „Про заходи, спрямовані на забезпечення додержання прав осіб з інвалідністю” [15];

- затвердження державного стандарту послуги раннього втручання;

- поетапне розповсюдження надання послуги раннього втручання по всій території України, враховуючи кожну об'єднану територіальну громаду, яка має для цього можливості;

- подальша співпраця та підтримка з боку міжнародних партнерів, забезпечення кадрового потенціалу раннього втручання шляхом підготовки команд з раннього втручання і тренерів для підвищення кваліфікації спеціалістів і фахівців, які задіяні у системі надання цієї послуги;

- подальше вдосконалення нормативно-законодавчої бази для розвитку раннього втручання;

- формування інституційно-організаційного сектору системи надання послуги раннього втручання.

Перспективи подальших розвідок у даній сфері можуть бути окреслені наступними напрямами:

- визначення місця медико-соціальної послуги раннього втручання в медичній реформі, яка триває в Україні, зокрема у ході створення нового механізму фінансування надання медичних послуг шляхом поступового переходу на оплату з державного бюджету медичних послуг, що входять до програми медичних гарантій;

- зростання ролі і значення вітчизняних наукових досліджень з питань раннього втручання та запровадження їх результатів у практику державного управління, зокрема, залучення Національної академії наук України до розробки

програм навчання спеціалістів і фахівців для міждисциплінарних команд з раннього втручання;

- шляхи забезпечення з питання надання послуги раннього втручання об'єднання зусиль з боку держави, органів місцевого самоврядування, неурядових громадських, батьківських організацій та подальшої співпраці з усіма заинтересованими сторонами.

Список літератури

1. Захист дітей, які потребують особливої уваги суспільства. Статистичний збірник. / Державна служба статистики України. – Київ, 2018 // [Електронний ресурс]. – Дата оновлення: 28.09.2018. – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 02.04.2019).
2. Brown, S. E., Guralnick, M. J. (2012). International Human Rights to Early Intervention for Infants and Young Children with Disabilities: Tools for Global Advocacy. *Infants Young Child.* 2012 Oct-Dec; 25(4): 270–285. – URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4514513/>
3. Про затвердження Порядку ініціювання, підготовки та реалізації проектів Twinning: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 № 700 // [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws-term/42669:69697> (дата звернення: 29.08.2019).
4. Вебсайт Центру адаптації державної служби до стандартів ЄС // [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.center.gov.ua/pro-tsentr/proekti/twinnin/>
5. Ашиток Н. Проблеми інклузивної освіти в Україні / Н. Ашиток // Людинознавчі студії. Педагогіка. – 2015. – Вип. 1(33). – С. 4-11. – URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lstud_2015_1\(33\)_3](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lstud_2015_1(33)_3).
6. Кукуруза Г.В. Ефективність програм раннього втручання для дітей з порушенням психічного розвитку / Г.В. Кукуруза // Вісник Харківського національного університету. – 2013. – № 1046. – С. 184–186.
7. Кравченко М. В. Механізми децентралізації соціальних послуг в Україні / М. В. Кравченко // Науковий вісник. – 2014. – Вип. 14 „Демократичне врядування” // [Електронний ресурс]. – URL: http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk14/fail/kravchenko.pdf
8. Міхановська Н.Г., Кукуруза Г.В., Кравцова А.М. та ін. Процедура оцінки розвитку дітей раннього віку в системі раннього втручання: методичні рекомендації (Узгоджено АМН України та МОЗ України). — Харків, 2005. — 29 с.
9. Barrett S.W. Economics of early childhood intervention. In Shonkoff, J.P. & Meisels, S.J., Editors, *Handbook of Early Childhood Intervention*, Second Edition. – Cambridge, United Kingdom : Cambridge University Press.
10. Guralnick, M. J. (2001). A developmental systems model for early intervention. *Infants and Young Children*, 14(2), 1–18.

11. Доброда-Крол Н. Раннє вмешатисяльство: Ключові аспекти і міжнародний опит. Міжнародний дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) / Н. Доброда-Крол // – К., 2014. – 48 с. – URL: <http://www.lib.knigi-x.ru/23pedagogika/22710-1-rannee-vmeshatistvo-klyuchevie-aspekti-mezhdunarodniy-opit-nataliya-dobrova-krol-mezhdunarodniy-detskiy-fond-oop-yuni.php>
12. Формування політики раннього втручання : тренінговий модуль / Кол. авторів: Л. Ю. Байда, Є. Б. Павлова, О. Л. Іванова, Г. В. Кукуруза. – К., 2017. – 62 с.
13. Мережа реабілітаційних установ в Україні / Офіційний веб-портал Міністерства соціальної політики України // [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.msp.gov.ua/news/8361.html> (дата звернення: 02.04.2019).
14. Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2006 р. № 1686 і від 31 січня 2007 р. № 80: Постанова КМУ від 26.07.2018 р. № 587 // [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2018-p> (дата звернення: 27.02.2019).
15. Про заходи, спрямовані на забезпечення додержання прав осіб з інвалідністю: Указ Президента України від 13 грудня 2016 р. № 553/2016 // [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/553/2016> (дата звернення: 29.08.2019).
16. Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 № 526 // [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2017-%D1%80> (дата звернення: 29.08.2019).
17. Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2019 рік: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1106 // [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2018-%D1%80> (дата звернення: 20.05.2019).
18. Деякі питання реалізації пілотного проекту „Створення системи надання послуг раннього втручання” для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров’я та життя: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 948 // [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/948-2016-%D1%80> (дата звернення: 20.05.2019).
19. Меморандум про взаєморозуміння між Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, Національною Асамблеєю людей з інвалідністю України, Благодійним фондом „Інститут раннього втручання”, Всеукраїнською громадською організацією Всеукраїнська Фундація „Захист прав дітей”, Міністерством охорони здоров’я, Міністерством соціальної політики, Міністерством освіти і науки, Фундацією „Soft Tulip” та Європейською асоціацією раннього втручання „Eurlyaid”. 13 квітня 2017 року // [Електронний ресурс]. – URL: <http://rvua.com.ua/memorandum> (дата звернення: 27.02.2019).
20. Проект Twinning „Підтримка органів влади України в розробці законодавчих та адміністративних засад для запровадження системи раннього втручання та реабілітації дітей з інвалідністю і дітей, які мають ризик отримати інвалідність” // Офіційний веб-портал Міністерства соціальної політики України. – URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Ranne-vtruchannya.html> (дата звернення: 29.08.2019).
21. Деякі питання створення системи надання послуг раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров’я та життя: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 року № 350 // [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-2019-%D1%80> (дата звернення: 29.08.2019).
22. Виявлення порушень розвитку у дітей (0-4) за допомогою онлайн скринінгу стає доступнішим / Офіційний веб-портал Міністерства соціальної політики України // [Електронний ресурс]. – Дата оновлення: 02.08.2019. – URL: <https://www.msp.gov.ua/news/17442.html> (дата звернення: 29.08.2019).
23. Фінальний звіт проєкту Twinning UA 13 ENPI SO 01 16 (UA/55) / Проект Twinning „Підтримка органів влади України в розробці законодавчих та адміністративних засад для запровадження системи раннього втручання та реабілітації дітей з інвалідністю і дітей, які мають ризик отримати інвалідність” / Офіційний веб-портал Міністерства соціальної політики України // [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Ranne-vtruchannya.html> (дата звернення: 29.08.2019).
24. Про затвердження Порядку розроблення державного стандарту соціальної послуги: Наказ Міністерства соціальної політики України від 16 травня 2012 року № 282 // [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0876-12> (дата звернення: 29.08.2019).
25. Про затвердження Методичних рекомендацій з проведення моніторингу та оцінки якості соціальних послуг: Наказ Міністерства соціальної політики України від 27 грудня 2013 року № 904 // [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0904739-13> (дата звернення: 29.08.2019).

Тураев А. С.

старший преподаватель,

ORCID 0000-0003-1741-6857,

Джизакский Государственный педагогический институт,

Джизак, Узбекистан

НЕОКОНСЕРВАТИВНАЯ ПРАКТИКА: ОПЕРАЦИЯ "ИРАК"

A. S. Turaev

senior lecturer,

ORCID 0000-0003-1741-6857,

Jizzakh State Pedagogical Institute,

Jizzakh, Uzbekistan

NEOCONSERVATIVE PRACTICE: "IRAQ" OPERATION

Abstract. US neoconservatism manifested itself as one of the most influential political ideologies in the post-Cold War era. Its impact on the processes, especially in the Middle East region, has played an important role in making foreign political decisions. In the post-2000 years, the US foreign policy in the region was observed to be implemented in full neoconservative ways. In particular, the Iraqi operation, the war against terrorism in Afghanistan, was initially formed on the basis of neoconservative ideas. In this article, we will try to clarify the impact of the American neoconservatism on the war in Iraq and its justification. The performance of neoconductive conceptions, prepared over decades, and its theorists, ideological foundations, and conceptual approaches are analyzed.

Keywords: Middle East, US neoconservatism, neoconservative foreign policy, Iraq, terrorism, foreign policy, energy security, democracy

Во многих идеологических потоках неоконсерватизм характеризовался самой впечатляющей особенностью последних десятилетий. Сторонники и представители этого течения внесли значительный вклад в формирование внешнеполитических подходов Республиканской партии США к 1980-2010 годам. Поэтому важное значение приобретает изучение тенденций развития внешнеполитической идеологии и практики неоконсерватизма как идеально-политической системы, а также влияния и характера на формирование стратегии, внешнеполитической практики и концептуальных основ безопасности США. В частности, проводится ряд аналитических исследований о том, что операции США по борьбе с терроризмом, в частности, военные действия в Афганистане и Ираке, являются непосредственным исполнением неоконсервативных идей. В то же время идет интенсивная работа над прогнозом следующей волны неоконсервативной практики. Следует отметить, что именно результаты операции по изменению порядка в Ираке снизили либеральный позитивный имидж США на международной арене. Негативные взгляды на внешнеполитическую практику США в те времена были более серьезными. Он пояснил, что конкретные либеральные демократические инициативы США сосредоточены на гегемонии.

В качестве одного из таких взглядов были сформулированы выводы о том, что США будут пытаться реализовать свои экономические

интересы во всех регионах с помощью военной силы и политического вмешательства в процессы в регионах. По признанию многих экспертов, в качестве наглядного примера можно привести военную операцию США по отношению к Ираку. Согласно аналитическим выводам, одним из основных внутренних стимулов для свержения иракского лидера является то, что это нефть Ирака, и одна из главных задач, стоящих перед американскими неоконсерваторами, - это поиск возможностей для экономической стабильности. Конечно, для того, чтобы прийти к таким выводам, нужно будет опираться на определенные основания. В этой работе мы постараемся сосредоточиться на анализе источников, основанных на практике военной операции США в Ираке, которая показывает, что в течение многих лет неоконсерваторы тщательно изучали и влияли на принятие внешнеполитических решений.

Несмотря на то, что операция по изменению структуры в Ираке была проведена в 2003 году, можно видеть, что в период после окончания "холодной войны" многие американские неоконсерваторы были настроены на такую практику. В частности, в 1995 году республиканский сенатор отметил, что следующим важным аспектом американской политической стратегии является сохранение доступа к природным ресурсам, подчеркивая, что основное внимание следует уделять источникам энергии Персидского залива[32].

В апреле 2001 года от "Института публичной политики" Бейкер представил доклад "энергетическая безопасность". В докладе было отмечено, что Ирак продолжает оказывать дестабилизирующее влияние на союзников США на Ближнем Востоке, угрожает международному и мировому порядку и процессам поставок нефти с Ближнего Востока на мировой рынок. США должны провести политический анализ современного военного, энергетического и политico-дипломатического состояния Ирака...[1]. Один из американских ученых М.Клера отметил что контроль над Ираком приводит к признанию нефти в качестве силы. Контроль над Персидским заливом дает возможность контролировать Европу, Японию и Китай и оставаться в наших руках нефтяными кранами[25]. При этом следует отметить, что для неоконсерваторов актуальность геоэкономических интересов региона Ближнего Востока обусловлена тем, что 20 сентября 2001 года в письме "Проект для нового американского века" к Бушу также заметно по содержанию. Например, в том случае, если даже 11 сентября не было обнаружено доказательств прямого отношения Ирака к террористическим нападениям, было открыто признано, что необходимо свергнуть режим Хусейна [30]. За три года до событий 9/11 26 января 1998 года неоконсервативный центр "Проект для нового американского века" представил новый концептуальный подход к внешней политике США на Ближнем Востоке. В нем отмечается, что США и его друзья, весь мир находятся под ядерной угрозой Саддама Хусейна. И эта угроза служит стимулом для прекращения ее режима [15, p.33].

После того, как Хусейн вторгся в Кувейт в 1991 году, Ирак стал главной целью для неоконсерваторов. Подчеркивая агрессивность режима Хусейна, неоконсерваторы резко отрицают инициативы по сотрудничеству с ним. Несмотря на то, что Ирак уже много лет является государством, в котором применяются международные меры, неоконсерваторы также критиковали гуманитарную помощь в отношении действующего Ирака. Например, они также критиковали программу ООН "нефть вместо продуктов питания". Вместе с тем, комиссия ООН, занимающаяся поиском и ликвидацией ОМУ в Ираке, также скептически относилась к эффективности ее деятельности. Однако комиссия добилась определенных успехов. То есть при их участии было уничтожено 40,000 единиц боевого химического оружия, 3600 тонн запрещенных химикатов и более 100 единиц оборудования, предназначенного для производства химического оружия[7].

Многие представители политической элиты США начали подчеркивать, что после Афганистана пришло время установить порядок на Ближнем Востоке и что необходимо применять прямые военные вмешательства. В этот период большинство политической элиты США

составляли неоконсерваторы, а также поднимались на важные руководящие должности в правительстве. По признанию американский исследователь Г. Доррина, из 18 теоретиков, которые были участниками письма о свержении режима Хусейна, 11 заняли свое место в правительстве Буша. "Проект для нового американского века" несколько раз вышел с призывами свергнуть режим Хусейна. В своих обращениях к президенту Клинтону и республиканским конгрессменам они назвали Ирак последней крупной угрозой после холодной войны и предупредили о неэффективных дипломатических соглашениях с диктатурой управления[23]. Как неоконсервативное решение проблемы предполагалось признать Хусейна военным преступником. Неоконсерваторы твердо верили, что идея изменения иракского режима и демократизация Ирака будет работать на основе "принципа домино". Они считают, что эта инициатива послужит толчком для трансформации диктаторских структур на Ближнем Востоке. Только процесс должен быть подкреплен вооруженными силами США.

После победы Дж.Буша, хотя неоконсерваторы не смогли полностью выйти с его внешнеполитическими взглядами, у них появилась возможность усилить свое политическое влияние. Д.Рамсфельд занимал пост министра обороны. Также можно заметить, что взгляды на Райс намного ближе к неоконсервативным подходам позже. Д.Фейт был назначен заместителем министра обороны. Таким образом, можно видеть, что в правительстве неоконсерваторы сформировались как сообщество с небольшим влиянием. США теперь перешли на другую концепцию сдерживания, то есть стратегию, направленную против "rough states", которые могут атаковать США в будущем. Но события 11 сентября полностью изменили ситуацию и сыграли решающую роль в формировании будущих внешнеполитических направлений администрации Буша. До терактов 11 сентября в качестве основной угрозы были "rough states", а теперь борьба с терроризмом стала признаваться новым направлением политики национальной безопасности США. Даже неоконсерваторы не уделяли внимания вопросу о терроризме, и эта новая угроза и призыв к борьбе с ней стали новым вызовом как для доминирующих кругов, так и для идеологов неоконсерватизма. В своем обращении к Конгрессу 20 сентября 2001 года Буш перечислил основные направления этой войны: террористическая организация Аль-Каиды, ее лидер Усама بن Ладен и террористические базы, расположенные на территории Афганистана. Он отмечает, что война начинается с Аль-Каиды, но не заканчивается[36]. Согласно выводам "доктрины Буша", если демократия на Ближнем Востоке победит, проблемы безопасности в этом регионе, такие как терроризмом и распространением ОМУ, будут устраниены.

Таким образом, начались военные операции. В этом процессе министр обороны Д.Рамсфельд и его заместитель П.Вульфович также выступил с предложением добавить вопрос о свержении режима в Ираке к процессам борьбы с терроризмом. В то время как Вульфович познакомился только через книги о Ираке, он утверждает, что Ирак начал беспокоиться о нем в 1979 году. И он отметил что, путь к миру на Ближнем Востоке проходит через Багдад [35, р.7]. Несмотря на тщательный подход государственный секретарь Пауэля к международному сообществу и союзникам в отношении вероятности потери позиции США в исламских странах[4, С.227] были предприняты серьезные меры, чтобы найти связь между Богдадом и террористами. Но в процессе работы в этом направлении трудно было прийти к объективным выводам. Изучая информацию, предоставленную ЦРУ, П.Вульфович и Д.Фейт резко критиковали управление, заявив, что они указывают на то, что данные, скорее всего, не являются точными целями[37, р.250]. Кроме того, они также полагаются на информацию Национального Конгресса Ирака, которая находится в оппозиции к Хусейну. Именно с этой учетной записью источника у них была информация, которую они хотели. Однако его надежность не всегда была гарантирована [26].

Внешнеполитические аналитики, такие как Майкл Лидин, оценивают вторжение Ирака как первый шаг к вторжению на Ближнем Востоке. По их мнению, дальнейшие шаги по ликвидации террористических формирований происходят в Иране, Ираке и Сирии...[22, р.159]. Прогнозы М.Лидин в определенном смысле свидетельствуют о развитии событий.

По мнению один из известных неоконсерваторов Дж.Болтона, основной интерес США в этом регионе заключается в том, чтобы создать беспрепятственный доступ к энергетическим ресурсам и обеспечить безопасность Израиля, который является близким союзником Вашингтона в регионе[2].

Американский эксперт по Ближнему Востоку Дж.Кемп сказал, что правительство Буша заявило о том, что в начале 2002 года объектом военных действий после Афганистана станет Ирак, а до 2005 года разделена на решение о свержении Хусейна [32]. Хотя 17,6% импорта энергетических ресурсов США приходится на Ближний Восток[13], бывший глава Федеральной резервной системы Аллан Гринспен и сенатор Джон Маккейн признали, что иракская война началась из-за нефти. Гринспен писал в своих мемуарах, что война в Ираке велась в основном из-за нефти. Как неоднократно отмечалось выше, экономические интересы, в частности геополитическое значение энергетического фактора растут. Формирование иракской операции также указывает на то, что она напрямую связана с этим фактором. Кроме того, контроль США над Ираком может быть внешним огнестрельным оружием для Сирии и

Ирана....Наличие американских военных сил в Ираке может стать важным рычагом давления на этих стран" [34, С.265].

По мнению российский исследователь А.Арбатова, главной целью Вашингтона было создание в регионе "дружественного режима" и региональной военно-политической силы против Ирана. В то же время, США нацелился на снижение зависимости от Аравии и ослабление ОПЕК.

Администрация Буша вызывает три причины которые мотивируют военную операцию Ирака. Во-первых, у Саддама Хусейна есть ОМУ(оружие массового уничтожения), что непосредственно угрожает безопасности США. Во-вторых, у террористических групп, таких как Ирак Аль-Каида, есть неразрывные отношения, которые могут помочь им также получить ОМУ. В-третьих, освобождение пострадавших Ираков от тирании Саддама Хусейна[11, р.78-79]. Один из фактов, связанных с изменением режима Ирака, заключается в том, что население, принадлежащее к шиитской секте приветствовало американских солдат в высоком настроении в качестве посланий свободы[31, р.94].

Параллельно с деятельностью в правительстве теоретики неоконсерватизма начали всестороннюю пропаганду и лоббистскую компанию в своих журналах. В их состав также вошли представители первого поколения неоконсерватизма. В своей работе Норман Подгорец выступил с призывом "не идти против судьбы", а также с идеей "Четвертой мировой войны" "против "rough states" и "исламафашизма", заявив, что это логическое продолжение победы демократии над коммунизмом в "третьей мировой войне" [28]. У.Кристол отметил, что Афганистан по – прежнему является "началом борьбы", превращая его в компанию, которая охватывает весь Ближний Восток и азиатские страны, категория порождает усиление противоречий и становится настоящим "столкновением цивилизаций"[17].

Военная операция в Ираке началась 20 марта 2003 года и коалиционные силы во главе с США 9 апреля захватили Багдад. Быстро неоконсервативные СМИ поспешили обратить внимание на весь мир своими выступлениями о победе в этой борьбе. В частности, У.Кристол сказал в своем журнале The Weekly Standard, что жители стран, освобожденных от злых правительств, получили возможность вести последовательную и нормативную жизнь в результате свержения афганских талибов, доминирующих в Персидском заливе, и режима Хусейна в Ираке [21, р.9]. Не подозревая о развитии будущих процессов неоконсерваторы прилагали все усилия для дальнейшего развития своих идей. Например, Макс Бут также выдвинул такие предложения, как оккупация нефтяных месторождений в Саудовской Аравии.

В результате военных действий, когда стало известно, что в результате военных действий в Хусейне не было ОМУ Бушское правительство

начало пытаться оправдать иракскую войну, борьба за свободу и демократию стала основным оружием в борьбе с терроризмом. Но утверждения о демократии вызвали протест международного сообщества в качестве меры широкого распространения гегемонии США. В связи с этими негативными отношениями, как считают неоконсерваторы, ни одно событие в прошлом десятилетии, за исключением событий 11 сентября, не принесло отрицательных результатов американскому мировому положению. Что касается подхода большинства к ситуации в Ираке, то результаты военных действий США на Ближнем Востоке и в других местах не привели к фундаментальным изменениям в стратегической конфигурации, отмечает Р.Каган[18].

Спустя два года после операции в Ираке К.Паузель, который был участником решения о войне в Ираке, признался что в отношении существования ОМУ в Ираке были представлены в ООН неопределенные и фальсифицированные данные [10].

Но за короткое время реальная ситуация в Ираке изменилась. Начались столкновения между местными противоборствующими силами, гражданская война и партизанские действия. Неоконсерваторы начали резкую критику. Они обратили внимание на то, что эти проблемы могут быть достигнуты путем более эффективного использования военных средств в предотвращении, устраниении. Они предположили, что более эффективное использование американских войск в реализации любого плана является эффективным. Он попытался оценить неготовность местных жителей к демократизации как последствия долгосрочной диктатуры Хусейна.

Неоконсерваторы не смогли предложить какой-либо эффективный инструмент для быстрого решения проблемы Ирака. В результате их критиковали различные политические силы. В частности, лидер крайних правых сил Республиканской партии П.Бюккенен резко критиковал неэффективную деятельность неоконсервативных кругов вокруг президента. В свою очередь, агрессивная внешняя политика была признана серьезным ущербом позиции США. Республиканские изоляционисты попытались обвинить неоконсерваторов в негативном влиянии на "неопытного президента" [6]. После резких обвинений произошло разделение даже в неоконсервативных кругах. Несколько представителей неоконсерватизма отвергли, что они повлияли на президента Буша, заявив, что они не имеют ничего общего с этим потоком. Например, Ричард Перл отрицает участие неоконсерваторов в правительственные ошибках, утверждая, что он не участвовал в процессах его ведения, хотя он положительно воспринял начало иракской войны. Также Макс Бут отрицает существование неоконсерваторов в администрации президента. Он отметил, что ни Буш, ни Дик Чейни, ни Рамсфельд, ни Паузель, ни Райс не являются

неоконсерваторами. Политика Белого дома, по его мнению, была сформулирована в призывае к событиям 11 сентября, а не под влиянием неоконструкторов[3, p.45-46].

Чарльз Краутхаммер, оценивая эту ситуацию, выразил мнение, что ситуация в Ираке является гражданской войной местного населения [19].

Ф.Фукуяма утверждает, что США не смогли найти ОМУ в Ираке, но получил отрицательную "оценку" со стороны международного сообщества [12, С.9]. Фукуяма указывает на три основные ошибки, допущенные администрацией Буша и неоконсерваторами: первая - "социальная инженерия" – единственный инструмент для экспорта национальной демократии, особенно на Ближнем Востоке; вторая – непонимание и непонимание важности принципов международной легитимности, а третья-приятие израильского мышления на Ближнем Востоке и его неправильное применение к американской роли[14]. Фукуяма критикует неоконсерватизм в последнее время, подчеркивая, что он не видит его ни как политического символа, ни как теоретического понятия, и делает вывод о том, что он больше не может согласиться с такими взглядами[12, С.9].

Один за другим видные представители после критики начали уходить с служебных постов. В ноябре 2006 года Д.Рамсфельд подал в отставку с поста министра обороны. По состоянию на январь 2005 г. п.Вульфович покинул Пентагон. Дж.Болтон, который скептически относится к международным организациям, был делегирован в ООН и в декабре 2006 года уволен в отставку за отрицательные результаты республиканцев на промежуточных выборах.

В политике по ближневосточным вопросам неоконсерваторы, исходя из выводов политики изменения режима в Афганистане и Ираке, начали также учитывать необходимость переоценки идей демократизации региона в ускоренном порядке по принципу домино. Однако полностью отказаться от этих идей не удалось. В этот период неоконсерваторы критиковали решения о сокращении военных в Афганистане и Ираке. Было отмечено, что сохранение военного присутствия в этих двух государствах, исходя из особенностей идеологии "военного ислама" региона, рассматривается как эффективная стратегия демократизации стран. Сокращение военного контингента в Ираке также нанесло серьезный удар по эффективности формирующихся демократических институтов в стране. Было подчеркнуто, что все усилия, предпринятые в США, теряют свою значимость. В то же время неоконсерваторы не отказались от идеи о том, что Ирак должен рассматриваться как демократическая модель для других стран Ближнего Востока, особенно для будущего Ирана. Демократические реформы, достигнутые в Ираке, должны быть примером того, чтобы показать, что демократия может быть решена в многонациональном, многоконфессиональном арабском мире.

Появление ИГИЛ в Ираке считалось следствием вывода американских войск, как предсказывали неоконсерваторы. Ряд политических деятелей (Б.Обама, Т.Блэр) то время как международные эксперты оценивали появление ИГИЛ как последствия политики США на Ближнем Востоке и войны в Ираке, но взгляды неоконсерваторов на это были совершенно разными. В частности, они оценивали появление ИГИЛ не как результат военного вторжения в Ирак, разрушения существующих социально-политических различий и институтов, а как результат неправильной политики, проводимой в этом государстве, и отсутствия и сокращения военного участия с самого начала. По оценкам неоконсерваторов, если бы в качестве ответной меры были предприняты дальнейшие меры по увеличению числа военных сил, это было бы ограничивало бы переход суннитов в ряды ИГИЛ [20].

В заключение можно сказать, что анализ источников показывает, что формирование и практика внешней политики США в начале XXI века были под влиянием идеологии неоконсерватизма. На политической арене США идеология неоконсерватизма заняла свое прочное место и повлияла на процесс принятия политических решений. В частности, внешнеполитические практики, такие как борьба с терроризмом и иракская война, были полностью реализованы на основе неоконсервативных идей.

Таким образом, становится известно, что в направлении неоконсервативной внешней политики США на Ближнем Востоке, в частности, иракской операции, были выдвинуты следующие цели:

Во-первых, интересы США в обеспечении потребности в перспективных энергетических ресурсах. То есть, создание прочных связей с государствами Персидского залива, богатыми нефтью и газом, устранение барьеров для возможностей в энергетической сфере и достижение возможностей формирования формирования мировой энергетической рыночной инфраструктуры;

Во-вторых, обеспечение гегемонии США в мире требует, прежде всего, необходимости ослабления антиамериканских режимов в определенных регионах. Таким образом, посредством введения либерально – демократического управления в таких государствах будут предприняты усилия по формированию сил, поддерживающих гегемонию США;

В-третьих, Обеспечение безопасности Израиля, являющегося союзником США на Ближнем Востоке. Следует отметить, что большинство сторонников неоконсервативного взгляда в США считаются евреями. Поэтому можно сказать, что свержение режима Хусейна, который рассматривается как угроза безопасности Израиля, является одним из приоритетов неоконсерватизма.

В-четвертых, Необходимость поддерживать союзные силы, обеспечивая постоянное присутствие США в регионе Ближнего Востока, а также препятствовать становлению других ведущих держав в регионе.

В целом, можно сказать, что США, несмотря на критику в отношении неоконсерватизма и его внешнеполитической практики, являются идеино-методологической основой для принятия внешнеполитических решений. Поэтому основным вопросом в развитии анализа в этом направлении остается прогнозирование следующей волны неоконсервативной внешнеполитической практики и оценка тенденций формирования новых теоретических основ.

Библиографический список

Bibliography

1. Amy Myers Jaffe. Baker Institute Policy Report 15: Strategic Energy Policy: Challenges for the 21st Century // http://www.bakerinstitute.org/publications/study_15.pdf
2. Bolton J.R. Arms sales ... and Human Rights // The Washington Times, 21.09.1997. URL: <https://www.aei.org/publication/arms-sales-and-human-rights/>
3. Boot. M Myths about Neoconservatism // The Neocon Reader, ed. Irwin Stelzer. – New York: Groove Press, 2004. – P. 45–46.
4. Bush D. Klyuchevie resheniya. – M.: ZAO «Olma Media Grupp», 2011. – S. 227.
5. Byukenen P. Pravie i ne-pravie. – M: AST Tranzit kniga, 2006. – S. 49, 80.
6. McConnell S. Among the Neocons // The American Conservative, 21.04.2003. URL: <https://www.theamericanconservative.com/articles/among-the-neocons/>
7. Cleminson F. R. What Happened to Saddam's Weapons of Mass Destruction? // Arms Control Today, September 2003. URL: https://www.armscontrol.org/act/2003_09/Cleminson_09.
8. Donnelly T. Rumsfeld's War // The Weekly Standard, 15.12.2004. URL: <https://www.weeklystandard.com/thomas-donnelly/rumsfelds-war>
9. Foreign Policy Experts Urge President Obama to Reconsider Troop Drawdown in Iraq // Foreign Policy Initiative, 15.09.2011. URL: <http://www.foreignpolicyi.org/content/fpi-directors-sign-open-letter-urging-president-obama-reconsider-troop-drawdown-iraq>
10. Former aide: Powell WMD speech «lowest point in my life» // CNN, 23.08.2005. URL: <http://www.cnn.com/2005/WORLD/meast/08/19/powell.un/>
11. Fukuyama F. After the Neocons: America at the Cross-Roads. – Yale University Press, 2006. – P.78-79
12. Fukuyama F. Amerika na raspute. – M.: AST: AST Moskva, 2008. – S. 9.

13. Georgiy Mirskiy. Bolshoy Blijniy Vostok — samiy konfliktniy region mira // <http://www.wpec.ru/text/200704171449.htm> –Klub mirovoy politicheskoy ekonomiki
14. Gvosdev N.K., Krnjevic-Miskovic D. The Neoconservatism of Francis Fukuyama // The National Interest, 04.08.2004. URL: <https://nationalinterest.org/article/the-neoconservatism-of-francis-fukuyama-2725>
15. Halper S and J. Clarke. America Alone: The Neo-Conservatives and the Global Order. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. - Pp. 9–39.
16. Interview with Richard Perle. Rose D. Neo Culpa // Vanity Fair, January 2007. URL: <https://www.vanityfair.com/news/2006/12/neocons200612>
17. Kagan R. Kristol W. The Gathering Storm // The Weekly Standard, 29.10.2001. URL: <https://www.weeklystandard.com/robert-kagan-and-william-kristol/the-gathering-storm-1689>
18. Kagan R. Po-prejnemu 'nomer odin' // <http://www.inosmi.ru/translation/245002.html> . - 30 oktyabrya. - 2008
19. Krauthammer Ch. This Is Their Civil War // The Guardian, 07.12.2004. URL: <https://www.theguardian.com/world/2004/dec/07/iraq-comment>
20. Kristol W. Kagan F. What to Do in Iraq // The Weekly Standard, 16.06.2014. URL: <http://www.weeklystandard.com/what-to-do-in-iraq/article/795057>
21. Kristol W. September 11, 2001 – April 9, 2003 // The Weekly Standard. – 2003. – Vol. 8. – No. 32. – P. 9.
22. Ledeen M. The War Against the Terror Masters: Why It Happened. Where We Are Now. How We'll Win (First Edition). St. Martin's Griffin Press, 2003. – P.159
23. Letter to President Clinton on Iraq // Project for the New American Century, 26.01.1998. URL: <http://www.newamericancentury.org/iraqclintonletter.htm>
24. Marshall J.M. Practice to Deceive // Washington Monthly, April 2003. URL: http://washingtonmonthly.com/features/2003/0304_marshall.html.
25. Maykl K. Voyni za resursi // <http://www.washprofile.org/?q=ru/node/5743>.
26. Miller G., Drogin B. Intelligence Analysts Whiffed on a "Curveball" // The Los Angeles Time, 01.04.2005. URL: <http://articles.latimes.com/2005/apr/01/nation/na-curveball1>
27. Open Letter to President Obama on Afghanistan // Foreign Policy Initiative, 07.09.2009. URL: <http://www.foreignpolicyi.org/content/open-letter-president-obama-afghanistan>. Moyar M. The Stability Operations Era // Foreign Policy Initiative, 08.11.2015. URL: <http://www.foreignpolicyi.org/content/fpi-analysis-stability-operations-era>
28. Podhoretz N. How to Win World War IV // Commentary, February 2002. URL: <https://www.commentarymagazine.com/articles/how-to-win-world-war-iv/>
29. Press Availability with Deputy Secretary Wolfowitz in Berlin // Defense Department transcript, 10.05.2001. URL:<http://www.defense-aerospace.com/article-view/verbatim/16159/us-official-details-missile-talks-with-germany.html>
30. Project for the New American Century, Letter to President Bush on Iraq, 20th September 2001 // (consulted July 2006): <http://www.newamericancentury.org/Bushletter.htm>
31. Rogers P. Why we're losing the War on Terror. Polity Press. 2008. – P.94
32. Sarabev A.V. SShA: geopoliticheskie prognozi 90-x godov i sovremennie blijnevostochnie realii.http://socionet.ru/publication.xml?h=repec:rus:soctwo:sarabyev_alexey.37887-2.
33. Schmitt G. Our Basic Instincts Were Sound // Los Angeles Times, 01.02.2004. URL: <http://www.newamericancentury.org/iraq-20040202.htm>
34. Shumilin A.I. Evolyusiya politiki administratsii Busha na Blijnem Vostoke: ot distansirovaniya k aktivnomu vmeshatelstvu // Politika SShA v menyayushemsya mire. – M., 2004. – S . 265.
35. Stelzer I. The Neocon Reader. – New York: Grove Press, 2004. – P. 7.
36. Transcript of President Bush's address to a joint session of Congress, 20.09.2001. // The Washington Post, 20.09.2001. URL:http://www.washingtonpost.com/wpsrv/nation/specials/attacked/transcripts/bushaddress_092001.html
37. Vaisse J. Neoconservatism: The History of the Movement. – Harvard: Harvard University Press, 2010. - P. 244.

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна

доктор юридических наук, профессор

Ташкентского государственного юридического университета

Баймурадов Ботир Панжи угли

преподаватель

Ташкентского государственного юридического университета

Хусанбаев Олим Отамуратович

кандидат юридических наук, доцент

Ташкентского государственного юридического университета

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ, НРАВСТВЕННО-ВОСПИТАТЕЛЬНЫЕ ИДЕИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МИРЗО УЛУГБЕКА

Mukhitdinova Firuza Abdurashidovna

Doctor of Law, Professor of Tashkent State Law University

PEDAGOGICAL, MORAL-EDUCATIONAL IDEAS AND ACTIVITIES OF MIRZO ULUGBEK

Аннотация. В статье рассмотрены политico-правовые учения великих деятелей Мавереннара а также взгляды и практика Мирзо Улугбека о государстве, законе, справедливости, политике. Также изучены идеи Улугбека о нравственном воспитании молодежи. Проанализированы место и практическое значение политico-правовых учений и практики Улугбека в развитии государственности и системы правовых основ независимого Узбекистана.

Resume. The article discusses the political and legal teachings of the great figures of Maverennahr as well as the views and practices of Mirzo Ulugbek on the state, law, justice, and politics. The ideas of Ulugbek on the moral education of youth are also studied. The place and practical significance of the political and legal teachings and practices of Ulugbek in the development of statehood and the system of legal foundations of independent Uzbekistan are analyzed.

Ключевые слова: государство, закон, справедливость, управление, воспитание, народ

Keywords: state, law, justice, management, education, people

На международном уровне признано, что Узбекистан был одной из колыбелей цивилизации не только на Востоке, но и во всем мире. Выросшие на этой земле великие мыслители Аль-Хорезми, Абу Райхан Беруни, Ибн Сино, Ахмад Фаргони, Махмуд Замахшари, Мирзо Улугбек своими научными открытиями внесли неоценимый вклад в развитие общечеловеческой цивилизации. Образцовая жизнь наших предков, многогранная деятельность, изыскания на пути развития науки и сегодня удивляют мировое сообщество.

Великий ученый и государственный деятель Мирзо Улугбек как покровитель науки во времена своего правления призывал ученых разных стран в Самарканд, проводил важные исследования по астрономии, математике. В этом древнем городе было создано одно из первых учреждений высшего образования – мадрасас олия. Ведущие ученые того времени проводили исследования по точным и естественным наукам. Произведение Мирзо Улугбека «Зиджи джадиди Гурагани», или «Новые Гурагановы астрономические таблицы» определило развитие астрономической науки. Проблема правления Тимура и Тимуридов посвящена также монография профессора Турсунова Н.О. «Таърих ва фарҳанги мардуми Ҳуҷанд», изданная в Иране, на персидском языке. Примечательно, что автор на основе добротного исторического материала, ценных исторических источников, таких как «Зафарнаме» Низамиддина

Шами, «Матла ул-саъдайн ва маджма ал-баҳрайн» Абдураззака Самарканди, «Мунтахаб ат-таворих» Мухиддина Натанзи и др., особое внимание обращает на эпоху завоевания Тимура и Тимуридов в Худжанде и его областях.

Мухаммад Тарагай – Улугбек вошел в мировую историю не только как правитель государства, но прежде всего как выдающийся ученый, просветитель, организатор и покровитель науки и искусства. Не случайно его называли «ученым на троне». Он обладал, также, хорошим знанием Корана, хадисов и фикха (мусульманская теология). О научных достижениях Мирзо Улугбека и о его покровительстве людям искусства и науки нам дает сведения письмо его учителя Гиёсиддина Джамшида Кашани, написанное своему отцу. В нем он писал так: «...он исламский правитель и пусть Великий Аллах сделает его правление вечным. Он учёный человек. Я хочу сказать, в первую очередь, что эта благородная личность наизусть знает большую часть Корана, может также пояснить суры Корана. Каждый день, перед собравшимся народом, он читает по две суры Корана не делая ни одной ошибки. Он очень хорошо знает арабскую грамматику и синтаксис, владеет изысканным почерком. Вместе с этими качествами, он также является хорошим знатоком исламского права (фикх), логики, литературы и музыки.

С периодом правления Улугбека в Мовароуннахре связан высший расцвет науки и культуры. Продолжая традиции великого Темура, Улугбек создавал условия для развития светских наук – математики, истории, астрономии, медицины, богословия, литературы. Двор Улугбека в Самарканде стал блестящим собранием лучших интеллектуальных сил всей Средней Азии. Здесь работали известные ученые и мыслители – Казизаде Руми, Гиясиддин Джамшид Каши, Али-Кушчи, Низамиддин Бирджанди. В Самарканде в то время жили историки Абдураззак Самарканди, Хафизи Абру, труды которых стали важнейшим источником изучения истории народов Средней Азии, а также знаменитый медик Мавлоно Нефис, поэты Сиражиддин Самарканди, Саккаки, Лутфи и др. Это были передовые люди своего времени, верившие в силу человеческого разума, в силу науки.

Важнейшей стороной культурной политики Улугбека была его просветительская деятельность. В целях развития просвещения по его указу было построено три высших духовных учебных заведения: медресе в Бухаре, Самарканде и Гиждуване. Медресе, построенные Улугбеком, выполняли функции университетов. На портале бухарского медресе были написаны слова: «Стремление к знанию – обязанность каждого мусульманина и мусульманки», превратившиеся в своеобразный лейтмотив периода правления Улугбека. Мирзо Улугбек творчески развил педагогические взгляды своих предшественников Рудаки, Фараби, Беруни, Ибн Сино. Он высоко ценил разум, верил, что прогресс науки способствует развитию личности его интеллекта. В своем эмирате построил три медресе: в Бухаре, Гиждуване и Самарканде. Учебные комнаты в них шире, светлее, стены красочно расписаны, соблюдались санитарные и гигиенические условия.

Реформы Улугбека потребовали новых учебников. Он и его сподвижники занялись созданием новой учебной литературы. Часть учебной литературы была создана в Средней Азии. Так, популярно было пособие по арабской грамматике поэта Абдурахмана Джами. По мнению Улугбека, учебники для медресе должны быть написаны в простой и доходчивой форме.

Улугбек отменил систему индивидуальных занятий и ввел метод «джамоа», близкий классно-урочной системе. Общую лекцию читали большой группе шагирдов в 70 человек, а практические занятия велись малой группе из 10–15 человек.

Лучшие выпускники медресе приглашались Улугбеком в обсерватории. С большой ответственностью он относился к подбору кадров мударрисов.

В медресе Улугбека была четкая организация учебного дня, строгое расписание занятий, обязательное как для шагирдов (учеников), так и для мударрисов (преподавателей), отмечалась посещаемость студентов.

В своих учениях Улугбек огромное значение уделял вопросам нравственного воспитания. Особую роль отводил взаимоотношениям между людьми, считал основой нравственного воспитания формирования чувства дружбы и ответственности, которая сегодня очень актуальна для воспитания подрастающего поколения. Как нам известно, под председательством Президента Республики Узбекистан Шавката Мирзиёева 2018 года 4 июля состоялось видеоселекторное совещание, посвященное вопросам адресной и системной работы с молодежью, создания достойных условий для обеспечения ее занятости. «Если мы не будем заниматься воспитанием детей, ежедневно контролировать их действия, давать образование, обучать профессиям, приобщать к труду, обеспечивать достойной работой, сложно будет защитить их от вредных воздействий», – сказал Шавкат Мирзиёев. Исходя из этого Союзу молодежи, Республиканскому центру духовности и просветительства, Институту по изучению проблем молодежи и подготовке перспективных кадров поручено разработать действенные, практические меры по воспитанию молодежи духовно зрелыми личностями, формированию у нее идеологического иммунитета и ограждению от воздействия чуждых идей. Именно в этом важное значение имеет учения Мирзы Улугбека.

Большое значение уделял трудовому воспитанию, с уважением относился к людям физически закаленным и крепким. Высоко ценил умение владеть оружием, ездить верхом и бороться.

Философские, эстетические, общественно-политические и просветительно-педагогические взгляды и творчество Улугбека оказали большое влияние на дальнейшее развитие педагогической мысли Центральной Азии. Он был одним из первых реформаторов узбекской национальной школы. Почти 600 лет назад Улугбек высказал аксиому: стремление к просвещению – есть путь к процветанию государства. Современный опыт экономически развитых стран мира подтвердил эту замечательную мысль.

В период правления Улугбека укрепились культурно-экономические связи со многими государствами Востока и Запада, Центральной Азии. Заметен расцвет в устном народном творчестве. Героический народный эпос обрастает различными вариациями. В Самарканде создаются общины стихолюбов, которые на своих сборищах читают стихи Омара Хайяма, Фирдоуси, Физули, Ганджави и др. поэтов Востока. Творчество Улугбека, его философские, эстетические, общественно-политические и просветительские – педагогические взгляды оказали большое влияние на дальнейшее развитие педагогической мысли Центральной Азии.

Летописцы утверждают, что Улугбек лично принимал участие в постройке медресе в Самарканде, а позже читал там лекции. В Самаркандском медресе Улугбека проводились и астрономические наблюдения с помощью

небольших инструментов. Уже тогда выяснилось, что координаты звезд, приведенные в каталогах, несколько отличаются от их реального положения на небе. В это медресе Улугбек пригласил большое количество астрономов и математиков исламского мира. Одним из первых преподавателей там был Кази-заде Руми. За чрезвычайную ученость современники называли его «Платоном своей эпохи». Впоследствии, став главным мударрисом (ректором) медресе Улугбека – центра научной мысли тогдашнего Востока, Кази-заде Руми стал считаться главой всех самаркандских ученых.

Стремление к знаниям и просвещению в эпоху Улугбека нашло отражение и в архитектуре. Классический пример тому – великолепный архитектурный ансамбль – площадь Регистан в Самарканде, включающая три религиозных учебных заведения – медресе Улугбека, Шер-Дор и Тilla-Кари.

Почти одновременно в окрестностях Самарканда возводилась астрономическая обсерватория. Ее главным инструментом был секстант – гигантская двойная меридианская дуга радиусом 40.2 метра – сооружение для наблюдения за звездами. Нижняя часть дуги находилась в траншее глубиной 11 метров, вырубленной в скале. Меридианская дуга была встроена в здание, надземная часть которого представляла собой цилиндрическую трехъярусную конструкцию диаметром 46 метров и высотой 30 метров. Обсерватория располагалась на возвышенности и поражала своими гигантскими размерами всякого, кто ее видел.

Самаркандский мраморный секстант, сохранившийся до наших дней, считался самым большим из всех известных до него на Востоке. Без преувеличения можно сказать, что обсерватория Улугбека была прототипом современных астрономических учреждений. Здесь же располагалась крупнейшая библиотека, книжный фонд которой насчитывал более 15 тысяч книг, охватывающих почти все отрасли науки.

При Улугбеке Самарканд стал одним из мировых центров науки средневековья. Известно, что в его обсерватории работало около ста квалифицированных астрономов и математиков. Здесь в первой половине XV в. возникла целая научная школа. При этом Улугбек всегда оставался лидером своей «астрономической академии». Именно ему принадлежит идея создания главного инструмента обсерватории и проведения собственных наблюдений за звездами.

Важнейшим итогом научных исследований Самаркандской школы считаются знаменитые «Звездные таблицы» («Зидж-и-Гурагани») – каталог, в котором установлены точные координаты 1018 звезд и 683 населенных пунктов Востока. В отличие от предшествовавших ему «зиджей», он базировался на собственных наблюдениях. Это главный научный труд Улугбека, который автор завершил после тридцати

лет кропотливой работы и астрономических наблюдений.

Активный период работы Самаркандской обсерватории закончился вместе с гибелью Улугбека 27 октября 1449 г. Но забвение не коснулось научных истин, которым следовал сам Улугбек. Сохранился и главный труд самаркандских астрономов: Али Кушчи, покинув Самарканд, вывез собой в Стамбул копии «Звездных таблиц», благодаря чему в будущем они стали известны всему миру.

Кроме астрономии, Улугбек занимался математикой, историей, музыкой, литературой, писал стихи. Наиболее известными его научными трудами являются: по математике – «Трактат по определению синуса первой степени», по истории – «История четырех улусов», по музыкальному искусству – «Трактат о музыкальной науке» и другие.

В конце XIV – начале XV вв. определился стиль эпохи Улугбека в живописи, архитектуре и прикладном искусстве. Традиции зодчих и мастеров XIV в. достигают в XV в.

еще большей законченности и глубины. Создаются замечательные архитектурные произведения, красивые и удобные жилища, отвечающие природным условиям Средней Азии.

После трагической гибели Улугбека роль главного культурного центра Востока переходит к Герату. Представители хорасанской ветви Темуридов династии Шахрух, Байсункур – брат Улугбека, Султан Хусейн Байкара, продолжая традиции, заложенные Амиром Темуром, покровительствовали развитию литературы и искусства, архитектуры, чем способствовали их бурному расцвету.

Расцвет литературы в эпоху Темуридов характеризовался прежде всего активизацией творческой деятельности тюркоязычных авторов, что нашло свое выражение в появлении новых поэтических и прозаических произведений Насими, Сайфи Сараи, Лутфи и др. Укрепилась взаимосвязь тюркской (староузбекской) и таджикской литератур (Х. Ширази, К. Хужанди, С. Саваджи), появились переводы литературных произведений таджикского языка на тюркский.

С именем Улугбека связан большой исторический труд «История четырех улусов», где помещена история четырех государств, образовавшихся после распада империи Чингисхана. Сама рукопись не дошла до наших дней, неизвестно даже, является ли Улугбек одним из авторов, или просто это произведение написано от его имени. Несколько слов о своеобразном продолжении работ самаркандских астрономов. В начале XVIII в. магараджа (индийский князь) Савай Джай Сингх II (1688–1743) возвёл на территории Индии пять астрономических обсерваторий (в Дели, Джайпуре и др. городах), инструменты в которых были сконструированы по образцу приборов в обсерваториях ат-Туси и Улугбека.

Таким образом, проделанный краткий научно-исторический обзор состояния и исследования педагогических учений Центральной Азии XIV - начала XVI вв. ясно показывает, что на протяжении около трехсот лет сложилась самостоятельная отрасль научных знаний в мировой и отечественной истории, занимавшаяся освещением истории эпохи Тимура и Тимуридов, особенно Мирзо Улугбека признанной историками как период Ренессанса (Возрождения) Востока.

Литература:

1. Выступления Ш.Мирзиёева 2018 г 4 июля на видеоселекторное совещание: «Завтрашний день зависит от проявления заботы о молодежи сегодня».
2. Бартольд В.В. Улугбек и его время. //Соч. Т.Н. 4.2. - М., 1964. - С.25-178.
3. Бобурнаме. Записки Бабура. Ташкент, 1993. - Изд. 2-ое.
4. . Васифи. Бадоэй ал-вакоэй. Т.И. -М., 1961. (Критический текст).
5. История Самарканда. Т. I. -Ташкент, 1969. - С.177-192
6. З Клавихо. Дневник путешествия в Самарканд ко двору Тимура (1403-1406). -М., 1990. - С.107
7. «Бартольд В. В. Улугбек и его время. Петроград, 1918, с.38
8. ↑ Ибн Арабшах. Чудеса судьбы истории Темура
9. Сочинение Мирзы Улугбека "Улус-и арба'-ий Чингизи" ("Четыре улуса Чингизидов") Улугбек, Мирзо. Тўрт улус тарихи. Тошкент, 1994.
10. ↑ Улугбек // Советский энциклопедический словарь. — 2-е изд. — М.: Советская энциклопедия, 1982. — 1600 с.
11. The Shajarat ul-Atrak, or Genealogical tree of the Turks and Tatars. Translated and abridged by Col. Miles. London, 1838.
12. Beatrice Forbes Manz. The rise and rule of Tamerlane. Cambridge University Press. New York.

#10 (50), 2019 część 9

Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe
(Warszawa, Polska)

Czasopismo jest zarejestrowane i publikowane w Polsce. W czasopiśmie publikowane są artykuły ze wszystkich dziedzin naukowych. Czasopismo publikowane jest w języku polskim, angielskim, niemieckim i rosyjskim.

Artykuły przyjmowane są do dnia 30 każdego miesiąca.

Częstotliwość: 12 wydań rocznie.

Format - A4, kolorowy druk

Wszystkie artykuły są recenzowane

Każdy autor otrzymuje jeden bezpłatny egzemplarz czasopisma.

Bezpłatny dostęp do wersji elektronicznej czasopisma.

Zespół redakcyjny

Redaktor naczelny - Adam Barczuk

Mikołaj Wiśniewski

Szymon Andrzejewski

Dominik Makowski

Paweł Lewandowski

Rada naukowa

Adam Nowicki (Uniwersytet Warszawski)

Michał Adamczyk (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Peter Cohan (Princeton University)

Mateusz Jabłoński (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)

Piotr Michalak (Uniwersytet Warszawski)

Jerzy Czarnecki (Uniwersytet Jagielloński)

Kolub Frennen (University of Tübingen)

Bartosz Wysocki (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Patrick O'Connell (Paris IV Sorbonne)

Maciej Kaczmarczyk (Uniwersytet Warszawski)

Dawid Kowalik (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)

Peter Clarkwood(University College London)

#10 (50), 2019 part 9

East European Scientific Journal
(Warsaw, Poland)

The journal is registered and published in Poland. The journal is registered and published in Poland. Articles in all spheres of sciences are published in the journal. Journal is published in English, German, Polish and Russian.

Articles are accepted till the 30th day of each month.

Periodicity: 12 issues per year.

Format - A4, color printing

All articles are reviewed

Each author receives one free printed copy of the journal

Free access to the electronic version of journal

Editorial

Editor in chief - Adam Barczuk

Mikołaj Wiśniewski

Szymon Andrzejewski

Dominik Makowski

Paweł Lewandowski

The scientific council

Adam Nowicki (Uniwersytet Warszawski)

Michał Adamczyk (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Peter Cohan (Princeton University)

Mateusz Jabłoński (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)

Piotr Michalak (Uniwersytet Warszawski)

Jerzy Czarnecki (Uniwersytet Jagielloński)

Kolub Frennen (University of Tübingen)

Bartosz Wysocki (Instytut Stosunków Międzynarodowych)

Patrick O'Connell (Paris IV Sorbonne)

Maciej Kaczmarczyk (Uniwersytet Warszawski)

Dawid Kowalik (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)

Peter Clarkwood(University College London)

Igor Dziedzic (Polska Akademia Nauk)
Alexander Klimek (Polska Akademia Nauk)
Alexander Rogowski (Uniwersytet Jagielloński)
Kehan Schreiner(Hebrew University)
Bartosz Mazurkiewicz (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)
Anthony Maverick(Bar-Ilan University)
Mikołaj Żukowski (Uniwersytet Warszawski)
Mateusz Marszałek (Uniwersytet Jagielloński)
Szymon Matysiak (Polska Akademia Nauk)
Michał Niewiadomski (Instytut Stosunków Międzynarodowych)
Redaktor naczelny - Adam Barczuk

1000 kopii.

Wydrukowano w «Aleje Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warszawa, Polska»

Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe

Aleje Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warszawa, Polska

E-mail: info@eesa-journal.com ,
http://eesa-journal.com/

Igor Dziedzic (Polska Akademia Nauk)
Alexander Klimek (Polska Akademia Nauk)
Alexander Rogowski (Uniwersytet Jagielloński)
Kehan Schreiner(Hebrew University)
Bartosz Mazurkiewicz (Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki)
Anthony Maverick(Bar-Ilan University)
Mikołaj Żukowski (Uniwersytet Warszawski)
Mateusz Marszałek (Uniwersytet Jagielloński)
Szymon Matysiak (Polska Akademia Nauk)
Michał Niewiadomski (Instytut Stosunków Międzynarodowych)
Editor in chief - Adam Barczuk

1000 copies.

Printed in the "Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warsaw, Poland»

East European Scientific Journal
Jerozolimskie 85/21, 02-001 Warsaw,
Poland

E-mail: info@eesa-journal.com ,
http://eesa-journal.com